LETO XVI., ŠTEV. 283 LJUBLJANA, TOREK, 6. DECEMBRA 1955 PRVA IZDAJA Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalec Direktor: Rudi Janhuba — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Za tisk odgovarja Franc Plevel — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. r. 60-KB-5-Z-367 — Mesečna naročnina 200 dinarjev

Zasedanje Ljudske skupščine LRS

Na zasedanju sta v razpravi o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955 govorila tudi predsednik skupščine Miha Marinko in dr. Marijan Brecelj

Ljudska skupščina LRS je na včerajšnjem zasedanju sprejela odlok o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955, zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1954, zakon o pokopališčih, odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, odlok o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v LRS, odlok o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v LRS in izvolila pet okrožnih sodnikov.

Na zasedanju republiške skupščine sta na seji obeh zborov govorila v zvezi s predlaganim odlokom o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955 **Miha Marinko** in dr. **Marijan Brecelj,**

Dr. Marijan Brecelj je med drugim dejal, da so predložene spremembe in dopolnitve družbenega plana za leto 1955 manjšega pomena, ker ne menjajo finančnih odnosov do ljudskih odborov in podjetij, ampak gre le za spremembo notranje razdelitve republiških sredstev. Dopolnitev v zvezi z delitvijo celotnega dohodka železniških prevozniških podjetij je le formalnega pomena. V zvezi z obstoječimi predpisi je odločitev o tem namreč prepuščena našemu republiškemu planu, zato predlagamo ta dodatni predpis. V končnem efektu gre pa tu le za 13 milijonov dinarjev, ki naj ostanejo železnici za povečanje njihovega plačnega fonda. Predlog o porazdelitvi sredstev v korist obveznosti, ki jih ima naša republika iz naslova mobilizacije 1954 in graditve hidrocentrale Vuhred, pa je pomembnejši zato, ker v sklopu ukrepov, ki se pri nas že izvajajo kot priprava na novo gospodarsko politiko v letu 1956 in v nadaljnjih letih. In ob tem bi bilo potrebno tu predvsem spregovoriti.

Resolucija IV. plenuma Socialistične zveze Jugoslavije, ki je rezultat posvetovanja Izvršnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, rezultat govora predsednika republike tovariša Tita in razprave o tem referatu, je dala jasne okvirne smernice, v čem je treba spremeniti dosedanjo gospodarsko dejavnost pri nas. Gre za dve nalogi: Za konkretizacijo perspektivnega plana nadaljnjega razvoja gospodarstva Jugoslavije in za nalogo odločiti se za konkretne ukrepe, ki naj pričnó učinkovati takoj v smeri predvidenih sprememb. Zato je nujno, da poseže v naše gospodarstvo dva činitelja: izpopolnjen gospodarski sistem in subjektivni činitelj, predstavniški organi v občinah, okrajih in republikah, ki morajo prevzeti nase odgovornost za take budžete in plane, ki bodo v skladu z občejugoslovansko gospodarsko politiko in ki bodo sposobni voditi in nadzorovati državno upravo v tem smislu.

Priprave za plan 1956 so tako v federaciji kot v republikah v teku, niso pa še gotove. Potrebno je namreč dodobra razčistiti najprej osnove predvidenih sprememb in jih konkretizirati za to prvo obdobje naše nove gospodarske politike. Zato je treba poseči na področje te investicijske dejavnosti tako glede zmanjšanja obsega investicij kakor glede spremembe strukture investicij. Treba je odločiti o vseh tako imenovanih ključnih objektih glede njihove ustvaritve ali dovršitve. Nadalje je treba odločiti o delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah glede na ureditev odnosov med njimi in ljudskimi odbori, med republiko in federacijo, ter urediti plačni sistem, oboje s ciljem, da se dvigne proizvodnost dela in da se v proizvodnji, transportu in blagovnem prometu zaposluje le toliko ljudi, kolikor jih zahteva ekonomski račun. Treba bo nadalje orientirati investicijsko politiko in pospeševalno službo v kmetijstvu, v čim hitrejšo in čim efektnejšo produkcijo prehranbenih proizvodov in krepiti s tem živilsko industrijo ter izboljšati zadružno in občo trgovino. V borbi za dvig standarda industrijskega in mestnega prebivalstva bo treba pri delitvi nacionalnega dohodka upoštevati vse prej navedene postavke ter orientirati sredstva v dviganje potrošnih fondov izvoza in predelovalne industrije. Te in nadaljnje ukrepe, ki smo jih sprejeli kot politično-ekonomski program za bodoče leto in seveda kot osnovo za našo perspektivno gospodarsko politiko sploh, bo treba konkretizirati z določenimi političnimi in gospodarskimi ukrepi. Vsi instrumenti, ki bodo predlog planov, morajo temeljiti na solidnih izračunih, ker ne bi več prenesli eksperimentov. Zato je opravičljivo, da se vrše priprave nekoliko dlje.

Sedaj pa gre konkretno za prehod v leto 1956. Na koncu leta smo imeli doslej vedno več sredstev, kot smo jih planirali in zato smo tudi več trošili. Ta večja potrošnja denarja pa seveda ni bila v sorazmerju s produkcijo in z njo nastalimi potrošnimi fondi, zato so se cene dvigale in so se pojavljale v gospodarstvu inflacijske tendence. Te smo v preteklih letih dodobra občutili, prav tako pa smo jih občutili tudi ob prehodu iz leta 1954 na leto 1955. Čeprav je Zvezna ljudska skupščina s svojim izdanim odlokom zasegla 50% izrednega dobička iz leta 1954, je vseeno prevelika masa denarnih sredstev pričela v letu 1955 ponovno pritiskati na trg. Zato so se ponovili pojavi inflacijskega značaja, negotovo tržišče in nestalne cene so ogrožale proces stabilizacije, standard industrijskega in mestnega prebivalstva se ni dvigal, ampak celo padel. Ti pojavi povzročajo konjunkturo kmečkega trga, ki jo izrablja v škodo industrijskih središč in mest in seveda s tem poslabšuje razmerje vas-mesto.

Da bi preprečili pritisk prevelikih denarnih sredstev na trg in da bi si ustvarili možnost na določenem umerjenem nivoju reševati naše pereče gospodarske probleme, je Zvezni izvršni svet, kot veste, izdal vrsto ukrepov, ki so jemali iz obtoka ta dejansko inflacijska denarna sredstva. Razumljivo je, da so ti številni ukrepi, ki so bili izdani po zveznem in republiškem planu, večina njih tudi po okrajnih planih, povzročili nemajhne težave in skrbi, kako reševati eno ali drugo finančno obveznost. Omenim naj le nekatere od teh naknadnih ukrepov: obvezna polaganja realnih garancij za investitorje, realne garancije za obratne kredite, plačilo presežka investicijskih vsot, ki so jih napravila podjetja v letu 1954, se pravi trošenja obratnih sredstev za investicije, obdavčenje izrednega dobička, povečanje plač in pokojnin, povišanje nekaterih tarif prometnega davka, večji davek na devizno poslovanje, depoziti, plačilo imobilizacije po končnem obračunu in financiranje tri četrt investicijske vsote za hidrocentralo Vuhred. Vse to so seveda znatna sredstva, ki so bila naknadno odvzeta oziroma imobilizirana tako podjetjem kot ljudskim odborom kot republiki. Toda v celoti vzeto moramo priznati, da se je v zadnji tretjini leta vendarle že pričel poznati učinek teh ukrepov.

Učinek pa se kaže v tem, da je bila n. pr. v oktobru mesecu v Jugoslaviji investicijska potrošnja za 20 milijard nižja od oktobra lanskega leta; da se je obtok denarja nižal v Jugoslaviji in da so cene industrijskega blaga začele stagnirati. V naši republiki se opaža sedaj obratna situacija, kot se je opažala vsako leto na koncu leta, namreč da v zadnjem trimesečju investicije padajo in se s tem bistveno spreminja dinamika trošenja sredstev, in to v korist gospodarske stabilizacije. Mi smo tu v naši republiki do konca septembra 1955 porabili za čiste investicije 68 odstotkov lanske vsote, in sicer to računano po nominalni vrednosti, to se pravi po stvarni vrednosti še nekaj manj. Z ozirom na dinamiko trošenja sredstev moramo tedaj pričakovati, da bo končni obračun pokazal tudi absolutno znižanje investicij v primeri z letom 1954. Moramo ugotoviti pri tem, da gre za znatno znižana sredstva republike in ljudskih odborov, da pa gre za zvišanja lastnih sredstev podjetij in predvsem za zvišanje amortizac. skladov. Do konca septembra so porabila podjetja za amort. že 104% lanskih lastnih sredstev, enako z ozirom na lansko leto. To, da smo na amortizaciji porabili v letošnjem letu do konca septembra več od lanskega leta in celo več kot prejšnja leta, je samo po sebi pozitivna okolnost, posebno pri takem organskem sestavu industrije, kot je pri nas v Sloveniji. Pri trošenju lastnih sredstev in pa pri trošenju amortizacijskih skladov, kjer ne gre za dejansko amortizacijo, ampak za skrite investicije, je pa seveda v pogledu smotrnosti te trošnje drugačen položaj. Tudi ne moremo še govoriti pri nas o bistveni spremembi strukture investicij v letošnjem letu, ker so šla še vedno pretežna sredstva za kapitalno izgradnjo in to predvsem za elektrogospodarstvo, železarsko industrijo za aluminij in rotopapir. Konec septembra je bila naša struktura takale: za čiste investicije smo potrošili 28 milijard, od tega za kapitalno izgradnjo 21 milijard — od tega v industrijo in rudarstvo 13,3 milijarde — za kmetijstvo nekaj pod 900 milijonov, za stanovanjsko in komunalno dejavnost nekaj nad 4 milijarde, za kulturno in socialno dejavnost nekaj nad 1 milijardo 700 milijonov.

Posebno poglavje v zvezi z investicijami je kontrola izvajanj gradbenih predpisov in pa same cene gradbeniških uslug. V letošnjem letu smo podvzeli nekatere ukrepe in nedvomno nam bo mogoče pri obračunu za leto 1955 ugotoviti pozitivne rezultate. Isto tako pa bomo seveda morali ugotoviti še velike pomanjkljivosti in zlorabe ter dosti ostreje poseči na to področje. Predpisi o oddajanju in izvajanju gradbenih del ter pravilniki v zvezi z gradnjami, obstoj in funkcioniranje uprave za investicije ter gradbena kontrola — vse to je omogočilo določeno kontrolo republiških investicij, predvsem učinkovit nadzor nad proračunskimi investicijami samimi. Vsa druga široka gradbena oziroma investicijska dejavnost pa je še vedno ostala izven sistematične kontrole. Tu gre za investicijske fonde ljudskih odborov, predvsem pa za fonde podjetij, tako amortizacijske kot one za svobodno razpolaganje.

V zvezi s pripravami za leto 1956 dajemo Ljudski skupščini v razpravo tudi ta predlog: Gre za znižanja sredstev iz proračuna v znesku 200 milijonov in za znižanje sredstev iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski za 160 milijonov. Izvršni svet je ta predlog pripravil v znamenju teh splošnih priprav za konsolidacijo našega gospodarstva, in sicer v tej smeri, da se zadržijo vse tiste investicije, katere ne bi mogli in za katere tudi ni gospodarsko nujno, da jih izvršimo v letu 1955. Na drugi strani, ker imamo visoko potrošnjo naših proračunskih sredstev v primeri s prejšnjimi leti, da znižamo tudi tiste administrativne postavke v našem proračunu, ki prene-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Ljubljana, 5. decembra. Umetniški ansambel pekinške opere in ljudskega gledališča iz Lainina, ki šteje preko 80 članov, je na svoji triumfalni turneji po Evropi sredi novembra obiskal tudi Jugoslavijo. Po velikih uspehih, ki so jih doživeli v Beogradu, Sarajevu, Kreki, Reki in Zagrebu, so umetniki prispeli nocoj v Ljubljano, kjer bodo gostovali dva večera. Sprejema na postaji so se udeležili tudi tovariš Joško Gorjanc, podpredsednik OLO Ljubljana, dr. Dolfe Vogelnik, predsednik Sveta za prosveto in kulturo, Vlado Vodopivec, sekretar Sveta za prosveto in kulturo, dr. Heli Modic, predsednik Sveta za kulturo pri OLO ter člani ljubljanske Drame, Opere in Mestnega gledališča.

Ob prihodu so članice Slovenskega narodnega gledališča obdarile goste s cvetjem, nakar jih je v imenu OLO pozdravil tov. Joško Gorjanc in v imenu SNG tov. Juš Kozak. — Za dobrodošlico se je zahvalil pomočnik ministra za kulturo ljudske republike Kitajske g. Chang-Chi-Hsiang, ki je med drugim dejal, da je ves ansambel zelo vesel, da je imel priložnost priti v Jugoslavijo in se tako seznaniti z vsemi jugoslovanskimi narodi.

»GALEB« NA POL POTI

»Galeb«, 5. dec. (Tanjug.) Nadaljujoč plovbo proti Etiopiji, se je maršalova eskadra danes popoldne približala afriški obali. Drevi bodo »Galeb« in spremne ladje zapluli v pristanišče Port Said. Vreme je še vedno lepo in jasno. Topli sončni žarki spominjajo ladijske potnike, ki so se pred tremi dnevi odpeljali iz Šibenika, da je Afrika blizu. Zaradi plovbe proti vzhodu so sinoči pomaknili ladijske ure za eno uro naprej.

Med »Galebom« in upravo Sueškega prekopa so že navezani stiki in dogovorjene nadrobnosti glede prevoza skozi prekop v Rdeče morje. Po načrtu bo maršalova eskadra plula skozi prekop jutri okrog poldneva. V Port Saidu bodo ladje vzele gorivo, vodo in drugo.

Kakor se je zvedelo, bo predsednik Tito s svojim spremstvom ostal v Etiopiji približno 14 dni.

GOVOR DR. BRILEJA V POLITIČNEM ODBORU GENERALNE SKUPŠČINE

Doseženo široko soglasje

V OZN upajo, da se bo število članic povečalo od 60 na 78 — Različni družbeni sistemi ne smejo vplivati na sprejem novih članic — Več kot 20 govornikov podprlo predlog 29 delegacij

NEW YORK, 5. dec. (Tanjug) Posebni politični odbor razpravlja o resoluciji o sprejemu novih članov v Združene narode. Doslej je govorilo nad 20 govornikov, ki so podprli predlog 29 delegacij, da bi v OZN sprejeli 18 držav. Ko bo posebni politični odbor sprejel sklep, bo šlo vprašanje v Varnostni svet, dokončno pa bo o tem sklepala Generalna skupščina. Navzlic nekaterim težavam prevladuje na zasedanju prepričanje, da se bo število članov OZN v kratkem dvignilo od 60 na 78.

Jugoslovanski delegat veleposlanik dr. Brilej je v svojem govoru v posebnem političnem odboru dejal, da je glede sprejema novih članov »doseženo široko soglasje«. Opozoril je na nenormalen položaj, da bi bilo v času čedalje večje usmerjenosti k pogajanjem za ureditev sporov mnogo držav izven Združenih narodov. »Te države so članice več mednarodnih organizacij, raznih mednarodnih sporazumov in imajo redne stike z drugimi državami. Zaradi tega je za svetovno javno mnenje, in prepričan sem, da tudi za veliko večino članov OZN, tak položaj nelogičen in politično nevzdržen,« je poudaril dr. Brilej.

Govoreč o smotrih OZN je dr. Brilej nadaljeval:

»S sprejemom držav, ki so za to prosile, prav gotovo ne bodo ogroženi smotri Združenih narodov, saj so že s tem dejstvom priznale, da bodo izpolnjevale obveznosti po Ustanovni listini. Smotri in načela, pa tudi obstoj Združenih narodov pa bi bili ogroženi, če bi v tej organizaciji sprejeli merila, ki se opirajo na ideološka nasprotja, in bi naše sklepe glede različnih problemov, vštevši tudi sprejem novih članov, povezovali s prednostmi ali napakami različnih družbenih sistemov. Nič ne bi postalo bolj nevarno za delo in obstoj Združenih narodov kot poskus, spremeniti našo organizacijo iz središča za prilagajanje mednarodnih ukrepov v ekskluzivni klub in navsezadnje v orodje za ideološko vojno. Ideološka nasprotja in razlike v družbenih sistemih, ne glede na to, če nam je kak sistem všeč ali ne, zategadelj ne morejo biti vzrok za ali proti sprejemu katerekoli države v Združene narode. Najvišji smotri bodo Združeni narodi lahko dosegli samo ob koeksistenci, temelječi na sodelovanju.«

Veleposlanik Brilej je opozoril na težave, ki jih je imela Jugoslavija z nekaterimi državami, ki prosijo za sprejem v Združene narode. »Toda vse to ni oviralo Jugoslavije in je tudi danes ne ovira, da ne bi sprejela predloga 29 delegacij. Resolucija je edina in prava pot, ki lahko privede do zaželenega cilja.« — Dr. Brilej je izrazil upanje, da bo v kratkem sprejetih vseh 18 držav. Glede predloga kubanske delegacije, naj bi sprejeli tudi Južni Vietnam in Korejo, je dr. Brilej dejal, da bi bil to korak nazaj in da bo jugoslovanska delegacija glede na to glasovala proti. Na koncu je dejal, da sedanji politični položaj v svetu narekuje, da najdemo pravilno rešitev glede sprejema novih članov.

Priprave za sprejem

Predsednika republike bodo v Adis Ababi slovesno sprejeli — Obisk bo trajal 9 dni

ADIS ABABA, 5. dec. (AFP). V prestolnici Etiopije, ki proslavlja 25-letnico kronanja svojih suverenov, so v teku priprave za slavnostni sprejem predsednika republike Josipa Broza Tita. Vodja jugoslovanske države bo na obisku v Etiopiji od 11. do 20. decembra. Prvič bo vodja neke države obiskal Etiopijo.

Velik sprejem pripravljajo v Adis Ababi na čast predsedniku Titu ki je lani v Beogradu sprejel etiopskega suverena Haile Selassija in imel z njim plodne razgovore o zvezah med državama in mednarodnem položaju.

Glede na skorajšnji prihod predsednika Tita poudarjajo tukajšnji opazovalci, da sta Jugoslavija in Etiopija, ki imata mnogo skupnega, od osvoboditve stalno zbliževali svoji politiki. Predsednik Tito je orisal poglavitna načela te politike, ko je etiopskega cesarja sprejel in pozdravil kot »borca za svobodo, neodvisnost in mir«. Ta načela so prišla do uresničenja v mnogih priložnostih in omogočila navezavo pomembnih trgovinskih zvez, ker so jugoslovanski voditelji prepričani, da je treba pomagati Etiopiji v njenem gospodarskem razvoju. Razen tega sta državi med seboj sodelovali na vojaškem, kulturnem in športnem področju, kar je še bolj utrdilo njuno sodelovanje. To je prišlo do izraza tudi v povišanju diplomatskih predstavništev na stopnjo veleposlaništev.

Delegacije in obiski

Beograd, 5. dec. (Tanjug) Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković je danes sprejel na protokolarni obisk izrednega poslanika in pooblaščenega ministra Pakistana v Jugoslaviji g. Abdula Motaleba Malika.

Sudanske stranke za vlado narodne enotnosti

Kartum, 5. dec. (AFP) Dva glavna voditelja verskih ločin v Sudanu Sajed ali el Mirgani in Sajed Abdul Rahmad sta sporočila v skupni izjavi, da v celoti podpirata sestavo vlade narodne enotnosti. El Mirgani je vodja muslimanske ločine »Hatmija«, El Mahdi pa ločine »Ansar«.

ŠAHOVSKI POLFINALE

Vodita Marić in Lukić

Rezultati tretjega kola polfinalnega šahovskega turnirja za državno prvenstvo v Ljubljani so tile:

Lukić - Damjanović 1:0, Bajec - Milenković prekinjeno, Martinovski - Marić 0:1, Segi - Kozomara remi, Tot - Nikolovski remi, Trajković - Stanovnik remi, Gabrovšek - Dimc prekinjeno, Pirc - Krivec 1:0. — Prost je bil Gojak.

Prekinjene partije: Segi - Stanovnik 1:0 (iz prvega kola), Damjanović - Gojak remi, Krivec - Gabrovšek in Kozomara - Martinovski vnovič prekinjeno.

Po tretjem kolu vodita Marić in Lukić z 2.5 točke pred Pircem z 2 točkama in eno manj odigrano partijo. D. B.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

Poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za 4. december 1955:

Srednji dnevni dotok v kub. metrih na sek.:

Drava — Dravograd 167 (lani 152); Sava — Moste 10.4 (lani 8.1); Sava — Medvode 50.4 (lani 48.5); Soča — Doblar 92,1 (lani 72,9).

Indeks proizvodnje v primerjavi s 1954. letom 112.

VREME

Vremenska napoved za torek: Suho vreme z zmerno oblačnostjo. Temperatura brez bistvene spremembe. Ponoči in deloma dopoldne v kotlinah megla ali nizka oblačnost.

PARIŠKI »MONDE« O OBISKU PREDSEDNIKA REPUBLIKE V ETIOPIJI IN EGIPTU

Vpliv Jugoslavije se krepi

Tudi majhne države si lahko pridobijo ugled in vpliv, če so dosledno neodvisne

Pariz, 5. dec. (Tanjug). Pariški »Le Monde« piše, da dokazuje potovanje predsednika Tita v Etiopijo in Egipt, da se je vpliv Jugoslavije v mednarodnih zadevah izredno okrepil.

Dovolj je, če se spomnimo na to, da se je Jugoslavija pred vojno v svojem delu omejevala predvsem na področje Balkana, pa nam bo postalo jasno, kako izredno se je danes razširil njen vpliv na mednarodni pozornici. To dokazuje, da si država, ne glede na to, če je majhna in nima lastnih sredstev, lahko pridobi ugled in vpliv v mednarodnih zadevah, če ima trdno vlado ter se drži obzirne in pogumne politike dosledne neodvisnosti. Ta nauk velja tudi za druge mnogo večje države«.

Ko omenja dosedanje obiske predsednika Tita v drugih državah in napovedani obisk Franciji in Sovjetski zvezi, piše »Monde«, da bosta Tito in Haile Selassie v Adis Ababi ponovno poudarila solidarnost obeh držav, ki imata isto koncepcijo o varovanju miru izven blokovskih sistemov in v okviru dejavne mirne koeksistence.

Navajajoč izredno zanimanje Jugoslavije, Etiopije in Egipta za medsebojne gospodarske odnošaje, izraža »Monde« mnenje da bo imelo srečanje Tito-Naser nedvomno določen in neposredni politični pomen. »Obisk jugoslovanskega predsednika države Kairu bo postavil sedanje prijateljstvo med tema državama na trdne temelje vzajemnosti, ki v svetu čedalje tesneje povezujejo mlade države, posebno pa mlade režime v naporih, da si ohranijo neodvisnost vzlic pritisku vzhodnega in zahodnega bloka, da bi jih pritegnila v svoje vrste«, piše »Monde«.

Gojitev naglo rastočih gozdov

Beograd, 5. dec. Upravni odbor Zveze kmetijskih zbornic Jugoslavije je danes sklenil ustanoviti nacionalno komisijo, ki bo zaradi gojitve tako imenovanih naglo rastočih gozdov sodelovala s podobnimi organizacijami v inozemstvu. Gojitvi topola in drugega drevja, ki naglo raste, bo posvečena posebna pozornost zaradi njegove vse večje uporabe.

Kitajska gospodarska delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 5. dec. V Ljubljano je danes prispela kitajska gospodarska delegacija petnajstih članov. Poleg razgovorov, ki jih bo imela z zastopniki ljudske oblasti in gospodarskih organizacij, bodo obiskali tudi nekatere večje gospodarske objekte v Ljubljani, na Gorenjskem, v Mariboru in Celju, kakor tudi tovarno glinice in aluminija v Kidričevem.

Zasedanje Ljudske skupščine LRS

Nadaljevanje s prve strani

sejo tudi znižanje. Predlagamo Ljudski skupščini, da odobri predlog, da iz proračuna na stroških za čisto administracijo in za druge proračunske službe znižamo okrog 150 milijonov, ostanek pa na račun teh proračunskih investicij.

Mislim, da obstaja enaka dolžnost, kot smo jo mi tu v republiki začeli tudi za ljudske odbore in podjetja, namreč da v smislu teh osnovnih smernic, ki jih sedaj imamo za našo bodočo gospodarsko dejavnost, že sedaj takoj izvrše na področju investicij vse tiste ukrepe, ki so potrebni, da se taka politika zagotovi konkretno in v praksi.

Letošnji naš proračun znaša kot je znano, 9.470,000.000. Je za 40 odstotkov višji od lanskega leta. Moramo sicer povedati, da smo letos vključili v proračun tudi gradnjo ceste Ljubljana—Zagreb in še nekatere druge investicije, tako da je v tej vsoti, ki sem jo povedal, 3.158,000.000 dinarjev tako imenovanih negospodarskih investicij, kar je za tretjino več kot lansko leto. Do konca oktobra smo potrošili v proračunu 66 odstotkov. Dinamika trošenja seveda zavisi od dinamike dotoka sredstev, ki kakor vidite, zaostaja. Razlog zastoja ni samo slabo izvrševanje obveznosti, ampak tudi tehnika odvajanja sredstev v različne fonde, ki zahteva okoli dva meseca časa. Zaradi naknadnih ukrepov, o katerih sem prej govoril, je seveda tudi pri budžetu stiska s sredstvi, tako da se morajo zadrževati nekatera izplačila pri materialnih in funkcionalnih izdatkih.

Kljub temu smo bili mnenja, da moramo tudi v budžetu samem izvršiti korekturo, zato da bi mogli, kot sem preje na kratko povedal, tudi na tem področju olajšati prehod za bodoče leto. Splošni bilančni računi kažejo v Jugoslaviji, da ne bi smeli proračuni republik in ljudskih odborov v letu 1956 preseči letošnjih vsot, ampak narobe, da bi morali celo biti pod nivojem letošnjega leta. Zato nas tu čaka podrobna analiza, ne samo republiške organe, ampak prav tako organe ljudskih odborov in ustanov s samostojnim finansiranjem. Obstoji predlog v zvezi z instrumenti našega bodočega plana, da pokrijemo proračunsko leto z obračunskim letom, to se pravi, da orientiramo vso našo finančno politiko v to, da trošimo le zorana sredstva in da naknadno dospele dohodke prenašamo kot presežke v bodoče proračunsko leto. Prav tako bo treba v naslednjem letu dosledno izvajati to, da se vsi fondi uporabljajo v svoje namene le z nateklimi sredstvi, ne pa da operirajo še s pričakovanimi sredstvi. Le v tem pogledu izpopolnjen sistem skupno s predpisi o realnih garancijah in depozitih bo brez dvoma pozitivno vplival na stabilizacijo.

Kar zadeva sam budžet, so v izdelavi predlogi, ki bodo izboljšali sedanje poslovanje in tudi tehnično omogočali prožnejšo in jasnejšo funkcijo proračuna. Naloga, ki se je moramo takoj lotiti, je ta, da pripravimo budžet v tem smislu in da vskladimo investicijske potrebe za tako imenovane negospodarske namene z našimi proračunskimi možnostmi. Če bodo sprejeti predlogi, naj se za osnovo budžetskih dohodkov uvede davek na plačni fond, bo nedvomno to merilo, ki bo vsklajalo večje potrebe ljudskih odborov v industrijskih središčih in mestih z višjimi dohodki iz tega davčnega vira.

Iz problematike, ki zadeva delitev dohodkov gospodarskih organizacij in plačni sistem bi na tem mestu omenil samo to, da izkušnje kažejo, kako majhna je dejanska skrb predstavniških in upravnih organov do vprašanj proizvodnje same in delovnih odnosov. Ne gre seveda za to, da bi se vrnili v neko administrativno upravljanje našega gospodarstva, da bi organizirali nove administrativne organe, ki bi z nekimi birokratskimi metodami posegali v koordinacijo na področju proizvodnje in v delovne odnose, gre pa vsekakor za to, da ti organi posvečajo pozornost tem vprašanjem, ker sicer proizvodnosti ne bo mogoče uspešno dvigniti. In če ne bomo uspešno reševali vprašanj proizvodnosti dela, se bomo zaman trudili rešiti osnovno vprašanje, ki danes teži delovne ljudi Jugoslavije, to je vprašanje življenjskega standarda. Zato je treba razmisliti ta vprašanja in dopolniti organizacijo v komunah, predvsem pa v okrajih in republiki v tem smislu ter ne zamemarjati dela tistih organov, ki bi morali že funkcionirati kakor na primer komisija za tarifne pravilnike ter vsi organi, ki so v zvezi z urejanjem delovnih odnosov.

Kar zadeva izpolnjevanje obveznosti je treba poudariti, da okrajni ljudski odbori ne izvršujejo za časa odvajanja deleža ljudski republiki, prav tako pa nekateri okraji še niso izpolnili svojih obveznosti iz naslova neporavnane imobilizacije.

Kakor moramo pozitivno oceniti učinkovanje naknadnih ukrepov v korist stabilizacije gospodarstva, tako moramo seveda na drugi strani z vso resnostjo izpolniti obveznosti, in sicer podjetja, ljudski odbori in mi v republiki. Nepravilno bi bilo, da bi se kakorkoli trošila eventualno višja sredstva za tekoče potrebe, ampak je nujno, da se najprej poravnajo dolgovi za leto 1955.

Na koncu svojega govora je tovariš Brecelj poudaril, da se je treba temeljito pripraviti za prehod v leto 1956. Nato je predlagal Ljudski skupščini, naj sprejme predlagane spremembe odloka o spremembah in dopolnitvah plana za leto 1955.

•

V razpravi o predlogu tega odloka je sodeloval tudi ljudski poslanec **Tone Bole.** V svojem govoru je med drugim dejal, da so se določila zvezne uredbe o plačevanju investicij, ki so urejala sistem in organizacijo investiranja, izvajala v glavnem le za zvezne investicije, medtem ko je bil v republiki, okrajih in občinah način in uporabljanje kreditov v smislu omenjene uredbe zelo slab. Tako okrajni skladi nimajo poslovnikov in statutov, organov upravljanja, dalje ne zahtevajo nobenih garancij, depozitov, investicijskih programov in podobno. Še slabše je v tem pogledu za proračunske investicije. Tu sploh ni nobenega sistema, prav tako se oddajajo investicijska dela preko konkurzov brez pravih ekonomskih osnov in brez temeljite dokumentacije.

Nadalje se opažajo težnje, da se ne bi vračali krediti za investicijska dela. Nedvomno bo treba z novimi družbenimi instrumenti dosledno urediti, da bo vsak investitor v kreditnem odnosu. Dosti premalo je tudi kontrole nad investicijami.

V nadaljevanju je tov. Bole govoril še o problemih produktivnosti dela in pri tem poudaril, da je produktivnost dela najcenejša in najrentabilnejša investicija in da si ne moremo misliti, da bomo s plačilnim sistemom, pa naj bo še tako idealen, rešili vse. Po njegovem mnenju bo treba posvetiti izredno pozornost pravilni določitvi akordov, norm in premij, ki naj bi bila nekakšna objektivna merila dela.

Ljudski poslanec **Štefan Pavšič** je v razpravi dejal, da je povečanje produktivnosti v veliki meri odvisno od kadra in organizacije dela. Pri tem je naglasil, da je treba posvetiti čim večjo skrb strokovni vzgoji delavcev in uslužbencev, razen tega je treba tudi članom delavskega sveta nuditi vse, da se čim bolj spoznajo s celotnim poslovanjem podjetja.

Razprava Mihe Marinka

Tovariš Miha Marinko je uvodoma sodil, da spada problematika, ki sta jo načela poslanca Tone Bole in Štefan Pavšič, v kompleks vprašanj, o katerih je treba razpravljati z vso temeljitostjo. Nato je tovariš Marinko dejal, da se nahajamo v prelomnem obdobju, pri čemer moramo videti vzroke, ki so povzročili nekatere gospodarske težave, ki so negativno vplivale predvsem na položaj delavca in nameščenca. Ne bi bilo prav, če bi govorili o nekakšnih slabostih našega gospodarskega sistema na sploh, o nekakšnem zavoženem gospodarstvu ali podobno, kot je včasih slišati od nekaterih nezadovoljnih ljudi. Nasprotno! Lahko bi rekli, da smo preveč gradili in da smo zato prišli v težave. Naše dosedanje investicije so bile preobsežne, predvsem pa je treba z vso upravičenostjo kritizirati razkošnost pri nekaterih investicijah. Nekateri naši ljudje menijo, da moramo graditi ne vem kako lepe tovarne, ki izgledajo kakor palače, ne ustrezajo pa v celoti svojim funkcionalnim potrebam. Naša družba, naši organi često niso bili v stanju, da bi podvrgli kritiki gradnjo takih objektov, ki nas je silno drago stala. Čestokrat se izgublja merilo, kako je treba razpolagati z družbenimi sredstvi. V tem pogledu je potrebno mnogo več kritičnosti.

Pojavile so se tudi ogromne želje po investicijah, ki so marsikje povzročile preširoko investicijsko fronto, pri čemer se marsikdaj ni realno precenilo, kako bi z razpoložljivimi sredstvi lahko več dosegli. Čestokrat je šlo enostavno za to, da bi sredstva, ki jih imamo trenutno na razpolago, hitro nekam vtaknili, da bi nam jih družba ne mogla vzeti. Takšno neracionalno uporabljanje sredstev je nujno morala poslabševati položaj na našem trgu. Zato si moramo z vso resnostjo postaviti vprašanje, kakšen odnos bomo vsi skupaj zavzeli do ukrepov, ki so nam potrebni. Imeti moramo pred očmi interese celote. V vrsti podjetij je prišlo do tega, da so se le-ta pojavila na trgu celo s sredstvi, ki so jih v začetku leta planirali, ki pa še niso bila ustvarjena; s temi fiktivnimi sredstvi so podjetja angažirala gradbeno dejavnost in tako poslabšala situacijo na tržišču.

Takšne težnje, ki so, mirne duše lahko rečemo, anarhične težnje, so nujno morale izzvati nekatere administrativne ukrepe, toda čim več je takih teženj in čim močnejše se kažejo v našem gospodarskem življenju, tem več nudijo opravičila za administrativno poseganje v gospodarstvo, kar pa seveda v konsekvenci povzroča politično škodljive tendence zagovarjanja k vračanju nazaj na administrativni distributerski sistem. Tovariš Miha Marinko je poudaril, da je dolžnost poslancev, da ne bodo na svojih področjih samo advokati ozkih interesov. Njihova dolžnost je, da ne skrivajo volivcem objektivne stvarnosti takrat, če je za njihove lokalne interese nevšečna, da torej odkrito povedo, kaj je v okviru danih možnosti ostvarljivo in kaj ne. Vse drugo pomeni navadno demagogijo in neresnost.

V ospredje stopa tudi skrb za dvig proizvodnosti dela. To je eno izmed neposrednih vprašanj, ki so v najtesnejši zvezi z razvojem našega gospodarstva in dviga življenjskega standarda. Vprašanje proizvodnosti dela pa se ne da rešiti z nekakšnim idealnim sistemom nagrajevanja, ki ga ni mogoče ustvariti, marveč moramo na to vprašanje gledati s stališča socialistične zavesti, s stališča polne zavesti, da je mogoče dvigati življenjski standard samo s povišavanjem proizvodnosti. Vse druge poti niso realne. Naše gospodarstvo mora upoštevati zakon vrednosti, ki mora biti merilo in podlaga tudi za čim boljše uveljavljanje načela socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Dalje je tov. Miha Marinko dejal, da je večkrat slišati nekatera mnenja, da je pri nas treba obravnavati vprašanje proizvodnosti dela drugače kot v kaki drugi državi, ker je pri nas socialistični sistem. Zaradi takšnega pojmovanja marsikdaj sami sebi škodujemo in si kvarimo položaj. Brez upoštevanja ekonomskega zakona vrednosti ni moč priti do poštenega in pravilnega sistema socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Seveda smo dolžni odpravljati razne šablone in pavšaliranja v plačnem sistemu, kolikor le-ta še obstajajo, ni pa prav, da vidimo oviro samo v tem. Tov. Miha Marinko je nato dejal, da ni mogoče ustvariti objektivnega merila, ki bi moglo služiti za osnovo za akorde in norme. V jugoslovanskem, republiškem pa tudi v okrajnem in občinskem merilu ne bomo mogli najti objektivnega merila, ki naj bi vsem in povsod enako služilo kot osnova za določevanje norm in akorda. Vprašanja proizvodnosti dela se moramo lotiti neposredno vsak na svojem mestu. Pri tem kaže upoštevati, da deluje še vrsta zunanjih, objektivnih činiteljev, izven nekega podjetja, ki delujejo oviralno. Čutimo namreč, da ni ekonomskega pritiska in stimuliranja za dvig proizvodnosti dela. Spričo velikega povpraševanja po blagu in nezadostnega naraščanja ponudbe tega blaga se namreč nujno ustvarja na trgu tak položaj, da je moč zlahka plasirati i blago, ki je drago, i blago slabe kvalitete. Pri takšnem položaju seveda ni objektivnih činiteljev, ki bi pritiskali na podjetja, da bi dvigala proizvodnost dela. Zato moramo delati v tej smeri, da odpravljamo to pomanjkljivost s preusmerjanjem naše investicijske dejavnosti, zmanjševanjem celotnih investicij, s spreminjanjem strukture investicij, da bi na ta način prišli do stabilnosti trga, da bi ustvarili potrebne zaloge blaga, ki ne bi mogle najti trga in bi zato vplivale na stabilizacijo in na zniževanje cen.

Nujno je, da se okrajne komisije in druge službe, ki že obstoje, ali bi jih bilo treba šele ustanoviti, lotijo izdelovanja metode in analiz o stopnji produktivnosti v celoti, predvsem pa po panogah. Ne gre pri tem za iskanje nekega za vse enako veljavnega merila, temveč za postopno obdelavo, ki naj pokaže, kje je produktivnost večja in kje pa manjša.

Nato je tovariš Miha Marinko govoril o tem, da je orientacija nekaterih podjetij, ki skušajo čimbolj izkoriščati sedanji položaj, politika, ki ji je prisojen kratkotrajen obstoj. Nasprotno pa se bo dalekovidnejše ravnanje tistih podjetij, ki se že doslej usmerjajo k izboljševanju proizvodnega procesa, boljše organizacije dela in realnejše tarifne politike, jutri ali pojutrišnjem nujno obrestovalo, čeprav zdaj trenutno, od tega morda še nimajo koristi. Ta podjetja bodo tedaj v zavidanja vrednem prioritetnem položaju.

Naslednje vprašanje je to, je nadaljeval tovariš Miha Marinko, da nekatera večja podjetja, ki so bila zaposlena s proizvodnjo investicijske opreme, že tožijo, kaj bo z njimi, če bomo zmanjšali investicije. Seveda je treba vedeti, da sicer ne bodo imela več tako lagodnega gospodarskega položaja kakor doslej, ker bo prenehal njihov monopolni položaj in bodo morala bolj iskati razne možnosti za racionalnejše izkoriščanje svojih proizvodnih kapacitet z izdelovanjem vrste artiklov in nudenjem uslug drugim podjetjem, ne da bi pri tem izpremenila značaj svoje osnovne dejavnosti. Pri tem je tovariš Marinko omenil potrebo po tem, da bi razna podjetja še bolj sodelovala med seboj, da bi na primer s kooperacijo čimbolj lahko izkoriščala svoje kapacitete.

Tovariš Miha Marinko je ob koncu opozoril na to, da se moramo zavedati, da bomo naleteli na mnoge nove težave, ki se bodo kazale pri preusmerjanju naše gospodarske politike. Pred očmi moramo vedno imeti naš celotni ekonomski račun, to, kakšna je naša perspektiva, če hočemo, da se bo dvigala proizvodnost dela ter s tem življenjski standard in vzgoja socialističnega človeka v normalnejših ekonomskih pogojih.

•

Na seji republiškega zbora so med drugim tudi sklenili, da se dovoli odreditev pripora in sprožitev kazenskega postopka zoper poslanca ing. Gašperja Muho. Iz vloge okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani, kakor tudi kazenskega spisa namreč izhaja, da je kaznivo dejanje poneverbe znatnega zneska, ki se zanjo obtožuje ing. Gašper Muha, težjega značaja.

Republiški zbor je nadalje tudi odobril poročilo odbora za predloge in pritožbe. Iz tega poročila je bilo razvidno, da so po posredovanju odbora pristojni organi rešili 21 primerov ugodno, dočim je bilo v tem času 30 primerov neugodno rešenih. Pristojnim organom je odbor odstopil v reševanje 43 prošenj, v ugodno rešitev pa je priporočil 12 prošenj. Že iz dosedanjih odborovih poročil izhaja, da ima največ dela s prošnjami in pritožbami, ki se nanašajo na zaplembo premoženja, na razlastitve, agrarno reformo, nacionalizacijo in zemljiški sklad. V zadnjih mesecih je bilo odboru predloženih 48 prošenj iz tega področja.

Obisk poslancev v Grobljah

Seznanili so se s problemi gospodinjske šole, ki je edina v Jugoslaviji

Ljubljana, 5. dec. Danes je 40 republiških in zveznih ljudskih poslancev obiskalo višjo gospodinjsko šolo v Grobljah. V imenu uprave šole je zbrane poslance pozdravila upraviteljica tov. Anica Sotlar. Seznanila jih je z namenom in problemi gospodinjskega izobraževanja ter dejala, da se učenke dobro zavedajo družbenega pomena te šole ter važnosti njihovega bodočega dela. Zavedajo se, da bodo morale v svojem poklicnem delu — v šolah in gospodinjskih centrih šele orati ledino. To pa bo zanje mnogo laže, če bodo pri tem naletele tudi na razumevanje okrajev.

Lani je zapustilo višjo gospodinjsko šolo, ki je bila ustanovljena oktobra 1954. leta — 30 učenk. Te že uspešno delujejo na svojih delovnih mestih. V nekaterih okrajih pa so nepravilno zaposlene. Tako n. pr. poučuje ena od njih v nižji gimnaziji nemščino namesto gospodinjske predmete, čeprav takega kadra pri nas skoraj ni. Kako zelo primanjkuje gospodinjskega kadra vidimo iz tega, da bi v Sloveniji takoj potrebovali 1200 absolventk gospodinjskih šol, in sicer 900 dekilet, ki bi absolvirale srednje gospodinjske šole (teh pri nas še nimamo) in 300 učenk, ki bi absolvirale višjo gospodinjsko šolo v Grobljah. Ta pa ima mnogo premajhno zmogljivost, da bi lahko v kratkem času zadovoljila vse potrebe. Naenkrat lahko namreč sprejme le okoli 30 učenk, ki se v dveh letih šolanja usposobijo za predmetne učiteljice gospodinjstva na splošno izobraževalnih ter nižjih in strokovnih šolah. Poleg tega se v dvoletnem tečaju pripravljajo za naziv strokovne učiteljice gospodinjstva še 30 aktivistk, ki bodo v letošnjem šolskem letu zaključile tečaj z diplomskih izpitom. Slušateljice se na tej šoli, ki je edina te vrste v državi, usposabljajo tudi za vodstvo dijaških domov, socialno skrbstvenih ustanov za otroke, raznih internatov, menz in podobno, skratka povsod tam, kjer danes žal večidel nimamo kvalificiranega kadra.

V tej šoli združujejo teoretičen pouk s praktičnim delom v kuhinji, pri živini, na polju. Kljub dobri volji vseh, ki skrbijo za to, da bi ta kader zapustil šolo čimbolj pripravljen za delo v šolah in v gospodinjskih centrih, pa ga pogosto nj mogoče, seznaniti z vsemi novimi pridobitvami sodobnega gospodinjstva, kajti v kuhinji, ki bi morala biti pravzaprav majhen laboratorij, ni sodobne opreme. Tako n. pr. nimajo modernih gospodinjskih aparatov, ki gospodinji olajšajo delo, nimajo raznih tipov štedilnika, da bi se dekleta naučila z njimi ravnati; razen tega je kuhinja, kjer se dekleta praktično učijo pripravljati hrano, tudi premajhna, a tudi učilnice ne odgovarjajo svojemu namenu, vendar to še gre. Težave so predvsem s kuhinjo.

Vodstvo šole ima marsikaj v načrtu, toda treba bo počakati, da se za to najdejo potrebna sredstva. Ta bodo nedvomno zelo dobro vložena, saj se bodo z njihovo pomočjo šolale vedno nove generacije gospodinjskih učiteljic, ki bodo počasi pripomogle k zboljšanju naše prehrane in ekonomike v naših gospodinjstvih.

Tudi tov. Vilma Pirkovič je poudarila pomen sodobnega gospodinjstva in dejala, da je gospodinjstvo pravzaprav končna faza produktov, ne pa samo kuhanje, kar večina ljudi še danes razumeva pod gospodinjstvom.

Po obedu, ki so ga gostom pripravile gojenke šole, so si ti ogledali vse prostore v šoli, internatu (gojenke stanujejo v internatu, razen 11, ki se dnevno vozijo v Groblje), a tudi gospodarska poslopja. Gostje so se pohvalno izrazili o doseženih uspehih šole.

V. K.

Ameriška progresivna Slovenka za ljubljansko porodnišnico

Vodstvo ljubljanske ginekološke in porodniške klinike se je obrnilo na Organizacijo Progresivnih Slovenk Amerike v Clevelandu s prošnjo, da pomaga pri nabavi komercialnega pralnega stroja, ki bi bil poleg pranja tudi v veliko pomoč pri sterilizaciji (razkuževanju) perila. Lani je imelo 7 % porodnic gnojno-vnetje, kar pripisujejo nezadostnemu razkuževanju perila zaradi zastarelih naprav v pralnici. Samo v tej kliniki je treba dnevno oprati 1.600 kg perila, saj prihaja na to kliniko letno 18.000 pacientk in novorojenčkov. Odbor Progresivnih Slovenk je odobril za nakup tega stroja 1.600 dol., ki jih imajo še v blagajni od prejšnjih zbirk, za ostanek 3.000 dol. pa so se PS obrnile preko ameriškega slovenskega naprednega časopisja na slovenske rojake v Združenih državah in jih prosijo, da prispevajo k tej zbirki, ki je nujno potrebna. Organizacija PS je — kakor znano — pomagala že mnogim našim znanstvenim, prosvetnim in socialnim ustanovam, v svojem okliču pa naglaša relifni (podporni) odbor, da bi bila to prva pomoč, ki bi šla neposredno za mater in njenega novorojenčka ter zaradi tega še posebej apelirajo na žene. V relifnem odboru so znane javne delavke: predsednica Anna Grill, tajnica Josie Zakrajšek, blagajničarka Ivana Shiffrer ter Josephine Tratnik.

c. b.

Prva visoka šola za ekonomiko v gospodinjstvu

Beograd, 5. dec. V Zemunu so danes odprli višjo pedagoško solo za ekonomiko gospodinjstva, prvo v naši državi. Opremo za to šolo je dala organizacija Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano (FAO). Solanje bo trajalo dve leti in naj bi pripravljalo študente za predavatelje v nižjih in učiteljskih gospodinjskih šolah v vseh naših republikah.

Učni program je v tej šoli zelo obsežen. Študenti se bodo morali učiti kemijo, mikrobiologijo prehrane, fiziologijo, higieno gospodinjstva in prehrane, vrtnarstvo, perutninarstvo, predelavo živil, poznavanje tekstilnih surovin, sociologijo in nekatere druge družbene znanosti. Učenke se bodo učile tudi krojenja in šivanja. Letos je bilo sprejetih v višjo pedagoško šolo za ekonomiko gospodinjstva 70 učenk s končano srednjo šolo.

Vsak četrtek — »TEDENSKA TRIBUNA«

PREHRANA DELAVCEV V PODJETJIH

Beograd, 5. dec. Predsedništvo centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je imelo danes sejo, na kateri so razpravljali o plačnem sistemu in družbeni prehrani v podjetjih, kakor tudi o nekaterih problemih organizacije sindikatov.

Sklenjeno je bilo, da naj tarifni pravilniki iz letošnjega leta veljajo tudi v letu 1956. Kar se tiče povečanja razpona plač med nestrokovnimi in visokokvalificiranimi delavci, je predsedništvo centralnega sveta mnenja, da se ta razpon ne more povečati samo na račun dobička podjetja, kajti dobiček se mora razdeliti med ves kolektiv, ne pa med posamezne kategorije delavcev. Po mnenju predsedništva se dobiček ne more enako deliti, temveč po zaslugi članov kolektiva. Tudi sklad premij se ne more ustanoviti samo na račun dobička, temveč mnogo bolj z zmanjšanjem stroškov proizvodnje. Zato je treba v podjetjih kontrolirati porabo materiala v proizvodnji. Predsedništvo je razen tega ugotovilo, da je potrebno urediti materialno zavarovanje onih delavcev in uslužbencev, ki so odveč v svojih podjetjih.

Glede družbene prehrane je bilo poudarjeno, da se je po XIX. plenumu Zveze sindikatov, na katerem je bilo sproženo to vprašanje, podvojilo število delavsko-uslužbenskih restavracij zaprtega tipa, tako da jih imamo danes 850. Samo v Beogradu se je 50 odstotkov članov delovnih kolektivov abboniralo v restavracijah, ki so bile odprte po podjetjih.

Predsedništvo centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je mnenja, da naj organiziranje takih restavracij, v katerih se hrani po več sto delavcev in uslužbencev podpro zlasti podjetja sama, in sicer predvsem z zgraditvijo potrebnih lokalov, nabavo inventarja in kurivom, z zagotovitvijo prevoza in tako dalje. Zveza sindikatov je mnenja, da se ne sme dovoliti, da bi podjetja plačala del živil in dajala plačo osebju restavracij, ker morejo to pokriti potrošniki sami. Razen tega je treba skušati doseči, da se bo en topel obrok uvedel v podjetjih med delom. Zaradi vsega tega bo Zveza sindikatov predlagala pristojnim organom izdajo predpisov, ki bi urejali način prehrane v teh restavracijah ali kantinah po podjetjih. Predlagano je, naj bi se v teh restavracijah ustanovili odbori abonentov samih, ki bi ob pomoči sindikalnih podružnic skrbeli za organiziranje prehrane v podjetjih.

Za ureditev trga s kmetijskimi pridelki

V petek so imeli na Glavni zadružni zvezi LR Slovenije posvetovanje o važnejših vprašanjih notranjega in zunanjega blagovnega prometa pri zadružnih organizacijah. Posvetovanja so se udeležili odgovorni uslužbenci za blagovni promet pri vseh okrajnih zadružnih zvezah.

Mnogo odkupovalcev — visoke cene

Na posvetovanju so ugotovili, da izvajanje odkupa in prometa kmetijskih pridelkov preko kmetijskih zadrug ugodno vpliva na stabilizacijo tržišča, ker preprečuje neposredno poseganje mnogih odkupnih podjetij na našo vas. Množica odkupovalcev na omejenem področju namreč v večini primerov ni pripeljala do zdrave konkurence in zniževanja cen, temveč nasprotno, zelo pogosto je prihajalo do škodljivega posredništva, verižništva in povečanja stroškov odkupa ter dviganja cen.

Odkup in promet kmetijskih pridelkov preko zadrug pa nujno vse bolj življenjsko povezuje kmetijske proizvajalce z njihovimi zadrugami in tako ustvarja tesnejše medsebojne odnose, na drugi strani pa ekonomsko jača zadruge in njihove sklade. Istočasno pa izvajanje odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki nalaga zadružnim organizacijam veliko družbeno odgovornost za oskrbo potrošnih središč, industrijskih krajev, predelovalne industrije itd.

V zvezi s tem se morajo kmetijske zadruge, kot osnovni nosilci odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki, organizacijsko, kadrovsko in gospodarsko jačati, da bodo čimprej in v celoti sposobne opravljati njim zaupane dolžnosti.

Popolnoma zgrešena je misel, da so za izvajanje omenjenih nalog sposobni kakršni koli ljudje. Tudi same zadruge morajo pokazati več resnosti in razumevanja glede iskanja in usposabljanja potrebnih tovrstnih kadrov. Le malo je zadrug, ki bi razmišljale o štipendiranju, njim potrebnih, kvalificiranih ljudi. Umestno bi bilo, da bi predpisi določali tudi fond za kadre v zadružnih organizacijah in način njihovega zbiranja.

Odkup kmetijskih pridelkov preko drugih organizacij

Posebni pogoji, pod katerimi lahko nakupujejo kmetijske proizvode tudi druge gospodarske organizacije neposredno pri samih proizvajalcih, so določeni z odlokom. Določila tega odloka vnašajo v odkup in promet s kmetijskimi pridelki potrebni red in zakonitost. Čeprav do uveljavitve tega odloka preostaja le še en mesec, vendar ni videti dovolj interesa in priprav za praktično ter sistematično izvajanje v odloku vsebovanih predpisov. Odlok določa, da odkupujejo kmetijske pridelke neposredno od proizvajalcev samo kmetijske zadruge, in sicer na svojem območju. S tem je odkup kmetijskih pridelkov razjeziran po območjih kmetijskih zadrug, medtem ko je prodaja odkupljenih proizvodov seveda prosta. Načelo, po katerem naj bo kmetijska zadruga edini neposredni odkupovalec kmetijskih presežkov na svojem območju, se pri nas praktično že izvaja. S tem pa je zadrugam, kot kmetijskim organizacijam naložena tudi skrb za dviganje kmetijstva.

Druge gospodarske organizacije za promet in predelavo ter odkupna podjetja pa lahko kupujejo kmetijske pridelke neposredno od proizvajalcev samo potem svojih odkupnih postaj, in sicer na trgih na debelo ter na sejmih. Kupovanje na trgih na drobno in na sejmih s strani zastopnikov odkupnih podjetij, ki so s temi v rednem delovnem odnosu, pa je vezano na posebno pooblastilo podjetja, ki ga mora potrditi tudi Trgovinska zbornica okraja, kjer ima podjetje svoj sedež. Poslovanje odkupnih postaj je določeno s posebnimi predpisi. Tam, kjer so kmetijske zadruge sposobne odkupovati in opravljati promet z vsemi ali posameznimi vrstami kmetijskih pridelkov, lahko republiški državni sekretar za gospodarstvo, na skupen predlog Glavne zadružne zveze in republiške Trgovinske zbornice, odloči, da odkupna postaja preneha s poslovanjem. Pri nas sicer ni mnogo odkupnih postaj, vendar na prevladuje mnenje, da je njihovo stanje potrebno analizirati ter napraviti ustrezajoče ukrepe. Odlog odpravlja tudi sleherno možnost odkupovanja po raznih nakupovalcih, katerih osnovni interes je bil čim večji zaslužek.

Krediti in tehnična oprema

V zvezi z organizacijo smotrnega odkupovanja kmetijskih presežkov zaslužilo posebno pozornost finančna vprašanja in ukrepi, ki so potrebni za izboljšanje tehnične opreme v odkupni, oziroma trgovski mreži. Često poudarjamo pomanjkanje obratnih sredstev in omenjamo težave s krediti, namenjenimi za odkup. Mnogo pa je na drugi strani zadrug, ki imajo težave zaradi tega, ker so svoja obratna sredstva nalagale v investicije, ali pa so z njimi pokrivale razne izgube in primanjkljaje. V zvezi s tem bo potrebno izvršiti refundacijo obratnih sredstev, za že navedene investicije, kritje poslovnih izgub in primanjkljajev pa je mogoče, seveda pod določenimi pogoji, dobiti potrebne kredite. Gotovo je, da politika Narodne banke glede dodeljevanja kreditov za odkup ne bo ovirala odkupa ter bo kmetijskim zadrugam pravočasno zagotovila potrebne kredite.

Pomanjkljivosti tehnične opremljenosti trgovine so že dovolj znane. Kljub temu pa je treba poudariti, da je brez dobro urejene skladiščne službe in zadostnih prevoznih sredstev nemogoče zadovoljivo opravljati trgovino s kmetijskimi pridelki in redno oskrbovati potrošna mesta ter industrijska središča. Nedavna gospodarska posvetovanja v Kranju, Mariboru in Celju v zvezi z oskrbo večjih mest in industrijskih središč so prav tako pokazala, da je trgovina s kmetijskimi pridelki še zelo primitivna, kar povzroča precejšnjo gospodarsko škodo. Tako razpolagajo zadruge le s 160 kamioni. Za skladiščne prostore služijo razne lope, barake, garaže in slično. Ti prostori so neprimerni za shranjevanje kmetijskih pridelkov, ker so brez ventilacijskih, hladilnih in ostalih tehničnih naprav. Odtod tudi visok odstotek kvarov in gnitja blaga ter odpor podjetij proti poslovanju z velikimi količinami blaga.

Nova naloga okrajnih zadružnih zvez

Okrajne zadružne zveze bodo imele zelo važno vlogo v usmerjanju odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki po spredaj opisanih načelih. Dosedanje gledanje na trgovska podjetja okrajnih zadružnih zvez, po katerem naj bi ta dajala zadružnim zvezam čim več ristorna, je popolnoma preživelo. Dejavnost trgovskih podjetij pri zadružnih zvezah se bo morala v bodoče izražati v pomoči kmetijskim zadrugam pri poslovanju ter njihovem usposabljanju in utrjevanju. Poleg tega bo morala biti dejavnost trgovskih podjetij pri zadružnih zvezah usmerjena na sortiranje odbiranje, ambaliranje in kompletiranje blaga za tiste kmetijske zadruge, ki iz objektivnih in subjektivnih razlogov še niso v stanju pripraviti blago tako, kot zahteva tržišče. Načelo rajonizacije odkupa velja tudi za trgovska podjetja okrajnih zadružnih zvez, kajti sedanja območja OZZ so po teritorialnem obsegu dovolj velika, da lahko zagotovijo uspešno poslovanje.

V bodoče predvidevajo, da bodo podjetja iz odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki ustvarjeni dobiček v celoti odvajala v okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva.

Po najkrajši poti

Znano je, da je pot pridelka od proizvajalca do potrošnika ali do priprave za izvoz zelo dolga in često tudi stroški za pot večji, kot so proizvodni stroški. Zato je bilo poudarjeno, da je treba vztrajno iskati čim krajšo pot od proizvodnje do potrošnika. Zlasti je važno, da bodo kmetijske zadruge in kmetijska posestva, posebno pa še ona v bližini mest, stalno prisotna na trgu, kot ponudnik blaga, kar se je do sedaj le v majhni meri dogajalo. Potrebno je, da se zadruge povežejo z upravami mestnih tržišč in zasedejo stalna prodajna mesta, bodisi zaprta ali odprta. To velja tudi za trgovska podjetja OZZ, ki so sicer grosistična, dovoljeno pa jim je prodajati tudi na drobno.

Tudi blago, ki je namenjeno izvozu, naj gre po čim krajši poti, k čemur naj pripomore tudi usposobljenost zadrug. Prav tako je treba preprečevati pri pripravi blaga za izvoz vsak pojav špekulacije, katera se neredko pojavlja že pri samih zadrugah. Zato se dogaja, da postane v primeri ugodnega izvoza naše notranje tržišče več ali manj nevažno, drugotnega pomena, kvalitetno manj vredno blago pa se prodaja po visokih cenah.

Vse to narekuje, da večina zadružnih zvez izboljša svoj dosedanji odnos do blagovnega prometa ter se bolj kot dosedaj zavzema za pravilno politiko odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki.

V. J.

Slovenski Poročevalec

UREJUJEJO:
SERGEJ VOSNJAK (glavni in odgovorni urednik)
FRANČEK DRENOVEC (notranja politika)
ALEKSANDER JAVORNIK (gospodarstvo)
DUŠAN BENKO (zunanja politika)
MILAN SEGA (kultura)
STANE LIPAR (šport)
Za oglase odgovarja
BORIS KRMAC

OB ROBU dogodkov

Pogajanja

Nekega popoldneva prejšnji teden je blizu siamske meje stopil iz razbeljene džungle človek v polvojaški obleki, z brzostrelko prek ramena. Brezbrižno je odkorakal v obmejno vasico, vstopil na pošto in telefoniral v Kuala Lampur. Hotel je govoriti s samim ministrskim predsednikom malajske federacije Tungkujem Abdul Rahmanom. Glavni propagandist gverilcev Chen Tian — neznanec namreč ni bil nihče drug — je sporočal ministrskemu predsedniku, da predlaga poveljnik gverilcev, Chin Peng, da bi se pogovorili o prekinitvi sovražnosti.

Hudo podcenjevanje malajskih gverilcev — ki napadajo iz težko prehodnih džungel že osem polnih let — bi bilo, če bi trdili, da je bil telefonski pogovor posledica odločitve britanskih oblasti in malajskega ministrskega predsednika, ki so ukazali svojim oboroženim silam, naj s prvim decembrom začnejo splošne oborožene akcije proti upornikom.

Pomirjevalni duh ima svoje korenine drugje.

Politični položaj na Malaji se je v zadnjem letu precej spremenil. Po splošnih volitvah, na katerih je 800.000 malajskih volilcev z veliko večino izvolilo Abdul Rahmanovo stranko (Kitajci, ki odklanjajo državljanstvo, niso imeli volilne pravice) in sedaj Rahman upravičeno poudarja, da so on in tisti, ki mu sledijo, pravi nacionalisti, ki želijo, da bi bila država samostojna. Še več, Abdul Rahman je v večih govorih zadnje čase poudaril, da bodo Britanci ostali na Malaji še dlje, če neredov ne bo konec. Drugo dejstvo, ki je vplivalo na odločitev gverilskega vodstva, je verjetno to, da preti nadaljevanje spopadov povzročiti globoko vrzel med kitajskimi in malajskimi prebivalci Malaje. (Malajcev je okoli 2,500.000, Kitajcev pa okoli 2,000.000.) Gverilci se namreč opirajo predvsem na Kitajce, in v nadaljnjih bojih bi se kitajski gverilci vojevali ne samo proti Britancem, ampak tudi proti enotam Abdula Rahmana, ki ima med malajskim prebivalstvom velik vpliv. In še eno je morda vplivalo — pomanjkanje podpore od zunaj. Kitajska se izogiblje odkritemu podpiranju gverilcev, zadnjo vzpodbudo za pomiritev pa so verjetno nudili burmanski gverilci, ki so prav tako prejšnji teden ponudili, da bodo položili orožje, če bo vlada dovolila legalizacijo stranke.

Kazalo bi torej, da ima Abdul Rahman vse karte v rokah. Toda to tudi ni v celoti res. Prvič Malaja še zdavnaj ni samostojna, in ciniki pravijo, da dokler bo v Commonwealthu glavni vir dolarjev malajski kavčuk, tudi ne bo tako lahko spraviti Angležev ven, drugič pa se bo zlasti Marshallova vlada v Singapuru trmasto upirala temu, da bi postala KP Malaje, v kateri je večina Kitajcev, legalna stranka. To pa zato, ker so Kitajci v Singapuru v večini in bi se prav lahko zgodilo, da bi legalizirana stranka ogrozila sedanjo vlado. Ne morete pričakovati — govorijo v Singapuru — da bi šli politiki kopati jamo samim sebi. To je že res, toda osem let bojev ni dalo nobenega rezultata, in splošno mnenje je, da je treba sovražnosti ustaviti. Čeprav to mnenje samo po sebi še ni dovolj, pa je vendarle važen činitelj v pripravah na pogajanja.

Predlog za pogajanja namreč ni bil odklonjen; ko bo do njih prišlo, pa obstaja upanje, da bodo našli kompromisni predlog, ki bi bil sprejemljiv za obe strani. Šele tedaj bo namreč možno zares govoriti o boju za samostojnost, saj bo odpadel glavni izgovor za vzdrževanje tolikšne britanske armade v Malaji in s tem tudi glavna ovira za izpolnitev vseh ostalih želja.

A. Furlan

Žalitve in protesti

Sovjeti protestirajo pri Foreign Officeu zaradi žalitve — Trditev, da imajo Britanci Burmance za »divjake in barbare«, je smešna

LONDON, 5. dec. (AF). Sovjetska zveza je danes obtožila Foreign Office, da je spet žalil Sovjetsko zvezo, ko je komentiral govor prvega sekretarja KP ZSSR Nikite Hruščeva, ki ga je imel v Rangunu.

Vodja oddelka za tisk v Foreign Office George Young je izjavil v petek, da je izjava, ki jo pripisujejo Hruščevu in v kateri je on baje izjavil, da imajo Britanci Burmance za »divjake in barbare«, smešna. Moskva je zanikala, da bi bil Hruščev izjavil kaj takega, sovjetski novinarji, ki so v Rangunu, poslušali razgovor med Hruščevom in dopisniki časopisov zahodnih držav, pa so izjavili, da se ne morejo spomniti, da bi bil kdorkoli izrekel te besede. Zahodni dopisniki so trdili, da je po prevodu ruskega tolmača Hruščev dal tako izjavo

Prejšnji teden je Sovjetska zveza uradno protestirala proti izjavi zastopnika Foreign Officea Petra Matthewsa, da je bil predsednik sovjetske vlade Bulganin »naravnost hinavski« v svoji izjavi glede združitve Nemčije.

Nekateri britanski časopisi se spričo občutka nerazpoloženja med Londonom in Moskvo vprašujejo, če bi bil obisk, ki ga nameravata sovjetska državnika napraviti Veliki Britaniji aprila, sploh koristen.

Eden pojde v Washington

Gettysburg, 5 dec. (AFP). Uradno so sporočili, da je predsednik Eisenhower povabil britanskega predsednika Edena, naj bi konec januarja prebil nekaj dni v Washingtonu. Sporočilo za tisk navaja, da je premier Eden sprejel povabilo in bo v spremstvu šefa Foreign Officea dne 30. januarja prispel v Washington.

NAPREDNI TISK OBSOJA PROCES

Trst, 5. dec. (Po tel.) Danes dopoldne se je pred okrožnim sodiščem v Vidmu nadaljeval proces proti šestim bivšim partizanom iz Furlanije, od katerih so bile trije odlikovani za zasluge v odporniškem gibanju. Govoril je javni tožilec, ki je obtožil partizane, da so 30. IV. 1945 justificirali 11 pripadnikov zloglasne fašistične enote »Brigatte Nere«.

Tukajšnji protifašistični tisk piše s tem v zvezi, da so bili ti fašisti, zaradi katerih so posadili partizane na zatožno klop, okravljeni z najstrahotnejšimi zločini, ki so jih izvršili v službi nacističnih okupatorjev. Ta tisk nadalje poudarja, da je to samo eden izmed procesov v obmejnih pokrajinah, ki jih izkoriščajo tisti, ki so bili sami najprej propagatorji in sodelavci fašizma, potem hlapci nacističnega okupatorja, danes pa imajo možnost, da se maščujejo nad tistimi, ki so s svojo protifašistično borbo izvršili svojo dolžnost do domovine in zavezniške stvari v zadnji vojni. Ni pa težko ugotoviti, da se za vsem tem skriva težnja vseh tistih, ki jim je pomirjenje trn v peti ter skušajo oviratj normalizacijo odnosov z državami, ki so bile žrtve fašističnega nasilja.

S. L

Sovjetska nota

Moskva, 5. dec. Kakor poroča TASS, je sovjetsko ministrstvo za zunanje zadeve 2. decembra izročilo ameriškemu veleposlaništvu noto, v kateri prosi vlado ZDA, naj sporoči, če namerava dovoliti ruskemu nadškofu Borisu in njegovemu tajniku vstop v ZDA. Agencija omenja pri tej priložnosti, da je dala Sovjetska zveza pred kratkim neomejen vizum očetu Duyonu, svetniku ameriškega veleposlaništva v Moskvi, ameriško veleposlaništvo pa je ob izročitvi vizuma nadškofu Borisu pripomnilo, da se mora omejiti na podobno dejavnost kot oče Duyon v Moskvi. Sovjetsko ministrstvo pa je odgovorilo, da delovanja duhovnika veleposlaništva ni mogoče primerjati z delom nadškofa. Tedaj je ameriško veleposlaništvo razveljavilo vizum na potnih listih nadškofa Borisa in njegovega tajnika.

Agencija TASS poroča, da ameriško veleposlaništvo še ni odgovorilo na zadnjo sovjetsko noto.

Guvernerjevi ukrepi na Cipru

Nikozija, 5. dec. (AFP) Britanski guverner na Cipru Harding je sporočil občinskemu načelniku majhnega mesta Lefkoniko da odobrava globo 2.000 funtov šterlingov, ki je bila naložena temu kraju zaradi »njegovega sovražnega stališča«. Policijska ura v tem mestu bo v veljavi tako dolgo, dokler ne bo plačana globa.

V zadnjih 24 urah so grški nacionalisti na Cipru povečali napade na britanske vojake in zagrozili, da se bo to še stopnjevalo. V petih napadih so ranili 8 britanskih vojakov.

Policija na Cipru je danes zaprla grško šolo v vasi Atijeni pri Larniki, ker so dijaki izobesili grško zastavo po zidovih pa nalepili nepake EOKA.

Učenci grške šole v Kireni, na severni obali Cipra, pa so stavkali iz protesta proti zaprtju grške gimnazije v Lefkoniku. To gimnazijo so zaprli včeraj, ker so dijaki zažgali poštni urad.

Resolucija Istiklala

Rabat, 5. dec. (AFP). Kongres stranke Istiklal je sinoči odobril resolucijo o socialni politiki. V resoluciji opozarja na beden položaj delovnega ljudstva Maroka in zahteva, da izdelajo ekonomski program o »zboljšanju gmotnega in moralnega položaja delavcev, obrtnikov in kmetov«. S tem v zvezi zahteva splošno zvišanje plač, ustanovitev socialne zakonodaje, zakon o delu, ki bi veljal tudi v kmetijstvu, ter uvedbo socialnega zavarovanja. Kongres zahteva tudi, da priznajo kmetijskim delavcem sindikalne pravice.

IZJAVA POVELJNIKA LETALSKIH SIL NATO

Atene, 5. dec. (Tanjug). General Patrick Timberlake, poveljnik letalskih sil Atlantskega pakta, je izjavil, da bi bila morebitna letalska vojna v Evropi enotna, zato je potrebno tudi enotno poveljstvo. V intervjuju, ki ga je dal časopisu »Katimerini«, je ameriški general dejal, da je poglavitni smoter letalskega štaba za jugovzhodno Evropo koordinacija defenzivnih in ofenzivnih letalskih sil tega področja, da bi le-te delovale kot enotna armada in ob sodelovanju z ostalimi področji, predvsem pa z zavezniškimi letalskimi silami, ki niso pod nadzorstvom NATO.

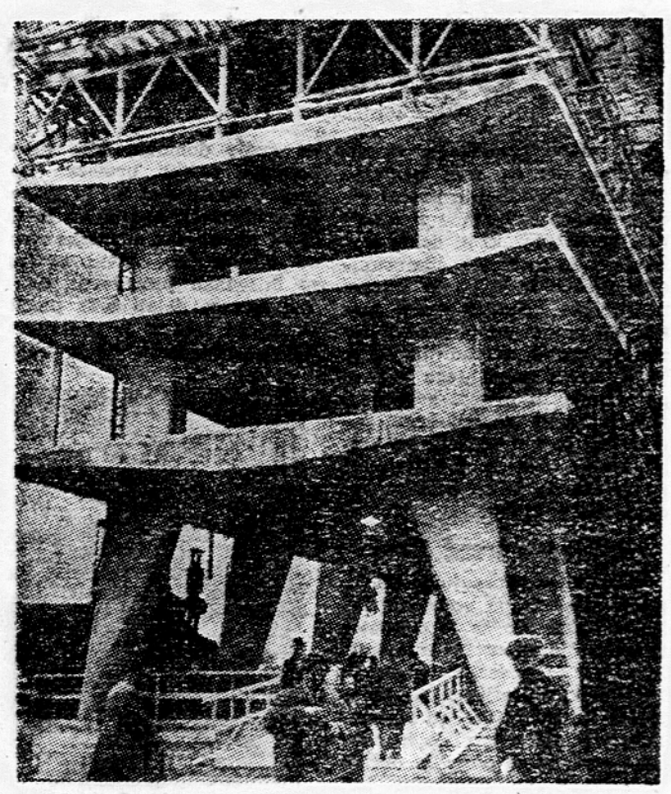
Govoreč o vlogi grškega letalstva, je general Timberlake poudaril, da je le-to zelo napredovalo in bi še bolj, če bi imela Grčija boljša oporišča, katerih graditev se je zakasnila. Pripomnil je, da se je v zadnjem času več grških častnikov vseh treh rodov v posebnih šolah NATO seznanilo z načinom atomskega vojskovanja in da se pouk nadaljuje.

Sloga po 20 letih

New York, 5. dec. (Reuter) V New Yorku imajo danes prvo skupščino delegatov ameriške federacije dela (AFL) in kongresa industrijskih organizacij (CIO). Federaciji imata po združitvi v 140 sindikatih 16 milijonov delavcev. Pričakujejo, da bo združeno delavsko gibanje začelo odločno gibanje za vključitev čimveč delavcev v sindikate. Gre zlasti za delavce kemične industrije, industrije petroleja in tekstilij ter za nove člane iz vrst uslužbencev in trgovskih nameščencev. Z združitvijo AFL in CIO se je nehalo dvajsetletno tekmovanje med tema organizacijama.

Predsednik ZDA je telefonično poslal skupščini pozdrave s svojega posestva v Gettysburgu.

NOVICE V SLIKI

Na trgu Fontenoy v Parizu gradijo novo poslopje, v katerem bo sedež UNESCO. Palačo, ki jo gradijo po najboj sodobnih načelih, bodo končali v začetku prihodnjega leta

Predvolilna strategija

Francoski socialisti odklonili predlog KP o vezanih listah — Radikali se še niso odločili — Doslej vloženih že 11 vezanih list

PARIZ, 5. dec. (Tanjug) Francoski socialisti in radikali so dokončno zavrnili ponudbo komunistične partije Francije za ustanovitev »ljudske fronte«. Francoski komunisti so pred nekaj dnevi povabili socialiste in radikale, naj bi »nepravični volilni zakon vezanih list izkoristili proti reakciji in združili vse levičarske stranke«.

Generalni sekretar socialistične stranke Guy Mollet je bil proti ponudbi. Dejal je, da bodo socialisti nastopili na volitvah v zvezi s tistimi strankami, ki »niso v odvisnosti niti od velekapitala niti od tujine«. Radikali uradno niso zavrnili ponudbe in njihov izvršni odbor se bo zbral jutri, da bo razmislil o svoji volilni strategiji. Po volilnem zakonu je rok za vložitev prijav za skupne vezane liste do nocoj opolnoči.

Doslej je vloženih že 11 vezanih list. V glavnem so to razne kombinacije desničarskih skupin in sredinskih strank. Socialisti in radikali se bodo verjetno na volitvah med seboj podpirali, ne bodo pa povezovali svojih list.

Potemtakem bo na volitvah nastopila enotno samo francoska desnica. Vodilne levičarske stranke bodo nastopile posamezno.

Navzlic temu pa bo prišlo do zveze med socialisti in komunisti verjetno vsaj v štirih okrožjih, kjer so se socialistične stranke izjavile za ljudsko fronto. Spor med radikalnim prvakom Mendes-Franceom in izključenim Edgarjem Faurom pa bo brž kone spravil nekaj radikalnih organizacij v volilno zvezo z desnico. Razen radikalne organizacije v departmaju Jura so se izjavile še radikalne organizacije v treh okrožjih za povezavo kandidatnih list z neodvisnimi, ljudskimi republikanci in kmeti.

Bolgarski novinarji v Skoplju

Skoplje, 5. dec. (Tanjug) Danes je delegacija bolgarskih novinarjev, ki se že nekaj časa mudi v naši državi, prispela v Skoplje. Ko si je ogledala novo steklarno in zgodovinske znamenitosti mesta, je delegacija obiskala predsednika ljudskega odbora okraja Vasila Djorgova. Drevi bodo bolgarski novinarji odpotovali v Ohrid, od tam pa jutri čez Skoplje v Sofijo.

Berlin spet na vrsti

Macmillan bo v Parizu razpravljal z Dullesom o položaju po ženevski konferenci — »Times« meni, da je namen sovjetske politike v Berlinu prisiliti Zahod k umiku

LONDON, 5. dec. (Tanjug). Britanski minister za zunanje zadeve Macmillan bo zastopal veliko Britanijo na sestanku sveta ministrov Atlantskega pakta, ki bo 15., 16 in 17. decembra v Parizu. Na sestanku bodo razpravljali o vojaškem prispevku posameznih držav članic organizacije Atlantskega pakta. Macmillan bo odpotoval v Pariz dan prej.

Čeprav še ni dokončno določeno, je skoraj gotovo, da se bo Macmillan v Parizu pogovoril z ameriškim ministrom za zunanje zadeve Dullesom v mednarodnem položaju, nastalem po sestanku ministrov za zunanje zadeve štirih velesil v Ženevi.

Današnji »Times« poziva Sovjetsko zvezo, naj da jamstvo za to, da bodo razumevanje in sporazumi med štirimi okupacijskimi silami glede Berlina veljali še naprej.

Ko komentira zadnje sovjetske poteze v Berlinu — izjavo sovjetskega poveljnika generala Dibrova, da vzhodni Berlin ni več okupacijsko področje mesta, ter ovire v prometu vlačilcev med Zahodno Nemčijo in Berlinom, piše »Times«:

»Ruski nameni z Berlinom še vedno niso jasni, dogodki prejšnjega tedna pa utegnejo imeti najresnejše posledice. Če se bo Rusija skušala otroste odgovornosti glede Berlina, bo v nevarnosti »modus vivendi« v Nemčiji, ki je, čeprav ni bil zadovoljiv, vendar varoval mir..

Smoter sovjetske dolgoročne politike je nedvomno, prisiliti Zahod, da bo zapustil Berlin. Njen bližnji smoter pa je, pripraviti ga do tega, da bi občeval neposredno z vzhodnonemškim režimom, kar bi približevalo dan, ko bosta obe Nemčiji priznani kot enakopravni. Tako priznanje pa ni mogoče niti sedaj niti v prihodnosti«, zaključuje časopis.

Zastopnik britanskega ministrstva za zunanje zadeve je povedal danes, da je Foreign Office v neposrednih stikih z britanskimi oblastmi v Nemčiji in Berlinu spričo sovjetskih ukrepov v Vzhodni Nemčiji. V Foreign Officeu so sporočili, da so britanske oblasti vprašale za mnenje francosko, ameriško in zahodnonemško vlado o novem koraku, ki ga bodo napravile zahodne sile, da bi zavarovale neoviran promet med Berlinom in Zahodno Nemčijo.

Indija proti paktom

vojaške narave pod vodstvom velesil

New Delhi, 5. dec. (Tanjug). Indijski predsednik Nehru je danes v parlamentu potrdil odklonilno stališče Indije do vojaških paktov pod vodstvom velesil. Bagdadski pakt je imenoval zvezo, ki ni prinesla pomiritve na tem področju. Ta pakt je obžalovanja vreden, ker je bil nesrečno izbran tako glede časa, prostora in zamisli, zaradi česar ne more služiti smotrem mednarodnega miru.

Tako je izjavil Nehru, ko se je v parlamentu v zvezi z zakonskim predlogom o recipročnem državljanstvu pripadnikov držav članic Commonwealtha začela debata o stališču posameznih delov te skupnosti do raznih mednarodnih problemov. Ko je dejal, da so stališča večkrat zelo različna, je Nehru pripomnil, da to ne vpliva na indijsko politiko in da bo le-ta ostala nespremenjena, prav tako pa tudi stališče indijske vlade do britanske skupnosti narodov. Britanska skupnost narodov vpliva na Indijo, pa tudi Indija vpliva nanjo, zato so po njegovi sodbi ti stiki koristni.

Zakonski predlog o recipročnih državljanskih pravicah državljanov britanske skupnosti narodov bodo nekoliko spremenili glede Južne Afrike, ker je indijska vlada izrazila željo, da glede zvez s to državo ne bi prevzela nikakih naprej določenih obveznosti, ne da bi prej vprašala za mnenje parlament.

Pariz, 5. dec. (AFP). V francoskih poučenih krogih izražajo začudenje spričo vesti, ki so jih objavili izraelski časopisi, da namerava francoska vlada posredovati v sporu med arabskimi državami in Izraelom ter prevzeti pobudo za »ustanovitev nove skupine držav, ki so proti bagdadskemu paktu, se pravi Egipta, Sirije, Libanona in Izraela«. V istih krogih pravijo, da tudi ni v načrtu nikaka pobuda te vrste in da bo Francija ostala zvesta trojni deklaraciji iz 1950 o jamstvih za status quo in mir na Srednjem vzhodu.

In vsakokrat, ko boste pogledali to sliko, se bo prikazal dobri duh z velikimi brki in vam izpolnil sleherno željo...
(Karikatura: Vicky v listu »Daily Mirror«)

Vzhodnonemški obisk

Berlin, 5. dec. (Reuter). Predsednik vlade Vzhodne Nemčije Otto Grotewohl je danes na čelu vladne delegacije z letalom odpotoval na obisk v LR Kitajsko, Severno Korejo in LR Mongolijo. Z njim je odpotoval tudi minister za zunanje zadeve Lothar Bolz.

Jeruzalem, 5. dec. (AFP). Predsednik izraelske vlade Ben Gurion je danes sprejel predsednika komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem generala Burnsa in govoril z njim o ustavitvi sovražnosti in izvajanju konvencije o premirju. General Burns bo v kratkem odpotoval v Egipt, kjer bo imel posvetovanja z egiptovskimi funkcionarji.

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENSKIH KMETOV

Trst, 5. dec. (Po tel.) Na skupni seji izvršnega odbora »Kmečke zveze« in »Zveze mladih posestnikov« so ugotovili, da so italijanske oblasti s tem, da niso pri imenovanju predstavnikov za kmetijstvo v trgovinsko zbornico upoštevale predlogov tukajšnjih kmetovalcev, pokazale, da podcenjujejo kmečko gospodarstvo. Izkazalo se je tudi, da zaradi nesodelovanja oblasti s predstavniki kmetovalcev kmečko gospodarstvo nazaduje. Nadalje se tudi socialna in nacionalna diskriminacija do kmečkega življa v nasprotju z določili posebnega statuta in ustave italijanske republike.

Na seji so sprejeli resolucijo z zahtevo, ki so jo poslali danes vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamari in trgovinski zbornici, da se v predsedstvo trgovinske zbornice imenuje zastopnike, ki bodo branili interese tukajšnjega kmetijstva ter da se pri tem upošteva, da je skoraj 100 dostotkov tukajšnjih kmetov slovenske narodnosti.

Nadalje predlaga resolucija, da pri določanju članov v ostale zbornične organe, ki se bavijo s kmečkim vprašanjem, imenujejo predstavnike, ki jih bosta predlagala Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov, kjer so včlanjeni skoraj vsi kmetje na Tržaškem. **S. L.**

Bo Si Bekaj uspel?

Kljub optimizmu Si Bekaja je Pariz skeptičen

Pariz, 5. dec. (Tanjug) Marokanska nacionalistična stranka Istiklal in demokratska stranka neodvisnosti sta dali končno pritrdilen odgovor na poziv mandatarja Si Bekaja, naj bi sodelovali v prvi reprezentativni marokanski vladi. Si Bekaj je izjavil po posvetovanju z zastopniki teh dveh strank, da je »večji optimist kot kdajkoli« in da ni nemogoče, da bo vlada sestavljena že jutri, ko mora Si Bekaj dati sultanu dokončnj odgovor o uspehu svoje misije.

V Parizu pa so sprejeli rožnato izjavo marokega voditelja s pridržkom. Stranka Istiklal je v resoluciji racionalnega kongresa jasno povedala, da bo stopila v vlado le, če bo dobila 45 % ministrskih položajev. Demokratska stranka neodvisnosti pa zahteva za udeležbo v vladi izpolnitev pogoja, da bodo njeni zastopniki in zastopniki Istiklal dobili tretjino ministrskih mest v bodoči vladi. Ključ uspeha Si Bekaja je v približanju nasprotujočih si stališč obeh največjih nacionalističnih strank. Kongres Istiklala je dokončno določil svoje stališče do francosko-maroških pogajanj. V resoluciji je zahteval odpravo francoskega protektorata nad Marokom, popolno neodvisnost države z vsemi suverenimi pravicami — svobodno izvoljeno skupščino in vlado, lastno vojsko in diplomacijo. Vsi trije deli protektorata — španski, francoski in mednarodni (Tanger) naj bi se združili. Istiklal zahteva tudi odpravo neomejene oblasti paš in kaidov ter uvedbo demokratičnih ustanov izvršne oblasti. Na kongresu so sprejeli tudi resolucijo o izenačenju žensk in moških glede vseh pravic in dolžnosti.

Izjava Hruščeva

Majmio, 5. dec. (AFP) Generalni sekretar CK KP sovjetske zveze Nikita Hruščev je izjavil danes v Majmiju v Burmi, da bo Sovjetska zveza storila vse, da bi dosegla zmanjšanje oborožitve in konec hladne vojne. Govoril je pripadnikom burmanske brigade ob navzočnosti burmanskega ministra obrambe in vrhovnega poveljnika vojske generala Ne Vina.

Hruščev je dejal, da je vzdrževanje armade sicer zelo drago, da pa je Sovjetska zveza nato prisiljena, saj so na svetu še vedno države, ki niso za razorožitev. Sovjetska zveza pa bo nadaljevala napore za razorožitev in skušala doseči sporazum o prepovedi atomskega in termonuklearnega orožja.

Hruščev si je v Majmiju skupaj s predsednikom sovjetske vlade Bulganinom in drugimi sovjetskimi državniki ogledal vojaško parado, nato pa je odpotoval v Rangun.

Pusan, 5. dec. (AP). Vodja južnokorejske obalne straže je sporočil, da bodo južnokorejske ladje zaplenile vsako japonsko ladjo, ki bo prešla tako imenovano »Rijevo črto«.

MARTINO O TRGOVINI S KITAJSKO

Rim, 5. dec. (Tanjug). Minister za zunanje zadeve Martino se je davi vrnil v Rim z 14-dnevnega potovanja po Daljnjem vzhodu. Zadnja azijska prestolnica, ki jo je obiskal, je bil Bangkok.

O razgovorih v Bangkoku in Tokiu je Martino izjavil, da so bili plodni, zlasti glede posvetovanja o najvažnejših mednarodnih problemih, pa tudi glede načelnih sporazumov o zboljšanju kulture in gospodarske zamenjave. Martino je dal pred odhodom iz Bangkoka vladnemu časopisu »Messaggero« izjavo, v kateri je omenil možnost obnovitve gospodarskih zvez z republiko Kitajsko. Pogajanja so že v teku in na italijanski strani žele, da bi se ugodno zaključila.

Možnosti za gospodarsko zamenjavo z LR Kitajsko, je dejal dalje Martino, niso tako ugodne kakor bi jih hoteli prikazati nekateri politični krogi v Italiji. Kitajska spreminja ustroj svoje ekonomike in njeno tržišče danes še ne nudi velikih možnosti za prodajo italijanskega blaga. Vodja palače Chigi je pripomnil, da gospodarske zveze z LR Kitajsko ne bodo prejudicirale političnih zvez med državama.

Madras, 5. dec. (Reuter). V ciklonu, ki je opustošil obalo indijske države Madras, je utonilo 120 ljudi.

Džakarta, 5. dec. (AFP). Indonezijska vlada je sklenila nadaljevati razgovore z Nizozemsko o uniji, finančnih in gospodarskih problemih ter zahodni Novi Gvineji. Razgovori se bodo začeli ta teden.

DESETLETNICA INDUSTRIJE POHIŠTVA V BREŽICAH

Od obrtne delavnice do tovarne

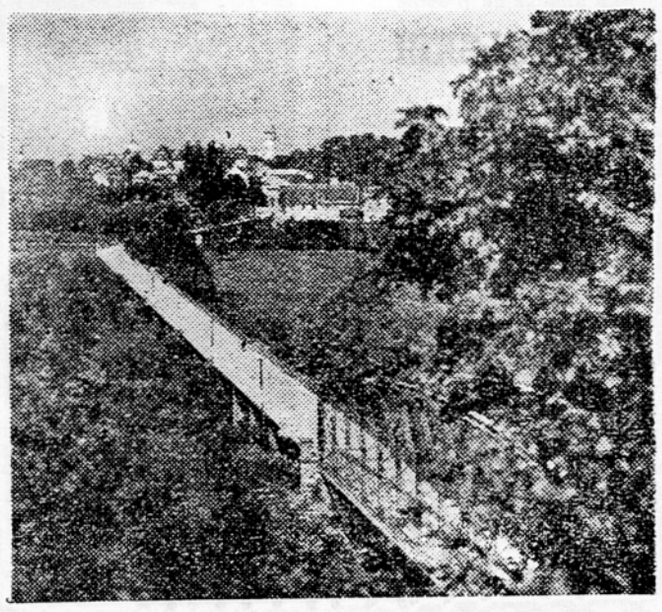
Na robu brežiškega »predmestja«, kot ga radi nazivajo domačini, je dolgo in precej visoko poslopje, obdano z manjšimi zgradbami, ki se dokaj razlikujejo od sosednjih stanovanjskih blokov in hišic v novem naselju na vzhodni strani mesta. Ta predel se je skoraj neopazno razvil v zadnjih letih. Na temeljih nekdanjega velikega kozolca in drugih gospodarskih poslopij graščinskega posestva je že v dveh letih po vojni zrasla tovarna pohištva, ki se je razvila iz skromnega zadružnega podjetja.

Zadruga s tremi člani

V spodnjem Posavju je bila v prvih mesecih po vojni kaj žalostna slika. Ko se je okupator umaknil, je zapustil razdejanje, ki so ga še povečali nemški in kočevarski priseljenci. Ko so se pričeli domačini vračati iz nemških taborišč v Brežice in okoliške vasi, se je pojavila občutna potreba po popravilu hiš, stanovanj in pohištva. Zato so se v začetku junija zbrali trije mizarji, ki so osnovali zadrugo. Najprej so si pomagali s svojim ročnim orodjem, prostor pa so dobili v napol dograjenem gospodarskem poslopju v Lenartu poleg Brežic. V naslednjih tednih so se zadrugi pridružili še drugi mizarji, ki so se že vrnili na svoje domove, tako da so prostori postali pretesni. Dela je bilo vedno več ter bi ga težko zmagovali, če jim ne bi dodelili zaplenjene mizarske stroje od Kočevarjev. Člani zadruge so bili tako prizadevni, da so dva meseca delali brez plačila. Do konca leta se je podjetje že toliko razmahnilo, da je bilo v njem zaposlenih 23 kvalificiranih delavcev.

Na temeljih graščinskega kozolca

Novo obdobje in pravi vzpon je mizarski obrat doživel potem, ko se je ob koncu 1946. leta reorganiziral v Mestno mizarsko podjetje, kateremu so zadružniki prepustili tudi svoje deleže. Dve leti kasneje se je podjetje preimenovalo v Tovarno pohištva. Septembra 1947 so se vselili člani kolektiva v novo poslopje, katerega so sami zgradili, saj so vložili v delo 4300 delovnih ur.

Motiv iz Brežic

Prvi uspeh je bil dosežen. Delavci so dobili nove, svetle prostore ter so se s tem zboljšali njihovi življenjski pogoji. Seveda s tem razvoj ni bil končan. Povpraševanje po izdelkih je tovarno sililo k povečanju proizvodnje in s tem k širjenju obratov. V letih 1948 in 1949 je začelo podjetje izdelovati večje količine sobnega in stavbnega pohištva. Zaradi solidne kvalitete si je pridobilo zaupanje s tem pa vedno več odjemalcev. Med mnogimi ustanovami je opremilo tudi Doma JLA v Zagrebu in Ljubljani, več inštitutov in laboratorijev in tako dalje. Ob koncu 1949. leta je tovarna pričela s serijsko izdelavo pohištva, predvsem za široko potrošnjo.

Izdelki na tujem trgu

Skromne investicije v obratih so rodile uspešne rezultate. Preko podjetja »Slovenija-Les« je pričela tovarna pred tremi leti prodajati izdelke tudi na zunanjih tržiščih, kamor gre zdaj 70 do 80 odstotkov proizvodnje. Svoje proizvode izvažajo v Anglijo, Luxemburg, Turčijo, Sirijo in celo v Venezuelo v Južni Ameriki.

Lani so se lotili dograditve napol dovršenih objektov, že prej pa so izpopolnili slab strojni park, predvsem z lastnimi sredstvi. Storilnost se je znatno povečala, režijski stroški pa zmanjšali.

Zdaj zaposluje podjetje 121 delavcev in uslužbencev. Delovni kolektiv, ki ima še šibke delavske tradicije, bo pa še moral posvetiti mnogo skrbi utrditvi kolektivne delovne zavesti.

Pred kratkim so rekonstruirali kotlovnico in dogradili moderno sušilnico, v kar je podjetje vložilo preko 30 milijonov dinarjev. V sušilnici bodo lahko sušili za potrebe vsega spodnjega Posavja. Ob lokalnih virih in sredstvih ter ob prizadevanju kolektiva se je podjetje razvilo v pomemben industrijski obrat v agrarnem okolju nove brežiške občine.

B. L.

GOSPODARSKE VESTI

Nemška družba kupila ameriško tovarno avtomobilov. Podružnica zahodnonemške družbe avtomobilov »Volkswagen« je kupila tovarno avtomobilov »Packard« v New Jerseyu. Družba je za to tovarno plačala 4 milijone dolarjev.

Kanadsko-pakistanski hidroelektrični projekt. Kanadsko ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da bosta Kanada in Pakistan v kratkem podpisali v Karačiju sporazum o tem, koliki del stroškov bo vsaka od njiju nosila v zvezi z izgradnjo hidroelektričnega energetskega projekta v okviru plana Colombo. Elektrocentrala bo zgrajena na severozahodni meji Pakistana ter bo stala 19 milijonov dolarjev.

Povečanje količin žitaric v Kitajski. Po podatkih, ki jih je objavilo kitajsko ministrstvo za kmetijstvo, je agencija Nova Kitajska objavila, da je bila letošnja setev žitaric za 10 milijonov ton večja, kot v preteklem letu. Skupne količine žitaric znašajo 180 milijonov ton. Samo pri rižu so dosegli 5 milijonov ton več.

Zahodna Nemčija odobrila uvoz vina iz Jugoslavije. Uvozni komite nemške vlade je objavil avtorizacijo za uvoz nespecificiranih količin belih in črnih ter sladkih vin iz Jugoslavije, Bolgarije, Francije, Čilea, Velike Britanije, Italije, Avstrije, Portugalske, Španije, Južne Afrike, Turčije, Madžarske in Romunije.

Turški pridelek tobaka. Letošnji pridelek tobaka na področju Izmira in Egejskega morja ocenjujejo na 65.700 ton. Od tega odpade na področje Izmira 29.815, na področje Manise 20.634, Mugle 11.151, Aidine 3.511, Eskišehira 270 in Balikesira 281 ton. Tobak je dobre kvalitete.

Pomanjkanje sladkorja v Irski. Irska bo morala letos povečati uvoz surovega sladkorja, da bi tako nadomestila zmanjšanje domače proizvodnje. Do zmanjšanja proizvodnje je prišlo zaradi občutno manjših površin. Lansko leto je Irska uvozila 53.148 ton rafiniranega in surovega sladkorja, in sicer pretežno s Kube.

Proizvodnja bombaža v Kitajski. Ministrstvo za kmetijstvo je pridelek bombaža v Kitajski v letošnjem letu ocenilo na 1,350.000 ton, kar je za 300.000 ton več kot v letu 1954. Povečanje proizvodnje je rezultat hitrega razvoja kmetijskega sodelovanja in uvajanja modernih metod dela v kmetijstvu. Setvene površine bombaža so bile v letošnjem letu povečane za 600.000 ha.

Rekordna žetev v ZDA. Kakor sporoča ministrstvo za kmetijstvo je letošnja žetev v ZDA dosegla rekord, ki je bil postavljen leta 1948, in to kljub raznim kontrolam, ki jih je vpeljal ameriški kongres, da bi vplival na zmanjšanje proizvodnje nekaterih vrst hrane in vlaken, ker so vsa skladišča že prenatrpana. Eden od glavnih razlogov, da je bil dosežen ta rekord, je povečanje hektarskega donosa za okoli 9 odstotkov v primerjavi z rekordnim letom 1948.

Spomladanski sejem 1956 v Leipzigu. Po uspelih dveh sejmih v Leipzigu v letošnjem letu se je pokazalo še večje zanimanje za spomladanski sejem v Lepzigu, tako v zahodnih kakor tudi prekomorskih državah. Sovjetska zveza, Kitajska in vzhodnoevropske države bodo imele kolektivne razstave, na katerih bodo prikazani izvozni programi teh držav. Na skupnih razstavah bodo prvikrat po vojni prikazovale svoje proizvode na tem sejmu Belgija, Avstrija, Francija, Velika Britanija, Indija in Finska. Poleg tega pa bodo imele mnoge firme iz teh držav tudi svoje posebne razstavne kojce.

Domači kostanj v nevarnosti

Domači kostanj je drevo, ki ga široke ljudske množice gotovo najbolj poznajo med vsem gozdnim drevjem kar ga je pri nas. Večji del Slovenije sodi med območje naravne razširjenosti, domačega kostanja. Severna meja te prirodne razširjenosti kostanja poteka pri nas ob vznožju Pohorja, ob jugovzhodnem robu Kamniških Alp, Karavank in Julijskih Alp.

Kostanj v glavnem zahteva sončne južne ter jugozahodne položaje gričevja in hribovja. Ne prijajo pa mu nižine, doline in kotline posebno če se tod pogosto zadržuje megla ter pada močna rosa. Lahko rečemo, da se območje kostanja ujema z območjem vinske trte. Prav dober plod daje domači kostanj tam, kjer zori tudi grozdje. V Sloveniji se ceni, da raste domači kostanj na površini okrog 250.000 ha, na čisto površino poraščeno s kostanjem pa odpade okrog 25.000 ha. Kostanj se šteje med hitrorastoče gozdno drevje, saj ima razen topolov in vrb med našimi domačimi vrstami najhitrejšo rast. Znana so v raznih krajih posamezna večstoletna kostanjeva drevesa ogromnega obsega debla. Omenimo naj skupino devetih prastarih dreves domačega kostanja pri vasi Hudo v bližini Tržča na Gorenjskem, ki so zaradi svoje lepote, starosti in velikosti zakonito zaščiteni kot prirodna znamenitost.

Domači kostanj ima tako mnogostransko gospodarsko uporabnost kot redko katera drevesna vrsta. Zaradi velikih in raznovrstnih možnosti izkoriščanja so kostanj že več desetletij čezmerno izsekavali, da ga marsikje že ni več ali pa so kostanjevi sestoji postali zelo redki in oslabljeni (Haloze, Prekmurje, Posavje in dr.).

Največ starih debelih kostanjevih dreves so posekali za časa prve svetovne vojne. Z ustanovitvijo taninskih tovarn v Majšperku, Polzeli, Sevnici se je začelo pretirano izkoriščanje kostanjevja in ginile so znatne zaloge starih in prastarih kostanjevih gozdov.

Kostanjev les ima veliko vrednost za kemično industrijo, ki pridobiva iz njega tanin in čreslovino — nujno potrebne v usnjarski proizvodnji. Kostanjevina daje količinsko in kakovostno najboljši tanin, ki je zelo pomemben izvozni proizvod. Kostanjev les se mnogo uporablja kot gradbeni les posebno na podeželju za stavbe, kozolce, pode, stebre, ograje in dr. Na stotisoče kostanjevih dreves gre za električne drogove, daljnovode, posebno v zadnjih letih ko se je elektrifikacija močno razvila. V mladosti nam kostanj nudi les za vinogradniško kolje in kovaško ogljе, cenjen pa je tudi za domačo obrt (sodi, škafi). Velike količine kostanja se tudi še vedno uporabi za kurjavo, če tudi so kostanjeva drva manj prijubljena.

Kostanjeve plodove povsod izkoriščajo kot okusno in redilno dopolnilo v ljudski prehrani: saj kostanj obilno rodi skoraj vsako leto. V nekaterih krajih pomeni kostanjev plod tako rekoč kruh in edini zaslužek delu prebivalstva (na pr. zahodna Brda, Kambreško, kjer kostanjevo drevo imenujejo krušno drevo).

Domači kostanj je tudi zelo medeče drevo in nudi v času cvetenja čebelam zelo dobro pašo. Kostanj medi ravno v času ko travnik in polje čebelam najmanj nudita, to je junija in julija.

Kmetovalci zelo cenijo kostanjevo listje za steljo. Zaradi svoje velike in košate krošnje daje kostanj zelo mnogo listja, ki je bogato na mineralnih snoveh in daje dober gnoj za kmetijske kulture.

Iz naštetih koristi vidimo, kako velike vrednosti je domači kostanj in da je prizadevanje za njegovo intenzivnejše gojenje utemeljeno že samo iz gospodarskih vidikov.

Toda — gozdarji in mnogi gozdni posestniki posebno v Slov. Primorju so zelo zaskrbljeni, kaj bo z domačim kostanjem?

Kostanj propada in se suši v več krajih goriškega in sežanskega območja na površini okrog 2.500 ha. Sušenje povzroča zelo nevarna glivična bolezen rak kostanjeve skorje (Endothia parasitica), ki se epidemično širi in v kratkem lahko uniči cele komplekse kostanjevih gozdov. Ta kužna bolezen, ki je že povzročila veliko propast kostanja v Ameriki, Španiji in Italiji, se je razširila iz Italije tudi k nam in je bila prvič ugotovljena na domačem kostanju v gozdu Panovcu pri Gorici leta 1950. Do sedaj je bilo v Slov. Primorju odkritih že preko 40 raznih žarišč te uničevalne bolezni.

Da bi se preprečilo in omejilo širjenje te kostanjeve bolezni v neokužene predele Slovenije in v notranjost države ter da obvarujemo narodno gospodarstvo težke izgube, so naše oblasti že v letu 1951. izdale posebne karantenske odredbe za okužene kraje. Predpisan je bil posek pri zemlji vseh okuženih dreves, beljenje debel in štorov in sežiganje okužene skorje ter vejevja v gozdu. Prepovedan je tudi izvoz kostanjevega lesa in skorje kakor tudi plodov. Izjemoma in le na podlagi posebne dovolilnice je dopusten izvoz kostanjevih plodov, ki pa se morajo predhodno pod kontrolo organov rastlinske zaščitne službe zanesljivo razkužiti s formalinom.

Vkljub oblastvenim zaščitnim ukrepom grozi velika nevarnost, da se kostanjeva kuga iz primorskih krajev razširi in da okuženje zajame nove predele kostanjevega območja.

V letošnjem letu je bila prav v središču kostanjevega areala na vznožju Pohorja pri Limbušu, v Pekrah in Pohorskem dvoru ugotovljena še druga glivična bolezen na kostanju, takozvana črnilovka (Phytophthora cambivora). Ta je poleg kostanjevega raka najnevarnejša bolezen domačega kostanja. Okuženje kostanja s črnilovko je ugotovljeno tudi že pri Hotemežu v okolici Radeč pri Zidanem mostu. Črnilovka napada tako stara kot tudi še prav mlada kostanjeva drevesca, ki začno hitro propadati in se suše.

Okužba s črnilovko se pojavi najprej na koreninah v zemlji. Zaradi glivičnega razkrajanja začno korenine gniti, zajedavka preide navzgor v deblo, skorja odmira in gnitje zavzame deloma tudi beljavo drevesa. Posušena skorja se od debla lahko odtrga in izza nje se izceja črnilasta tekočina, ki je značilna za to bolezen, od tod ime črnilovka. Zaradi odmiranja korenin in sušenja skorje nastopi zastoj v rasti obolelih dreves. Že od daleč je opaziti, da se krošnje suše in posamezne veje strie v zrak brez listja v poletnem času.

Spričo obstoječe resne nevarnosti, ki preti našim do nedavno povsem zdravim sestojem domačega kostanja, je sklicano širše posvetovanje strokovnjakov, znanstvenikov, fitopatologov, biologov, gozdarjev in agronomov. Posvetovanje bo 7. in 8. decembra 1955. pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS v Ljubljani ob udeležbi zastopnikov vseh republik. Po posvetovanju je predvidena tudi še strokovna ekskurzija v okužena območja Slov. Primorja.

Inž. J. F.

Debelejši kostanj na sliki ima obseg 10 metrov in raste v Logu v Poljanski dolini.

Ob osemdesetletnici Kovačeve mame

Na svojem domu v Litostrojskih blokih praznuje danes 80-letnico rojstva Marija Kovač, rojena Trebar, med ljubljanskimi delovnimi ljudmi znana kot Kovačeva mama. Rojena 6. decembra 1875 v Kranju v mlinarski družini se je poročila s pokojnim železniškim vlakovodjo Jakobom Kovačem. Obadva sta bila vseskozi zvesta pristaša in soborca slovenskega socialističnega delavskega gibanja. Kovačeva mama je bila na primer leta 1908 soustanoviteljica socialistične zadruge Konzumnega društva za Ljubljano in okolico, poznejšega Konzumnega društva za Slovenijo. Bila je tudi ustanovna članica Delavskega glasbenega društva »Zarja«, Delavskega izobraževalnega društva »Svoboda« Šiška in Pevskega društva »Cankar«. Pri prvem je bila tudi častni član. V njenem stanovanju v Šiški so bile več let godbene vaje »Zarje« in pevske vaje »Cankarja«. V Kovačevih prostorih je bila tudi garderoba SK Svobode, Kovačeva mama je upravljala njegovo plesno šolo in pogosto tudi prala brezplačno drese nogometašev. Vse to je delala iz prepričanja in socialistične zavesti ter je za to dalo našla čas in priložnost kljub številni družini devetih otrok, od katerih jih pet živi. K osemdesetletnici želijo Kovačevi mami, ki je že vrsto let zaradi bolezni priklenjena na dom, njeni številni znanci in prijatelji vse dobro, zlasti pa izboljšanje zdravja.

Cv. A. K.

KULTURNI RAZGLEDI

Državni arhiv Slovenije praznuje desetletnico obstoja

Dne 7. novembra 1945 je vlada LRS izdala odlok o ustanovitvi Državnega arhiva LRS kot samostojne znanstvene ustanove, ki je prevzela v varstvo vse dokumentarno gradivo o naši narodni preteklosti. Tako smo dobili poklicnega varuha za arhive, brez katerih je kritično obravnavanje zgodovine nemogoče. Pomen samostojne osrednje arhivske ustanove bomo mogli pravilno oceniti šele, če si predočimo, s kakšnimi težkočami so se borili naši zgodovinarji v preteklosti prav zato, ker niso imeli pri roki zbranega in urejenega arhivskega gradiva. Schönlebnova »Zgodovina Kranjske« je morala ostati nedokončana, ker kljub vsemu prizadevanju ni mogel zbrati potrebnih podatkov. Valvasor je moral, da je dobil potrebno gradivo za svojo »Slavo vojvodine Kranjske« večkrat prepotovati naše kraje, stikati po zasebnih arhivih, nakupovati dokumente in slikati spomina vredne predmete tako da je popolnoma obubožal. Še v stari Jugoslaviji je bil zgodovinski študij skrajno zamuden in težaven, kajti naši glavni arhivi so bili tedaj zapostavljen privesek muzeja, kjer je imel nadzorstvo nad njimi en sam uradnik, kateremu je bil v edino pomoč le muzejski hišnik. Zaradi maloštevilnega osebja, še bolj pa zaradi pretesnega prostora — arhivski depoji so obsegali le 4 sobe — so bile arhivske zbirke nepregledne in težko dostopne.

Z ustanovitvijo Državnega arhiva se je stanje v marsikaterem pogledu izboljšalo. Prvi nameščenci so arhivske zbirke, ki obsegajo razdobje od 13. do srede 19. stoletja, prenesli iz kleti, kjer so ležale med vojno, v njihove stare depoje, jih namestili v police in jih uredili, kakor je bilo v omejenem prostoru to mogoče. Med temi zbirkami so posebno dragocene listine, ki segajo od leta 1217 dalje, razni kodeksi, kot na primer krasno iluminirana Dizmova kronika iz leta 1688 in Pieronijevi načrti utrdb iz leta 1629, arhivi kranjskih deželnih uradov, graščin in zasebnikov.

Toda arhivski uslužbenci, katerih število je po letu 1952 precej naraslo, se niso omejili le na ohranjevanje in smotrno urejevanje arhivov, ki so že bili zbrani v arhivskih depojih v muzejskem poslopju, temveč so si prizadevali, da bi rešili propada tudi še mnoge pomembne arhive iz naše polpretekle dobe in omogočili njih uporabo v znanstvene namene. Tako so poizkusili zavarovati arhiv deželne vlade, banovinski arhiv, operat stare jugoslovanske agrarne reforme, matične knjige, arhiv Trgovske obrtne in industrijske zbornice in še mnoge druge. Žal pa jim to ni uspelo v toliki meri, kot bi to želeli in bi bilo nujno tudi v interesu naše zgodovinske znanosti. Ker so bili prostori v muzeju zdaleka pretesni, da bi mogli sprejeti to ogromno množino arhivskega gradiva, so morali vse naštete in še številne druge arhive nagrmaditi v kleteh, kjer jih uničuje vlaga, ali na podstrešjih, kjer so v stalni nevarnosti pred požarom in seveda popolnoma neuporabni za znanost.

Zato ob desetletnici svojega obstoja apelira Državni arhiv na predstavnike naše ljudske oblasti, da bi ga podprli v borbi za ustrezne prostore in tako rešili eno najbolj perečih vprašanj naše arhivske službe. Že samo ustanovitvijo Državnega arhiva je ljudska oblast pokazala veliko razumevanje tudi za to področje naše kulturne dejavnosti, zato bo gotovo poskrbela tudi za to, da bo Državni arhiv lahko v celoti izpolnjeval svojo pomembno vlogo.

M. M.

Nove knjige in revije

Mika Waltari: EGIPČAN SINUHE. Prevedel M. B. Opremila Mira Rojec. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1955.

PROTEUS. Ilustriran časopis za poljudno prirodoznanstvo. Izdaja Prirodoslovno društvo, Ljubljana, 1955-56, št. 3.

PIONIR. Izdaja Mladinska knjiga, Ljubljana, 1955-56, št. 3.

Ivan Prijatelj: SLOVENSKA KULTURNOPOLITIČNA in SLOVSTVENA ZGODOVINA — 1848-1895. Prva knjiga. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1955.

Milan Vidmar: DELOVANJE ELEKTRIČNIH STROJEV. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1955.

Anton Ingolič: DEČEK Z DVEMA IMENOMA. Mladinska povest. Ljubljana, Prešernova družba — 1955.

Ivan Potrč: ZLOČIN. Kronika. Ljubljana, Prešernova družba — 1955.

Vekoslav Kaleb: ČUDOVITI PRAH. Povest. Ljubljana, Prešernova družba, 1955.

Gustav Šilih: VZGOJA NAŠIH OTROK. Ljubljana, Prešernova družba, 1955.

KOLEDAR PREŠERNOVE DRUŽBE 1956. Ljubljana, Prešernova družba, 1955.

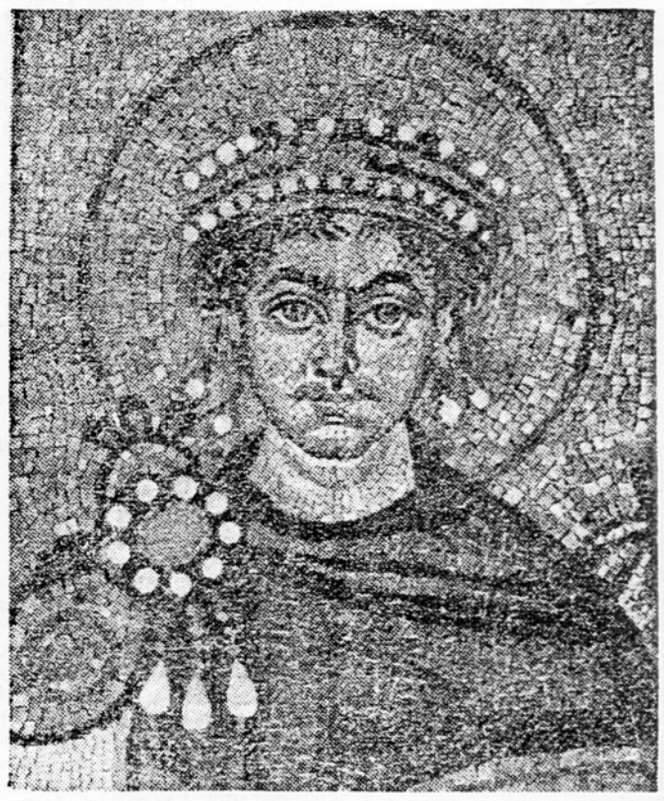
Hans Christian Andersen: SNEŽNA KRALJICA IN DRUGE NAJLEPŠE PRAVLJICE. Prevedel Rudolf Kresal. Ilustriral Evgen Sajovic. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

Desanka Maksimović: POMLADNA PESEM. Izbor. Prevedel Lojze Krakar. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

LONČEK, KUHAJ! Češka ljudska pravljica. Zapisal J. Erben. Poslovenil Fran Bradač. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955. Knjižnica Čebelica 14.

MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON. Napisala Ela Peroci. Ilustriral Leo Koporc. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955. Knjižnica Čebelica 1955.

Alfonse Daudet: TARTARIN IZ TARASCONA. Prevedel Karel Dobida. Ilustriral Veno Pilon. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

Drevi bo v Moderni galeriji v Ljubljani odprta razstava vernih kopij znamenitih ravennskih mozaikov. Na razstavo, ki jo je organizirala Komisija za kulturne zveze z inozemstvom, posebej opozarjamo, ker bo nudila izredno priložnost za ogled zanimivih likovnih umetnin. — Slika prikazuje detajl z glavo cesarja Justiniana.

s filmskega platna

Mangala, hči Indije

To pot se nam indijski film predstavlja v precej drugačni luči kot doslej. Mogoče se nam po pravici zdi precej nenavaden in nekoliko tuj.

Indijski barvni film Mangala, hči Indije (Aan-Mangala) je narejen po stari indijski pravljici. Vendar je vsa zgodba za naš okus nekoliko naivna in fantastična. Motilo nas bo morda tudi to, da je prikazana s prav vsemi sredstvi moderne tehnike. Kot v večini pravljic, čas dogajanja ni določen in vsi junaki se dele v dobre in zle.

Dobra in lepa deklica Mangala se zaljubi v junaka Džeja. On pa ljubi zlobno in ošabno kraljevo sestro, ki ga prezira in sovraži, čeprav ji Džej na tihem ugaja. Dobri kralj ima hudobnega brata, ki hoče svojega pravičnega brata ubiti in sam zavladati. Hudobni kralj se zaljubi v Mangalo, ki pa se ubije, da ostane zvesta svojemu Džeju. Ker pa dobri kralj ni ubit, se vrne, Džej ubije hudobnega kraljevega brata in dobi kraljevo sestro, ki postane dobra kot Mangala.

Ves film je sicer prepleten z indijsko folkloro, pesmimi in plesi, vendar se mu precej pozna holywoodska revijska tehnika in nima nobenih umetniških pretenzij. Tudi barve in dekor so za naš okus malce preveč eksotični.

Film je nabavilo podjetje Kinema iz Sarajeva.

S. G.

Do zadnjega

Če ste te dni kaj obiskali kino Vič ali Sočo, ste bili gotovo prav prijetno presenečeni nad ameriškim barvnim filmov Do zadnjega (Halls of Montezume). Film je režiral znani režiser Lewis Milestone — pri nas ga poznamo že po filmu Ni malih grehov — v glavni vlogi pa srečamo našega starega znanca Richarda Widmarka kot poročnika Andersona. Poleg njega vidimo zopet našega rojaka Karla Maldena v vlogi Doca.

Film obravnava izkrcevanje in borbe ameriške pomorske pehote na nekem južno pacifiškem otoku, okupiranem po Japoncih. Pred nami se odvija zgodba, ki je grenka obtožba vojnih grozot. Vidimo ljudi — vojake v vsem njihovem trpljenju, obupu, malodušnosti in strahu. Tovariši, ki ste prejšnji hip še govorili z njimi, padajo eden za drugim. Marsikoga se loteva malodušnost in strah. Toda ko jim po velikih težavah in izgubah akcija začne uspevati, se jim zopet povrne upanje. »Upanje je mati vseh ljudi!« so zadnje besede padlega študenta kemije. Naučil jih ga je njegov profesor in prijatelj poročnik Anderson, ki slednjič, poleg slepega narednika Zelenka, ostane edini od stare veteranske čete. Že docela malodušnemu, se ob grobovih njegovih starih prijateljev vrača upanje v boljše, človeka vrednejše življenje.

Filmski posnetki izkrcevanj in bojev z Japonci so resnično dovršeni. Zanimivi pa so tudi prizori, ki nam prikazujejo srečanja med ameriškimi vojaki in Japonci z njihovo nenavadno psihologijo in filozofijo.

Podjetje Croatia film nas je resnično razveselilo s tem svojim odkupom.

S. G.

„Mariana Pineda" v Mariboru

Četrta premiera v mariborski Drami

Komaj so v Ljubljani uprizorili Lorcovo »Svatbo krvi« že so tudi v Mariboru posegli v bogato zakladnico dramske poezije tega velikega Španca. Tako je prišla na oder mariborske Drame »Mariana Pineda«, eno od zgodnjih del F. Garcíe Lorce. To je četrta dramska premiera v novi sezoni mariborske gledališke hiše in reči je treba, da smo z uprizoritvijo kljub neprijetnim spodrsljajem zadovoljni. Režiser Peter Malec je očitno zašel med dva mlinska kamna. Ponos in veličina, strast in ogenj — to so karakteristike španskega človeka, predstavnika romanske krvi. To je pri Špancu še potencirano in našemu okusu precej tuje. In ko se je režiser skušal izogniti za naše pojme precej »plapolajočim« čustvenim izbruhom, se je zgodilo, da je isti hip vzdušje nehalo biti špansko. Čudovito poezijo Lorcove »ljudske romance« bi bilo treba doživljati s pristnim španskim srcem. Šele tako je Lorco mogoče razumeti in potem zaigrati. Pri mariborski uprizoritvi smo pogrešali tisto življenje, ki burno utripa iz Lorcove poezije. Na trenutke je režiser dopuščal interpretacijo, ki je skorajda spominjala na stil Molièrovih iger. Neizrazitost pa tudi ni zmanjšal scenograf Vlado Rijavec, ki je sicer dobro rešil problem prostora, vendar pa se mi zdi, da je njegova scenerija premedla za toliko čustvene razgibanosti, kolikor je je v tem španskem delu. Skratka: enovitost je prepogosto skrhana, kompromis pa vodi le do polovičnega uspeha.

Mariano je igrala **Angela Jenčič-Jankova** prepričljivo in je bil njen lik gotovo najboljši. Bila je resnična žrtev svojega poštenega prepričanja, svoje velike ljubezni in svojega neupogljivega ponosa. Spreminjala se je, kakor se spreminja življenje, in končala kakor simbolična žrtev za svobodo. Voditelja upornikov, revolucionarja Pedra, je **Boris Brunčko** upodobil premalo eruptivno, sicer pa dobro. Fernando je bil **Roman Lavrač**, tih, vdan spremljevalec in častilec Mariane Pinede. Predstavnika kraljeve oblasti, Pedroso, je prikazal **Jože Mlakar** s tisto prepričevalno igro, ki ga je spremljala skozi večino njegovih predstav. **Milena Godinova** je bila posebljeno vzdušje te tako poetične, žive in razgibane drame. Z večjim ali manjšim uspehom so nastopili še **Pavla Brunčkova, Slava Gorinškova, Mira Bedenkova** (dober lik mlade Španke!), **Polona Blaževa, Mileva Zakrajškova, Tita Veljakova, Ilonka Šarčeva, Danilo Gorinšek** (uspela pojava, dobra maska!), **Danilo Veber, Janko Haberl, Jože Samec, Alfred Razgon** in **Anton Terpin.**

»Pohlep po svobodi, čeprav tragičen, se sprosti v drami Garcíe Lorce v vsem sijaju španske poezije; v vsakem verzu je čutiti bogastvo narave in utrip čustvenega srca«. Tako je rekel slavni francoski režiser in igralec Jean Vilar, to smo čutili tudi mi. »Mariano Pinedo« je prepesnil **Janko Moder**, k uspehu pa je pripomogla tudi lepa scenska glasba.

S. Jug

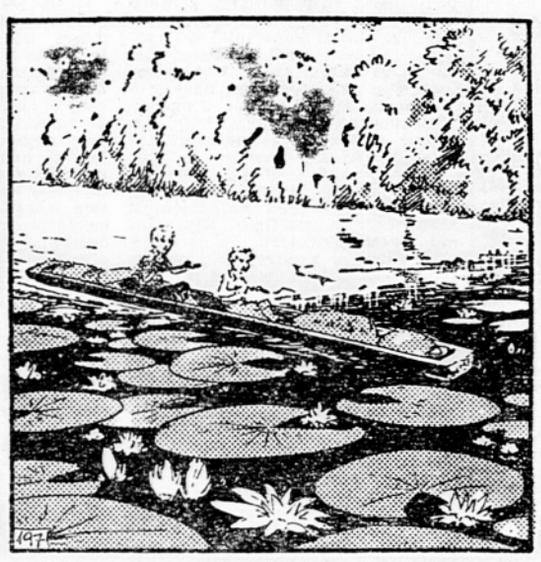
PIŠE: JANEZ TRNOVC

ZA OČETOM

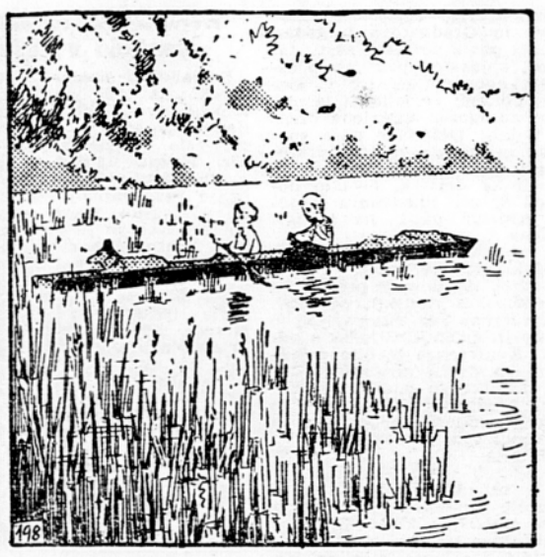
RIŠE: MIKI MUSTER

196. **Popotovanje se je nato nadaljevalo po desnem rokavu reke, za katerega sta se bila odločila. Zaman sta pa čakala, da bi se obe strugi zopet združili v eno. Temu sta se močno čudila. Ali je mogoče, da je otok tako dolg? Razen tega so jima bili Indijanci dejali, da je do Rio Purúsa samo še dva dni plovbe s čolnom. Zadeva jima je pričela postajati bolj in bolj sumljiva in zaskrbljiva.**

197. **Čudno se jima je tudi zdelo, da je gladina te struge povsod tako mirna kakor na jezeru. Razen tega sta plula po neštetih večjih in manjših ovinkih. Po dobrih petih dneh nadaljnjega napornega veslanja sta opazila, da postaja voda čedalje plitvejša. Večino struge je že poraščalo vodno rastlinstvo. Zašla sta med liste in popje velikanskih lokvanjev, o kakršnih se jima prej še sanjalo ni.**

198. **Nazadnje sta dospela do kraja, kjer sploh nista več mogla dalje. Vodno rastlinstvo jima je popolnoma zaprlo pot. Spoznala sta dokončno, da sta zašla v slepi stranski rokav reke in tako zapravila več ko teden dni dragocenega časa. Sklenila sta zato stopiti na breg in tam premisliti, kaj naj ukreneta. Pristanek zaradi vodnega rastlinstva ni bil lahek. Le s trudom se jima je posrečilo.**

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Torek, 6. decembra: Vladovita

*

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pripovednik poljskega rodu Joseph Conrad. Ko je prišel čas, da bi se vpisal na univerzo, se je odločil, da bo šel na morje. S 17. leti se je vkrcal v Marseilleu na francosko ladjo. Tako je bilo njegovo življenje odločeno. Ostal je na morju in se največ mudil na Malajskem otočju, kjer se je tudi začela njegova pisateljska pot. Skoraj izključni junak njegovih najboljših del, kot so »Lord Jim«, »Tajfun«, »Senčna črta« in »Romantična zgodba«, je morje. Svojevrstno delo, prepleteno s filozofijo, pa je Conradova knjiga »Mladost«.

*

6. decembra 1935 je umrl slovenski skladatelj Emil Adamič. Svojo skladateljsko pot je začel v romantiki »Novih akordov«. Zapustil pa je staro tradicijo in se ves predal novim tokovom. Jedro njegovega ustvarjanja je zborovska skladba, v kateri pa čutimo nekak razcep: na eni strani lahki zbori v narodnem duhu, na drugi pa umetniško občutení, zrel zbori. Zapustil je nad tisoč vokalnih skladb. Adamič je bil prvi slovenski skladatelj, ki je pisal za mladinske zbore. Med samospevi je znan ciklus »Narodne pesmi«, med simfoničnimi deli »Suite iz moje mladosti«, med skladbami za godalni orkester pa »Ljubljanski akvarele«.

*

Državni arhiv LRS prireja ob desetletnici ustanovitve razstavo dokumentarnega arhivskega gradiva pod naslovom »Družbeni odnosi na naših tleh v dobi zgodnjega kapitalizma«. Razstava bo odprta v Narodni in univerzitetni knjižnici od 3. do vključno 11. dec. dnevno od 10. do 12. in 16. do 18. ure, ob nedeljah od 9. do 13. ure. Vstop prost. — Za skupine in šole bo preskrbljeno vodstvo po predhodni prijavi v pisarni, telefon 20-002.

Brucovski večer psihologov bo v soboto, 10. XII. 1955, ob 20. uri v Akademski restavraciji na Miklošičevi cesti. Vstopnice so v prodaji od torka dalje v Turist biroju.

Zahvala Ljudski milici — Tajništvu za notranje zadeve Ljubljana-mesto. Dne 26. XI. 1955 zvečer mi je bil izpred pisarne Rimska c. 16 ukraden osebni avto, kar sem gornjemu naslovu takoj javil. Z veliko naglico je uprava ukrenila vse potrebno, tako, da je Leteča miliča še isto noč ujela tatu, meni pa vrnila avto, za kar se vsem, ki so sodelovali, prav lepo zahvaljujem. — Kosi Ivan.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA

PRIPOMBA UREDNIŠTVA:

Naročnike in bralce ponovno prosimo naj k vprašanjem prilagajo kupone in poštnino v znesku trideset dinarjev (v znamkah ali denarju) ter navedejo točne in polne naslove. Na vprašanje brez naslovov in ki jim navedeno ni priloženo ne odgovarjamo.

»Obupana«

Vprašanje: Ali ma mož pravico braniti ženi izvrševanje določene službe?

Odgovor: Enakopravnost žene z možem je ena izmed pridobitev narodnoosvobodilne borbe in je to načelo tudi izrecno sprejeto v našo Ustavo. Ta enakopravnost pa je tudi poudarjena v čl. 4 zakona o zakonski zvezi, kjer je rečeno, da sta v zakonski skupnosti mož in žena enakopravna, pri čemer je v 3. odst. čl. 8 navedenega zakona še posebej predpisano, da je vsak zakonec pri izbiri dela in poklica neodvisen. Vaš mož zato nima nikake pravice, da Vam brani izvrševati službo, ki ustreza Vaši strokovnosti in Vašim zmožnostim, zlasti ker pravite, da poleg službe vestno in marljivo opravljate vsa gospodinjska dela in skrbite za otroke.

Z. R. D.

Vprašanje: Nezakonski oče Vašega otroka, ki je bil obsojen na plačevanje preživnine te preživnine sploh ne plačuje in je tudi vsaka izvršba proti njemu brezuspešna, ker nima nikakega premoženja in tudi ni v delovnem razmerju, temveč živi na domačem posestvu, kjer pa tudi ne dela, temveč večinoma pohajkuje. Kako bi ga prisilili, da bi se zaposlil in plačeval preživnino za otroke?

Odgovor: Ker sami pravite, da otrokov oče tudi na domačem posestvu ne dela, temveč večinoma pohajkuje, njegovih staršev po našem mnenju ne boste mogli pritegniti k plačevanju preživnine. Svetujemo pa Vam, da vložite zoper nezakonskega očeta ovadbo zaradi kaznivega dejanja po čl. 197 kazenskega zakonika. Po tem predpisu se namreč kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta, kdor se izmika dajati preživninо osebi, ki jo je na podlagi pravomočne odločbe dolžan preživljati.

Oddelek za kemijo Tehniške fakultete Univerze v Ljubljani vabi vse kemike in svojce k odkritju spominske plošče tovarišem, ki so padli v NOB. Odkritje bo v sredo, 7. decembra t. l., ob 11. uri dopoldne v avli oddelka, Murnikova 3.

Doktorsko disertacijo bo branil v sredo, 7. decembra, ob 10. uri v sejni dvorani Rektorata Univerze v Ljubljani tov. Viktor Petkovšek, univerzitetni predavatelj pri agronomski fakulteti v Ljubljani. Naslov teme je: »Morfološko-taksonomski in tipološki problemi pri Echinocystis lobata«. Vstop prost.

Čebelarski sestanek z zanimivim predavanjem prof. Edija Senegačnika: »Čebelji mleček z izkustvi drugod«, priredi zopet Ljubljanska čebelarska družina v šahovski sobi hotela »Union« v sredo, dne 7. decembra ob 19. uri. Vabljeni člani in nečlani.

Poziv upnikom in dolžnikom! Elektrotehnično podjetje »ELTE« Izola je z odločbo Tajništva za gosp. in kom. zadeve z dne 25. X. 1955 štev.- II-2-571-1 prešlo v likvidacijo. Pozivamo vse upnike da v 30 dneh po objavi tega poziva prijavijo Likvidacijski upravi svoje terjatve, dolžnike pa, da v istem roku poravnajo vse svoje obveznosti. — Likvid. uprava elektroteh. podj. »ELTE« Izola.

Planinsko društvo Ljubljana — matica priredi 11. decembra skupinski izlet na Lubnik — Stari vrh. Prijave do petka.

Pazite na znamko

GO-KO TABLETE

za dezodorizacijo toaletnih in drugih zatohlih prostorov

Dobro si zapomnite, da so zaprtje, zgaga, slaba prebava predhodniki resnejših obolenj želodca, črevesja, jeter, žolča, itd. Da se temu ubranite, pijte pred vsakim obrokom hrane dve čaši rogaškega »DONAT« vrelca. »DONAT« dobavljajo v Ljubljani »Prehrana«, »Ekonom« in »Mercator«.

Za občutljivo kožo

„Pour Vous"

klinično preizkušena krema!

Gnitje krompirja preprečuje KROSAN! Da zaščitiš 300 kg krompirja ti je dovolj 1 kg KROSANA. Dobiš ga v zadrugi, semenarni, drogeriji.

Vsaki kopeli nog žlico »JELA« soli! Desinficira, krepi živce, osvežuje in prepreči neprijeten duh po potenju »JELA« sol.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA

Torek, 6. dec. zaprto!
Sreda, 7. dec., ob 20. Lorca: Svatba krvi. Abonma F.
Četrtek, 8. dec., ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Abonma K.
Petek, 9. dec., ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Abonma S dramski.
Sobota, 10. dec. ob 15.30: Golia: Jurček. Zaključena predstava za osnovno šolo Vrtača. Ob 20. Machiavelli: Mandragola. Izven in za podeželje.
Nedelja, 11. dec., ob 15. Golia: Jurček. Izven in za podeželje. Ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Izven in za podeželje.

OPERA

Torek, 6. dec., ob 19.30: Gostovanje Kitajskega klasičnega gledališča.
Sreda, 7. dec., ob 15. Smetana: Prodana nevesta. Zaključena predstava za gimnazijo Kočevje. Ob 19.30: Gostovanje Kitajskega klasičnega gledališča.
Četrtek, 8. dec., ob 19.30: Musorgski: Hovanščina. Abonma red E.
Petek, 9. dec., ob 15.30: Balet: Kogan-Semenov: Amazonke Mozart: Les petits riens. Lhotka: Balada Borodin: Polovski plesi. Abonma red Petek Popoldanski.

PUTNIK SLOVENIJA

PUTNIK v Ljubljani Vas vabi na prijetno **SILVESTROVANJE** v priznanem hotelu Bellevue v Bohinju. Programi so na razpolago v vseh poslovalnicah PUTNIKA, ki sprejemajo tudi prijave.

STE SE ŽE ODLOČILI ZA IZLET na VII. zimske olimpijske igre v Cortini d'Ampezzo? Ne zamudite izredne priložnosti in poslužite se Putnikovega avtobusnega izleta. Prijave sprejemajo vse poslovalnice PUTNIKA do zaključno 12. decembra.

RAZPISI

RAZPIS

Svet za zdravstvo in soc. skrbstvo Obč. LO Šentilj v Slov. goricah razpisuje mesto **medicinske sestre.**

Plača po uredbi državnih uslužbencev.

Pismene ponudbe z življenjepisom dostavite Obč. LO Šentilj v Slov. goricah, Svetu za zdrav. in soc. skrbstvo.

UMRLI

Umrla je po dolgi bolezni naša ljuba teta in sestra

MARIJA MENCINGER
rojena Kunovar

v Clevelandu — USA.
Naj ji bo lahka tuja zemlja.
Žalujoče rodbine: Kunovar, Weiss, Češ.

Ljubljana, Škander, Cleveland.

Sporočam žalostno vest, da je tragično preminil moj dobri mož

JOŽE ŠTURM
borec NOV in rezervni oficir

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 6. 12. 1955, ob 15.30 uri iz Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Jožica, otroka Edko in Elka ter ostalo sorodstvo.

Hišni svet Titova cesta štev. 6 sporoča žalostno vest, da je umrl tovariš

JULE KOMAN

Dragega pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu!

Hišni svet Titova 6.

Dotrpela je naša mati

MARIJA ZORMAN
vdova Kos, roj. Dečman

Pogreb nepozabne matere bo v torek, ob 15. uri iz hiše žalosti, Mala vas 4, k Sv. Jurju v Stožicah.

Žalujoče hčerke in ostalo sorodstvo.

Mala vas, Stožice, Gor. Gameljne.

Sporočamo žalostno vest, da je 5. decembra 1955 umrl po dolgi bolezni naš ljubljeni mož, oče, stari oče in brat

MATEVŽ SURK
upokojenec

Pogreb bo v sredo 7. decembra ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah

Žalujoči: žena, otroci in ostalo sorodstvo.

Užaloščeni hčerki **Marija Ibic** in **Angela Bradeško** sporočata vsem sorodnikom in znancem, da je umrl po dolgi in mučni bolezni najin dobri očka

MATEVŽ SURK

Dragega pokojnika bomo spremili do njegovega zadnjega doma dne 7. decembra 1955 ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na pokopališče Žale.

Ljubljana, Koper, 5. XII. 1955.

Žalujoči hčerki z družinama.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nam je nenadoma umrla naša nadvseljubljena žena, zlata mamica, sestra, babica, tašča, svakinja in teta

ANKA ZIDAR, roj. BULLINGER,
učiteljica v pokoju

Pogreb naše najdražje bo v sredo 7. decembra 1955 v Lembergu na pokopališče na Sladki gori.

Žalujoči: mož Milovan; hčerke Nevenka, Zlata, Božena; sinovi Milovan, Dušan, Mitja; zeta Vinko in Ivo; snaha Tanja; vnuček Dado ter rodbine Bullinger, Segula, dr. Eiletz, Topole, dr. Čerin in Ravnikar.

Lemberg, Ljubljana, Pula, Maribor, dne 5. decembra 1955.

ZAHVALE

Ob bridki izgubi skrbne soproge, predobre mame in stare mame

TEREZIJE SEDEJ

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste počastili njen spomin in jo spremili na njeni zadnji poti, dalje hišnim stanovalcem in ostalim za poklonjene vence in cvetje.

Prav posebna zahvala zdravniku tov. dr. Dragu Mušiču za požrtvovalni trud in lajšanje njene zadnje.

Žalujoča družina Sedejeva.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo vabi na poljudnoznanstveno predavanje **dr. Vitala Manohina: Dolgoročna vremenska napoved.** Predavanje, spremljano z diapozitivi, bo danes ob 20. uri v Prirodoslovni predavalnici Univerze, vhod z Gosposke ulice. -P

Starši! V četrtek, 8. 12., ob 20. uri bo drugo predavanje iz ciklusa predavanj **»Družina in otrok«** »Prehod od igre k učenju in delu«. Predavatelj tov. Puhar Helena. Predavanje bo v dvorani I. drž. gimnazije, Vegova ul.-I. -P

Geografsko društvo Slovenije vabi na predavanje o geografskih vtisih iz Vojvodine ob ekskurziji jugoslovanskih geografov. Predavala bosta prof. dr. Roman Savnik in asist. Milan Šifrer. Predavanje bo v sredo, 7. decembra, ob 20. uri v balkonski predavalnici univerze. -P

KONCERTI

II. koncert za rdeči abonma bo v petek, 9. t. m. Dirigira **Živojin Zdravković,** solist **Pavel Sivic.** Spored — Krek, Sinfonietta; Poulenc, Concert champêtre; Beethoven, VII. simfonija. Vstopnice so razprodane. -K

OBJAVE

OPOZORILO

pred nakupom električnih štedilnikov, peči in drugih gospodinjskih aparatov.

Po pravilniku o splošnih pogojih za preskrbo z električno energijo iz javnega omrežja LRS (Ur. list št. II-38-1-53, 24. XII. 1952) člen II. točka 11 in 13 je dobavitelj (Uprava elektrarne) upravičen zahtevati od odjemalca (stranke), da v danem roku odstrani vse ugotovljene napake in pomanjkljivosti, ki motijo ali bi utegnile motiti redno dobavo električne energije, ali redno obratovanje električnih naprav dobavitelja ali drugih odjemalcev. Nadalje je dobavitelj upravičen odkloniti priključitev instalacije ali jo odklopiti v vseh primerih, v katerih niso izpolnjeni pogoji, ki so določeni v tem poglavju. Zlasti opozarjamo odjemalce na prednje predpise električnih instalacij (Jugoslovenski standardi), ki dovoljujejo priklop do 3 kW na eno fazo, 3 do 6 kW na dve fazi, vsako večjo obremenitev pa na tri faze. Zato opozarjamo vse zainteresirane stranke, da se pred nakupom električnih štedilnikov, peči in drugih aparatov predhodno posvetujejo na Upravi elektrarne, če instalacija odgovarja osnovnim zahtevam tehnične in požarne varnosti. Večina hišnih instalacij, posebno starejše izvedbe, ne zadostujejo današnjim zahtevam, ker napeljave niso zadostno dimenzionirane.

Da se prizadete stranke izognejo vsem tem nevšečnostim, ponovno apeliramo, da si pred nakupom porabnikov oskrbe zadevna pojasnila med uradnimi urami, v tehniškem oddelku Elektro Ljubljana-mesto, Ljubljana, Krekov trg 10-I. -O

RADIO

SPORED ZA TOREK

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik 6.25 Reklame 6.35 Jutranji orkestralni spored 7.10—7.20 Vedre melodije 11.00 Radijski koledar 11.05 Gospodinjski nasveti 11.15 Dopoldanski koncert. J. S. Bach: Velika fuga v g-molu. Felix Mendelssohn-Bartholdy: Koncert za violino in orkester v d-molu 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Luke Kramolca in Riharda Orla. 12.30 Kmečka univerza — Vet. Ante Stefančič: Priprava mesnin 12.40 Trije nokturni F. Chopina 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo 14.20 Pionirski kotiček 14.35 Želeli ste — poslušajte! 15.15 Zabavna glasba 15.30 Utrinki iz literature — W. Faulkner: Čast -I 15.45 Igra orkester H. Hagestedt 16.00 Tečaj esperantskega jezika — 9. lekcija 16.10 V svetu opernih melodij 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame. 18.00 Zunanjepolitični feljton: Vrelci črnega zlata v Sredozemlju 18.15 15 minut skladb za violino. 18.30 Športni tednik 19.00 Radijski dnevnik 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame 20.00 Tedenski notranjepolitični pregled 20.10 Koncertni valčki 20.30 Radijska igra — Ivan Cankar: Lepa Vida. 21.40 Claude Debussy: Sonata za flavto, violo in harfo 22.15—23.00 Zaplešimo (plesna glasba) 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert. Aleksander Lajovic: 5 pesmi iz kitajske lirike. Danilo Švara: Tretja simfonija 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINO

»UNION«: franc. barvasti film »Rdeče in črno«. I. del. Tednik: FN 49. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. V gl. vlogi: Danielle Darrieux in Gerard Philipe.
»KOMUNA«: nem. film »Strup v živalskem vrtu«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20.
»SLOGA«: ital. film »Neapeljski milijonarji«. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. Ob 10. matineja istega filma.
»VIČ«: franc. film »Edvard in Karolina«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. V gl. vlogi: Daniel Gelin.
Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 9.30—11. ter od 14. dalje, za matinejo pa od 9. dalje.
»SOČA«: franc. film »Edvard in Karolina«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic samo od 14. dalje.
»ŠIŠKA«: nemški film »Osebna tajnica«. V gl. vlogi: Sonja Ziemann, Rudolf Prack in Paul Hörbiger. Režija: Paul Martin. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
»TRIGLAV«: nemški film »Osebna tajnica«. V gl. vlogi: Sonja Ziemann, Rudolf Prack in Paul Hörbiger. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 15. dalje.
»LITOSTROJ«: amer. film »Tajni tovor«, ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
VEVČE: italijanski film »Na ostrini meča«.
BREŽICE: angl. film »Sodnik Timberley«.
NOVO MESTO »KRKA«: ameriški film »Vrni se mala Sheba«.
KRANJ »STORŽIČ«: amer. film »Greh noči«.
KRANJ »SVOBODA«: amer. barv. film »Bledoličnikov sin«, ob 19. Danes zadnjikrat!
JESENICE »RADIO«: amer. film »Belle Starssova hčerka«, ob 18. in 20.
JESENICE »PLAVŽ«: amer. barv. film »Kapetan Keri«, ob 18. in 20.

ŽE JUTRI POPOLDNE
v prodaji v Ljubljani
9 T T 6
Iz vsebine:
»Sobota — nevaren dan«
»Prispevek iz Porkkale«

MALI OGLASI

SPREJMEM samostojno gospodinjsko pomočnico, ki ljubi otroke ter zna kuhati. Plača dobra. — F. M., Bohoričeva 7. 22837-1
DVA TRGOVSKA POMOČNIKA sprejme trgovina v Ljubljani. — Ponudbe pod »Takoj« v oglasni oddelek. 22831-1
SPREJMEM samostojno gospodinjsko pomočnico — ljubiteljico otrok. Plača po dogovoru. — Trtnik, Ilirska štev. 7, III. stop., I. nadstr. Nastop takoj. 22837-1
IŠČEMO samostojno gospodinjsko pomočnico z znanjem kuhe k trem odraslim osebam. Plača dobra. Javite se popoldne. Naslov v oglasnem oddelku. 22844-1
MOŠKO KOLO, novo, nem. izd. »Diamant« naprodaj. Naslov v ogl. odd. 22846-4
GOLAŽEN IN ŠKODLJIVCE strupite z zajamčenimi ing. Prezljevimi preparati! Ljubljana, Wolfova 3. 22861-4
DVA PRAŠIČA za zakol ali za rejo prodam. Ponudbe pod »Ugodno« v ogl. odd 22826-4
AVTOMOBILSKO GUMO in zračnico »Continental« 500x16, prodam. — Cesta v Rožno dolino štev. 18-a 22833-4
PRODAM 120 m pletene jeklene žice, 2 in pol mm, skoraj nove, event. zamenjam tudi za bencinsko železo od 5—10 mm. Pojasnila: Anton Pogačnik, Ihan št. 1, Domžale. 22836-4
MOŠKO KOLO, novo, športno, italijansko, kupim. Ponudbe pod »55« v oglasni oddelek. 22834-3
POPOLNOMA HROMA deklica kupi poceni rabljeno kitaro, da bi si z njo lajšala s petjem in glasbo hudo življenje. — Strgar Anica, Impoljca št. 13, p. Studenec pri Sevnici. -5
KLJUČAVNIČARSKO DELAVNICO v centru Kopra prodam. — Urbanac Giuseppe, ulica Rinaldo Karli štev. 10, Koper 22845-7
19-LETNO DEKLE želi za ženitev spoznati do 26-letnega fanta. Ponudbe pod »Kamelija« v oglasni oddelek SP. 22824-11
KVALIFICIRANO KUHARICO s prakso sprejme gostinsko podjetje »Daj-Dam«, Cankarjeva 4. 22825-1
KMETIJSKA ZADRUGA LEDINE razpisuje mesto upravnika in mesto knjigovodje. Pogoji: strokovna sposobnost in nekaj letna praksa. Plača po kolektivni delovni pogodbi, ozir. dogovoru. Nastop službe po dogovoru. Ponudbe do 15. decembra na KZ Ledine, pošta Sp. Idrija. 22827-1
PRODAM nov vzidljiv štedilnik, rjeprost, inozemski, predvojni. Oblak Ivan, Bevke št. 65 pri Vrhniki. 22822-4
KUPIM brezhiben motor od trikolice znamke »Tempo« ali nekaj sličnega. Ponudbe z opisom motorja in cene na podružnico Slov. poročevalca v Celju pod »Tempo 55«. 22828-3

Podjetje za impregnacijo lesa HOČE,

telefon Maribor 26-28

nabavlja tt in sl. drogove zimske sečnje 1955/56 preko trgovskih podjetij OZZ in od gozdnih gospodarstev. — Istočasno obvešča interesente, da ima na zalogi iz viška materiala

1/2" × 180 matične vijake z maticami,
1/2" kvadratne podl. plošče.

Cene ugodne.

Dotrpel je po dolgi, mučni bolezni naš najdražji, nepozabni soprog, atek, brat, stric in svak

dr. ERNEST MOČNIK

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 7. t. m. ob 15. uri iz Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Ljubljana, 5. decembra 1955.

Žalujoči: **Fanči roj. Terpinc** soproga; **Tanja** hčerka, **dr. Ivan Močnik** brat, **Minka Selak** in **Pavla Hromec** sestri ter ostalo sorodstvo.

Delovni kolektiv Tobačne tovarne v Ljubljani sporoča žalostno vest, da je dne 5. decembra 1955 preminil tovariš

JULIJ KOMAN
strojni ključavničar podjetja

Pokojnika bomo spremili na zadnji poti dne 7. decembra 1955, ob 14.30 z Žal.

Zvestega sodelavca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

Ljubljana, dne 5. decembra 1955.

Delovni kolektiv
Tobačne tovarne v Ljubljani.

Sporočamo žalostno vest, da je dne 5. decembra 1955 nenadoma umrl naš tovariš

MOHAR STANE

uslužbenec Tajništva za notranje zadeve v Novem mestu

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo v Kočevju.

Zvestega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

TNZ Novo mesto

Po dolgi in mučni bolezni me je za vedno zapustil moj ljubi mož, oče, stric, brat

JULIJ KOMAN

strojnik Tobačne tovarne

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 7. dec. 1955, ob 14.30 iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Rozi, sin Boris in ostalo sorodstvo.

Umrla nam je naša ljubljena mati

HELENA KRUŠIČ roj. SVET

Pokopali jo bomo v torek, 6. decembra, ob 15. uri na mestnem pokopališču v Celju.

Žalujoči otroci: **Aleksandra, Helena** poročena **Hunt, Jurij, Valter** ter ostalo sorodstvo.

Za dela v Ljubljani potrebujemo:

2 gradbena tehnika
in
strojnega tehnika
s prakso.

Prošnje z opisi službe dostavite na:
»OBNOVA«
gradbeno podjetje,
Ljubljana,
Smartinska cesta 21.

Vse naročnike in bralce Slov. poročevalca

ponovno opozarjamo na

veliko nagradno anketo

z bogatimi in pestrimi nagradami. Pri anketi lahko sodelujejo vsi sedanji in novi naročniki, ki izpolnijo pogoje ankete in imajo v redu plačano naročnino. Kdor še ni naročnik, naj se naroči čimprej, da bo lahko udeležen pri žrebanju nagrad. Vsak naročnik »Slovenskega poročevalca« je vrhu tega zavarovan za primer nezgode za 60.000 odn. 30.000 din. — Nagrade bomo začeli objavljati v sredo, 7. decembra 1955.

Od blizu in daleč

Zgledna kovinarska šola v Celju

Industrijska kovinarska šola tovarne emajlirane posode v Celju proslavlja desetletnico svojega delovanja. Za svoje uspešno delo je pred časom prejela priznanje kot najboljši šolski kolektiv industrijskih šol v Sloveniji. Delavnice ima šola v prostorih tovarne. V njih izdelujejo učenci razno orodje, sestavne dele strojev in tudi stroje same. Nedavno so napravili celo stroj za brušenje knjigoveških nožev, ki je dolg tri metre in tehta nad 2000 kilogramov. Dobavili so ga tiskarni v Celju, kjer dela brezhibno. To je prvi tovrstni stroj izdelan v Jugoslaviji, in pomeni za šolski kolektiv res lep uspeh. Tudi za razne druge izdelke, ki so jih že večkrat razstavljali v Celju in Ljubljani, so prejeli številna priznanja.

Že nekaj časa je ta šola finančno samostojen zavod. Čeprav je to vodilo k izboljšanju uspehov, je povzročilo tudi precej težav. Sprva je šola dobivala nekaj pomoči, včasih pa so vse dotacije prenehale. Res je, da s svojo delavnico lahko ustvari nekaj dohodkov, ne pa toliko, da bi zadoščali za kritje vseh stroškov. Jasno je, da šolska delavnica ne sme za vsako ceno dosegati čim več dohodkov, kajti v tem primeru bi postalo delo take delavnice enostransko. Izdelovala bi po sili razmer pač tiste predmete, pri katerih bi imeli največje možnosti zaslužka. S tem pa bi se oddaljili od učnega načrta in učencem ne bi mogli nuditi vsestranskega znanja. Zaradi tega bo treba poskrbeti, da bo šola lahko nemoteno nadaljevala začeto delo.

R. S.

Ljudska tehnika v Šmarju

V Šmarju pri Kopru že nekaj časa deluje klub Ljudske tehnike. Lansko sezono je izvedel šoferski tečaj, ki ga je obiskovalo 18 bodočih šoferjev. Večina je že opravila izpite, ostali pa jih še bodo. Poleti je delovanje kluba nekoliko zamrlo, sedaj pa se ponovno oživlja. Zaenkrat so že začeli s tečajem elektro in radio tehnike, razmišljajo pa tudi o ustanovitvi primopredajne sekcije. Pri tem imajo težave samo z materialnimi sredstvi, kajti gradnja primopredajnika je vezana s precejšnjimi denarnimi izdatki, ki jih Ljudska tehnika ne zmore. Upajo, da jim bo priskočil na pomoč okrajni odbor Ljudske tehnike v Kopru.

pm.-

Razstava kmetijskih strojev v Kopru

Razstava kmetijskih strojev v Kopru je doslej pritegnila številne obiskovalce. Med podjetji, ki razstavljajo, so mariborska tovarna poljedelskih strojev, katere najboljši proizvod je prevozna motorna škropilnica. Tovarna »Zmaj« iz Zemuna razstavlja srednji tip mlatilnice, ki dokazuje velik napredek podjetja. Tudi tritonska traktorska ali kamionska prikolica vzbuja veliko zanimanje. Med obiskovalci je opaziti tudi precej Tržačanov, ki si prav tako z velikim zanimanjem ogledujejo razstavljene stroje.

pm.-

Malomarnost sindikalnih delavcev

To dni so se sestali zastopniki sindikalnih podružnic s področja Šmartnega ob Paki, da bi proučili dosedanje delo in bodoče naloge. Doslej je obstojalo v tem kraju devet sindikalnih podružnic z okrog 200 člani, toda marsikatera le na papirju. Dejansko namreč delujejo le štiri, medtem ko so ostale deloma zaradi reorganizacije v upravnem in gospodarskem sektorju, največ pa po zaslugi podružničnih funkcionarjev, počasi zamrle.

Na posvetovanju so ugotovili, da nekateri sindikalni delavci niso pokazali doslej nobene dejavnosti, čeprav so bili celo člani plenuma KSS. Med take spada Viktor Stebovnik, ki se ni v vsem poslovnem obdobju udeležil niti ene seje plenuma, čeprav je redno prejemal vabila in čeprav so ga na seje opozarjali tudi odborniki podružnice. Še več! Izmed delavcev kolektiva, ki mu načeljuje kot delovodja, ni nihče član sindikata. Člani sindikalnih organizacij se upravičeno sprašujejo, ali takšni ljudje spadajo na taka delovna mesta. Prav bi bilo, da bi člani na sestankih in občnih zborih svojih podružnic take ljudi obsodili in jih poklicali na odgovornost. Nerazumljivo je tudi, kako je mogla organizacija ZK dopustiti izumiranje tamkajšnjih sindikalnih podružnic, saj je večina njenih članov tudi članov sindikalnih organizacij.

Zaradi vsega omenjenega so zbrani zastopniki sklenili, da bodo delovale v bodoče na tem področju samo tri podružnice. Vse člane sindikata, razen železničarjev in upokojencev, bodo vključili v eno podružnico, ki bo imela štiri, oziroma tri grupe s pododbori. Izvolili so tudi poseben odbor, ki bo moral poskrbeti za uresničitev priprav za občni zbor, ki naj bi pomenil temeljito prelomnico v sindikalnem življenju v Šmartnem ob Paki.

M. P.

Razstava v Novi Gorici

Preteklo soboto so odprli v pritličju upravne zgradbe v Novi Gorici slikarsko razstavo Vlada Hmeljaka. Slikar Hmeljak razstavlja okrog 60 svojih del — olj in akvarelov, med katerimi prevladujejo pokrajinske slike. To je lefos že druga samostojna slikarska razstava goriških slikarjev v Novi Gorici. Razstavo si je ogledalo že precejšnje število ljudi. Odprta je bila do 6. decembra. Po njej bo razstavljal svoja dela še tretji goriški slikar, in sicer Adrijana Maraž iz Vrtojbe.

m-

Utajili so pridelek vina

Po veljavnih predpisih morajo vinogradniki vsako leto prijaviti ves svoj pridelek vina. Od litra plačajo po 15 dinarjev davka, neobdavčenih pa jim ostane po 100 litrov na vsakega odraslega člana družine. Čeprav je letošnja vinska letina dobra, in čeprav so cene vinu ugodne, je med vinogradniki tudi nekaj takih, ki bi se radi izognili še tistim majhnim obveznostim s tem, da skušajo zatajiti del pridelka. Okrajna davčna inšpekcija in zastopniki občinskih ljudskih odborov so ugotovili, da so vinogradniki na Goriškem utajili nad 250 hektolitrov vina. S tem bi oškodovali skupnost za 400.000 dinarjev. Največje utaje so bile v bivši občini Branik, predvsem v Spodnji Branici, kjer so ga nekateri utajili celo do 16 hektolitrov. Več utaj je bilo tudi v Vitovljah, Sempasu, Dornberku, nekaj pa tudi v Brdih in na Zgornjem Vipavskem.

-m

S TOLMINSKEGA

Pred kratkim je izvedel občinski odbor Rdečega križa v Tolminu krvodajalsko akcijo v Tolminu, Kobaridu in Bovcu. Za oddajo krvi se je prijavilo nad 400 ljudi, zaradi obolelosti nekaterih pa so jo lahko vzeli le 246 prostovoljcem iz Tolmina in Kobarida. Vsi so oddali okrog 60 litrov krvi.

*

Nekateri kmetje v Čekovniku nimajo vodovoda, zato si gradijo lastne vodnjake. Njihovo iniciativnost je podprl tudi občinski ljudski odbor v Idriji in jim nakazal 320.000 dinarjev pomoči, predvsem za nakup gradbenega materiala.

m-

IZ POSTOJNE

Podružnica državnega zavoda za socialno zavarovanje v Postojni je nedavno začela izplačevati odškodnino za škodo, ki jo je povzročila toča vinogradnikom na Krasu in v Slovenski Istri. Čeprav letos pridelek ni bil močno prizadet, bodo izplačali vsem nad 900.000 din. Večina prizadetih je že dobila odškodnino za škodo, ostali pa jo bodo v teh dnevih.

*

Na zadnjem zasedanju delavskega sveta podjetja »Vino« so razpravljali o cenah novega vina, ki se gibljejo med 100 in 110 dinarji za liter. Mnenja so, da je ta cena previsoka. Zavzemali so se tudi za gradnjo kleti za vskladiščenje vina, kajti sedanja ne ustreza niti osnovnim higienskim predpisom.

bec.

IZ KOČEVSKEGA OKRAJA

Na osnovni šoli v Krvavi peči je spominska plošča s sledečim napisom: »Zadnjo italijansko ofenzivo v Sloveniji so razbile v težkih krvavih borbah od 25. do 27. avgusta 1944 na sektorju Krva peč—Mokrc, Tomšičeva, Sercerjeva in Gradnikova brigada«. Ta napis pa je netočen, kajti italijanska vojska ni prirejala v letu 1944 nobenih ofenziv v Sloveniji. Po vsej verjetnosti je prišlo do na plošči omenjene ofenzive v letu 1942. Ker naše spomenike in spominske plošče prečita mnogo ljudi in ker so to zgodovinska dejstva, bi bilo dobro, da bi pri odkrivanju in sestavi napisov pazili na točnost podatkov.

*

Pred kratkim je bila v Kočevju konferenca tajnikov in predsednikov občinskih ljudskih odborov. Na konferenci so razpravljali o delu novih občinskih ljudskih odborov. Konferenca je bila uspešna, saj so dobili udeleženci številne napotke za nadaljnje delo. Poleg predstavnikov okrajnega ljudskega odbora se je udeležil konference tudi sekretar OK ZKJ Jože Klarič.

*

Da bi vzbudili pri prebivalstvu čim večje zanimanje za varčevanje, še posebno v kmečkih krajih v kočevskem okraju, je zadružna posojilnica in hranilnica za kočevski okraj s sedežem v Ribnici, razpisala tekmovanje v varčevanju, ki bo trajalo do konca leta. Dosežene uspehe bo pregledala posebna komisija. Najboljši v tekmovanju bodo prejeli primerne nagrade. Tekmujejo lahko kmetijske zadruge in posamezniki.

(-or-)

TOVARNA KOVINSKE GALANTERIJE
Ljubljana
Mariborska 4
proda osebni avto
»MERCEDES 170a«
v odličnem stanju.
Motor je generalno obnovljen z originalnimi deli.

Avtomatska telefonska centrala v Rušah

Ustanovitev občine v Rušah je narekovala tudi izboljšanje telefonskih zvez, kajti velika oddaljenost posameznih krajev bi sicer zelo ovirala redno poslovanje. Poštna uprava je pokazala za to dosti razumevanja in zdaj imajo tudi najbolj oddaljeni kraji telefonsko zvezo s sedežem občine. Ker se je telefonski promet znatno povečal, so začeli misliti tudi na ureditev avtomatske telefonske centrale. Pri tem so zelo zainteresirana tudi vsa večja industrijska podjetja, ki morajo sedaj plačevati visoke pristojbine za direkten priključek na mariborsko avtomatsko telefonsko centralo. S prispevki HC Fala, Tovarne dušika in direkcije PTT so kupili avtomatsko telefonsko centralo s 100 priključki. Sedaj preurejajo prostore za to centralo, ki jo bodo začeli po novem letu montirati. Slovesno jo bodo odprli 1. maja. Skupni stroški bodo znašali 26 milijonov dinarjev.

-m.

IZ ORGANIZACIJE TVD »PARTIZAN«

Dejavnost

Ni še zelo dolgo od tega, ko smo poročali o uspelem posvetu okrajnih načelnikov in načelnic zveze za telesno vzgojo »Partizan« Slovenije v Ljubljani, na katerem so med drugim sprejeli tudi spored dela organizacije v letu 1956. Iz tega obsežnega načrta smo pozneje dejavnost telesnovzgojnih društev in republiške zveze v mesecu januarju.

Med tečaji moramo predvsem omeniti društvene in okrajne tečaje v smučanju, ki bodo ves mesec. Od 17. do 26. januarja bo zveza priredila v Kranjski gori smučarski tečaj za prednjakinje in prednjake. V Ljubljani bo od 3. do 12. I. začetniški tečaj za ritmiko. Brez dvoma najpomembnejša tečaja v januarju pa bosta od 12. do 18. oziroma od 24. do 30. januarja: moški in ženski tečaj v vajah na orodju za kmečko in industrijsko mladino. Od 2. do 7. I. bo v Ljubljani še izpopolnjevalni tečaj za mladino in članstvo v vajah na orodju.

Med **posebno vadbo** moramo omeniti tri krajše zbore slovenskih telovadcev. Skraja bo v Ljubljani 7. in 8. januarja vadba I. razreda mladinik in članic v vajah na orodju, 14. in 15. v prvem mesecu prihodnjega leta pa vadba zveznega razreda mladinik in članic v vajah na orodju. Ob koncu meseca bo še enodnevna vadba zveznega razreda članic v vajah na orodju, prav tako v Ljubljani.

Zamolčati ne smemo posvetov in seminarjev ter občnih zborov. Slednji bodo za društva v prvi polovici meseca, za okraje pa do konca meseca. Na dvodnevni posvet v Ljubljano bodo 13. in 14. januarja pohiteli okrajni gospodarji in blagajniki, medtem ko bo 28. in 29. jan seminar vodnikov pionirjev, mladincev, pionirk in mladink iz partizanskih društev iz okrajev Ljubljana in Kranj. Seminar bo v Ljubljani.

Tekmovanja v januarju, na katera se enote po vsej Sloveniji že zdaj marljivo pripravljajo, bodo prav gotovo razgibala dejavnost društev v večjih mestih, nič manj pa ne v zadnji gorski vasici, kjer živi in dela partizanski kolektiv. Ves mesec bodo namreč društvene in okrajne tekme v sankanju, smučanju in drsanju.

Med najboljšimi telovadci bo prav gotovo v središču pozornosti pregledna tekma zveznega razreda v vajah na orodju v obveznih vajah. Tekmovanje bo 15. januarja v Ljubljani. Sedem dni pozneje bo v istem mestu še izbirna tekma I. razreda članov za sestavo republiške vrste v vajah na orodju v poljubnih vajah. Skratka, telovadci obetajo v januarju dve zanimivi prireditvi.

Sesnanili smo vas samo s prvim listom iz programa dejavnosti organizacije TVD »Partizan«. Vsega vam niti nismo zaupali, saj marsikatero telesnovzgojno društvo pripravlja za prebivalce domačega kraja kakšno prijetno presenečenje. Pozabiti ne smemo še na redno tekmovanje partizanskih društev v republiškem merilu, na društvene pohode in izlete (peš, s kolesi, s smučmi itd.), na okrajne prednjaške tečaje, na društvene prednjaške tečaje in prednjaške ure ter na redno vadbeno delo v društvih.

Na kratko smo vas seznanili z dejavnostjo organizacije telesnovzgojnih društev »Partizan« v mesecu januarju.

MARIBOR

Torek, 6. decembra.

Dežurna lekarna: »Center«, — Maribor, Gosposka ul. 12.

UMETNOSTNA GALERIJA

Razstava francoskega pedagoškega tiska je odprta v zgornji dvorani Umetnostne galerije v Strossmayerjevi ul. 6. Na razstavo posebej opozarjamo kulturne in prosvetne delavce.

RADIO

5.—7.30 Prenos sporeda Radia Ljubljana. 7.30—7.40 Domača poročila in objave. 7.40—8. Samospeve pojeta Nada Vrezec-Krakerjeva in Karlo Kamuščič. 11.—23. Prenos sporeda Radia Ljubljana.

KINO

Ptuj: amer. film »Ukradena sreča«.

Murska Sobota: slov. film »Tri zgodbe«.

*

Pred kratkim smo poročali, da se edino mladina klasične gimnazije ni odzvala pozivu OK LMS, naj organizira delovne brigade, ki bodo pomagale pri urejevanju šolskih športnih stadionov in pri gradnji partizanskega doma na Pohorju. Sedaj pa so se tudi tu odzvali v zelo lepem številu. Vsak dijak bo opravil nad osem prostovoljnih delovnih ur. To akcijo mariborske mladine bi lahko posnemali tudi drugod.

*

Krožek prijateljev OZN. Na prvi gimnaziji so ustanovili krožek prijateljev OZN. Okoli 10 dijakov se je pogovorilo o bodočem delu. Na štirinajstdnevnih sestankih bodo pregledovali delo odborov OZN. Na razgovore bodo vabili tudi profesorje. Na prvem takem sestanku so razpravljali o položaju na Bližnjem vzhodu, v Argentini, Braziliji in v ženevski konferenci. Že tokrat se je izkazalo, da so dijaki precej razgledani tudi v tem pogledu.

*

Na klasični gimnaziji je literarno življenje med dijaki precej razgibano. Ustanovili so svoj literarni krožek, v katerem razpravljajo o splošnih literarnih zadevah, berejo svoja dela in jih ocenjujejo. Izdajajo tudi svoje glasilo »Poganjki«, ki izhaja že drugo leto. Pred kratkim je izšla prva letošnja številka.

*

Nedavno je imela sindikalna podružnica občinskega ljudskega odbora Maribor-Center svoj ustanovni občni zbor. K tej organizaciji sta se priključila še Zavod za revizijo in Knjigovodski servis. Udeleženci občnega zbora so izvolili potrebne komisije in dva delegata za občni zbor občinskega sindikalnega sveta. Sekretar občinskega komiteja tovariš Kociter je omenil, da je zelo velike važnosti borba sindikata proti špekulantom, ki skušajo izkoristiti trenutne težave in izgravati zakonske predpise. Ena izmed osnovnih nalog sindikata bo tudi politično-ideološki dvig članstva. Občinski komite in SZDL bosta nudili podružnici vso pomoč, tako da bo občina lahko tista, ki se bo borila proti vsem birokratskim težnjam. Sklenili so, da bodo prirejali do dvakrat na mesec študijske sestanke, na katerih se bo lahko vsak član seznanil s tekočimi nalogami.

-ar.-

VINKO KNOL — Svet za prosveto in kulturo LRS

5) Začeli že na pravem koncu

Telovadbo imajo otroci radi. Imajo jo rajši kakor kateri koli šolski predmet. Radi tekajo, skačejo, plavajo, se smučajo, se igrajo, tekmujejo, skratka, radi vadijo vse, kar obsega šolski telovadni učni načrt. To naravno zahtevo in potrebo po gibanju ter razvedrilu bi moral razumeti ter podpirati sleherni naš pedagog. Žal pa ni vedno tako. V telesnovzgojnem udejstvovanju ne vidijo vrednosti, ki bi jim bile dragocen prispevek pri vzgojnem delu. Negativni odnos, ki ga nekateri kažejo do telesne vzgoje je največji sovražnik razvoja naše telesne kulture. Čeprav bi morala prav šola biti njen najodločnejši zagovornik in zaščitnik. Kljub temu moramo priznati, da je bil v primerjavi s predvojnimi razmerami storjen tudi na tem področju korak naprej, zlasti v zadnjih dveh, treh letih.

Šolski predmetniki so morali dopustiti več časa telesni vzgoji. Športni dan je uveljavljen danes tudi že skoraj na vseh naših šolah. Šolski telesni vzgoji je nazadnje posvečeno le nekaj skrbi, čeprav še ne dovolj. Prav tu, v šoli bo morala telesna vzgoja dobiti najpodrejše podvige za svoj množični razvoj in v tem dobiti pogoje za razvoj kvalitete. Porok za to so učitelji, ki so dolžni, prav tako skrbeti za umsko kakor za fizično stran vzgoje so obveznosti rednega obiska šole, torej tudi šolske telovadbe in naposled množičnost, ki mora ostati naš glavni smoter.

Kakor že rečeno, je telesna vzgoja mladini zelo pri srcu. Zdi se, da se najbolj zanimajo za smučanje. Še preden je zapadel prvi letošnji sneg, se je osnovnošolska mladina začela pripravljati za zimsko športno sezono. Po prvih snežinkah pa so brž pripravljali sani in smuči, ki so se prašile od zadnje sezone na podstrešjih, v kašče, pod skednjinimi podi in kdo ve kje še. Kar takoj so jih preizkusili, čeprav je šlo na pol po travi ali po njivah.

Ta zimska radost pa ima seveda tudi svoje črno stran. Razen razmeroma dragih smučarskih rekvizitov čeprav najcenejših terja še vsaj dobre čevlje če že ne obleko. Zato marsikateremu pionirčku nič ne pomaga še tako velika smučarska vnema, če pa nima smuči in nepogrešljivih čevljev.

Vroče želje naših šolarčkov čutita tudi republiško društvo prijateljev mladine in Smučarska zveza Slovenije, ki sta za nakup smuči že zbrala 500.000 din, smuči pa je že dedek Mraz rezerviral in jih bo kar sam delil. Enako akcijo so tudi že sprožila nekatera istoimenska okrajna društva, tako da računajo na skupno vsoto nekaj milijonov dinarjev.

Kljub temu seveda ne bo mogoče ustreči vsem. Smuči in še drugo, kar sodi zraven, je danes že postalo nepogrešljiva potreba vsakega šolskega otroka. Ostali, ki zaman upajo na dedka Mraza, si bodo morali pomagati, kakor vedo in znajo. Domač izdelek smučarskih plohcev s preprostimi vezmi je tudi nekaj. Devetletni Jožek iz Loškega potoka, ki je bil v zadregi glede čevljev, potem ko si je sam izdelal še dovolj dobre plohce, je umeril vezi kar po očetovih čevljih. Za Jožkove namene sicer očka še nič ne ve, vendar pa zatrdno upa, da mu jih bo posodil, če že ne za vsak smuk v šolo, pa vsaj za kako nedeljo in za športni dan. On že ve.

Vse kaže da bo zimski šport sčasoma prodrl povsod in zajel sleherno šolo in pionirčka razen krajev kjer ni snega. To se je skoraj že zgodilo v »deželi belega športa« na Gorenjskem. Lanskega tekmovanja v smučarskih disciplinah in samkanju se je udeležil skoraj ves osnovnošolski živžav. Večtisočglava drobna množica, ki je tedaj v obliki tekem kar najlepše prispevala k programu Gorenjskega tedna, je pokazala razen do sedaj najbolj množične zimske prireditve tudi množično znanje in kvaliteto. Pravijo, da bo iniciatorju teh veličastnih osnovnošolskih pionirskih manifestacij na snegu, blejskemu učitelju Završniku uspelo to delo razvijati v bodoče še močneje. Prijel je na prvem koncu, ko je začel z osnovnošolsko mladino. Marsikdo mu bo za ta njegov trud hvaležen, ko bo v poznejših letih užival lepote in koristi smučanja ali ko bo zastopal na mednarodnih tekmah barve svoje domovine, kot je naš državni prvak Polda, hvaležen za svoje uspehe učiteljici, ki ga je seznanila z osnovami smučarskega znanja.

Da že v osnovnih šolah, v prvem razredu, če ne prej, mora otrok okusiti blagodati fizične vzgoje. Te mu bodo mogli v obilni meri posredovati mlajši učitelji in učiteljice, ki znajo ceniti koristi telovadbe. S tem namenom prireja Svet za prosveto in kulturo LRS enomesečne republiške tečaje telesne vzgoje za osnovnošolski učiteljski kader in še posebne smučarske tečaje za pouk smučanja na osnovnih šolah. Taka

LETO XVI., ŠTEV. 283 LJUBLJANA, TOREK, 6. DECEMBRA 1955 Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

DRUGA IZDAJA

Izdaja in tiska časopisno-založniško podjetje Slov. poročevalec Direktor: Rudi Janhuba — Glavni in odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Za tisk odgovarja Franc Plevel — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20 463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tek. r 60-KB 5-Ž-367 — Mesečna naročnina 200 dinarjev

Zasedanje Ljudske skupščine LRS

Na zasedanju sta v razpravi o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955 govorila tudi predsednik skupščine Miha Marinko in dr. Marijan Brecelj

Ljudska skupščina LRS je na včerajšnjem zasedanju sprejela odlok o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955, zakon o potrditvi sklepnega računa o izvršitvi republiškega proračuna LRS za leto 1954, zakon o pokopališčih, odlok o vodstvu kulturno-prosvetnih, umetniških in znanstvenih zavodov, odlok o ustanovitvi, odpravi in določitvi sedeža nekaterih okrožnih in okrajnih sodišč ter o krajevnem območju okrožnih in okrajnih sodišč v LRS, odlok o določitvi krajevnega območja okrožnih gospodarskih sodišč v LRS in izvolila pet okrožnih sodnikov.

Na zasedanju republiške skupščine sta na seji obeh zborov govorila v zvezi s predlaganim odlokom o spremembah in dopolnitvah družbenega plana za leto 1955 **Miha Marinko** in dr. **Marijan Brecelj,**

Dr. Marijan Brecelj je med drugim dejal, da so predložene spremembe in dopolnitve družbenega plana za leto 1955 manjšega pomena, ker ne menjajo finančnih odnosov do ljudskih odborov in podjetij, ampak gre le za spremembo notranje razdelitve republiških sredstev. Dopolnitev v zvezi z delitvijo celotnega dohodka železniških prevozniških podjetij je le formalnega pomena. V zvezi z obstoječimi predpisi je odločitev o tem namreč prepuščena našemu republiškemu planu, zato predlagamo ta dodatni predpis. V končnem efektu gre pa tu le za 13 milijonov dinarjev, ki naj ostanejo železnici za povečanje njihovega plačnega fonda. Predlog o porazdelitvi sredstev v korist obveznosti, ki jih ima naša republika iz naslova mobilizacije 1954 in graditve hidrocentrale Vuhred, pa je pomembnejši zato, ker v sklopu ukrepov, ki se pri nas že izvajajo kot priprava na novo gospodarsko politiko v letu 1956 in v nadaljnjih letih. In ob tem bi bilo potrebno tu predvsem spregovoriti.

Resolucija IV. plenuma Socialistične zveze Jugoslavije, ki je rezultat posvetovanja Izvršnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, rezultat govora predsednika republike tovariša Tita in razprave o tem referatu, je dala jasne okvirne smernice, v čem je treba spremeniti dosedanjo gospodarsko dejavnost pri nas. Gre za dve nalogi: Za konkretizacijo perspektivnega plana nadaljnjega razvoja gospodarstva Jugoslavije in za nalogo odločiti se za konkretne ukrepe, ki naj prično učinkovati takoj v smeri predvidenih sprememb. Zato je nujno, da poseže v naše gospodarstvo dva činitelja: izpopolnjen gospodarski sistem in subjektivni činitelj, predstavniški organi v občinah, okrajih in republikah, ki morajo prevzeti nase odgovornost za take budžete in plane, ki bodo v skladu z občejugoslovansko gospodarsko politiko in ki bodo sposobni voditi in nadzorovati državno upravo v tem smislu.

Priprave za plan 1956 so tako v federaciji kot v republikah v teku, niso pa še gotove. Potrebno je namreč dodobra razčistiti najprej osnove predvidenih sprememb in jih konkretizirati za to prvo obdobje naše nove gospodarske politike. Zato je treba poseči na področje te investicijske dejavnosti tako glede zmanjšanja obsega investicij kakor glede spremembe strukture investicij. Treba je odločiti o vseh tako imenovanih ključnih objektih glede njihove ustvaritve ali dovršitve. Nadalje je treba odločiti o delitvi dohodka v gospodarskih organizacijah glede na ureditev odnosov med njimi in ljudskimi odbori, med republiko in federacijo, ter urediti plačni sistem, oboje s ciljem, da se dvigne proizvodnost dela in da se v proizvodnji, transportu in blagovnem prometu zaposluje le toliko ljudi, kolikor jih zahteva ekonomski račun. Treba bo nadalje orientirati investicijsko politiko in pospeševalno službo v kmetijstvu, v čim hitrejšo in čim efektnejšo produkcijo prehranbenih proizvodov in krepiti s tem živilsko industrijo ter izboljšati zadružno in občo trgovino. V borbi za dvig standarda industrijskega in mestnega prebivalstva bo treba pri delitvi nacionalnega dohodka upoštevati vse prej navedene postavke ter orientirati sredstva v dviganje potrošnih fondov izvoza in predelovalne industrije. Te in nadaljnje ukrepe, ki smo jih sprejeli kot politično-ekonomski program za bodoče leto in seveda kot osnovo za našo perspektivno gospodarsko politiko sploh, bo treba konkretizirati z določenimi političnimi in gospodarskimi ukrepi. Vsi instrumenti, ki bodo predlog planov, morajo temeljiti na solidnih izračunih, ker ne bi več prenesli eksperimentov. Zato je opravičljivo, da se vrše priprave nekoliko dlje.

Sedaj pa gre konkretno za prehod v leto 1956. Na koncu leta smo imeli doslej vedno več sredstev, kot smo jih planirali in zato smo tudi več trošili. Ta večja potrošnja denarja pa seveda ni bila v sorazmerju s produkcijo in z njo nastalimi potrošnimi fondi, zato so se cene dvigale in so se pojavljale v gospodarstvu inflacijske tendence. Te smo v preteklih letih dodobra občutili, prav tako pa smo jih občutili tudi ob prehodu iz leta 1954 na leto 1955. Čeprav je Zvezna ljudska skupščina s svojim izdanim odlokom zasegla 50% izrednega dobička iz leta 1954, je vseeno prevelika masa denarnih sredstev pričela v letu 1955 ponovno pritiskati na trg. Zato so se ponovili pojavi inflacijskega značaja, negotovo tržišče in nestalne cene so ogrožale proces stabilizacije, standard industrijskega in mestnega prebivalstva se ni dvigal, ampak celo padel. Ti pojavi povzročajo konjunkturo kmečkega trga, ki jo izrablja v škodo industrijskih središč in mest in seveda s tem poslabšuje razmerje vas-mesto.

Da bi preprečili pritisk prevelikih denarnih sredstev na trg in da bi si ustvarili možnost na določenem umerjenem nivoju reševati naše pereče gospodarske probleme, je Zvezni izvršni svet, kot veste, izdal vrsto ukrepov, ki so jemali iz obtoka ta dejansko inflacijska denarna sredstva. Razumljivo je, da so ti številni ukrepi, ki so bili izdani po zveznem in republiškem planu, večina njih tudi po okrajnih planih, povzročili nemajhne težave in skrbi, kako reševati eno ali drugo finančno obveznost. Omenim naj le nekatere od teh naknadnih ukrepov: obvezna polaganja realnih garancij za investitorje, realne garancije za obratne kredite, plačilo presežka investicijskih vsot, ki so jih napravila podjetja v letu 1954, se pravi trošenja obratnih sredstev za investicije, obdavčenje izrednega dobička, povečanje plač in pokojnin, povišanje nekaterih tarif prometnega davka, večji davek na devizno poslovanje, depoziti, plačilo imobilizacije po končnem obračunu in financiranje tri četrt investicijske vsote za hidrocentralo Vuhred. Vse to so seveda znatna sredstva, ki so bila naknadno odvzeta oziroma imobilizirana tako podjetjem kot ljudskim odborom kot republiki. Toda v celoti vzeto moramo priznati, da se je v zadnji tretjini leta vendarle že pričel poznati učinek teh ukrepov.

Učinek pa se kaže v tem, da je bila n. pr. v oktobru mesecu v Jugoslaviji investicijska potrošnja za 20 milijard nižja od oktobra lanskega leta; da se je obtok denarja nižal v Jugoslaviji in da so cene industrijskega blaga začele stagnirati. V naši republiki se opaža sedaj obratna situacija, kot se je opažala vsako leto na koncu leta, namreč da v zadnjem trimesečju investicije padajo in se s tem bistveno spreminja dinamika trošenja sredstev, in to v korist gospodarske stabilizacije. Mi smo tu v naši republiki do konca septembra 1955 porabili za čiste investicije 68 odstotkov lanske vsote, in sicer to računano po nominalni vrednosti, to se pravi po stvarni vrednosti še nekaj manj. Z ozirom na dinamiko trošejna sredstev moramo tedaj pričakovati, da bo končni obračun pokazal tudi absolutno znižanje investicij v primeri z letom 1954. Moramo ugotoviti pri tem, da gre za znatno znižana sredstva republike in ljudskih odborov, da pa gre za zvišanja lastnih sredstev podjetij in predvsem za zvišanje amortizac. skladov. Do konca septembra so porabila podjetja za amort. že 104% lanskih lastnih sredstev, enako z ozirom na lansko leto. To, da smo na amortizaciji porabili v letošnjem letu do konca septembra več od lanskega leta in celo več kot prejšnja leta, je samo po sebi pozitivna okolnost, posebno pri takem organskem sestavu industrije, kot je pri nas v Sloveniji. Pri trošenju lastnih sredstev in pa pri trošenju amortizacijskih skladov, kjer ne gre za dejansko amortizacijo, ampak za skrite investicije, je pa seveda v pogledu smotrnosti te trošnje drugačen položaj. Tudi ne moremo še govoriti pri nas o bistveni spremembi strukture investicij v letošnjem letu, ker so šla še vedno pretežna sredstva za kapitalno izgradnjo in to predvsem za elektrogospodarstvo, železarsko industrijo za aluminij in rotopapir. Konec septembra je bila naša struktura takale: za čiste investicije smo potrošili 28 milijard, od tega za kapitalno izgradnjo 21 milijard — od tega v industrijo in rudarstvo 13,3 milijarde — za kmetijstvo nekaj pod 900 milijonov, za stanovanjsko in komunalno dejavnost nekaj nad 4 milijarde, za kulturno in socialno dejavnost nekaj nad 1 milijardo 700 milijonov.

Posebno poglavje v zvezi z investicijami je kontrola izvajanj gradbenih predpisov in pa same cene gradbeniških uslug. V letošnjem letu smo podvzeli nekatere ukrepe in nedvomno nam bo mogoče pri obračunu za leto 1955 ugotoviti pozitivne rezultate. Isto tako pa bomo seveda morali ugotoviti še velike pomanjkljivosti in zlorabe ter dosti ostreje poseči na to področje. Predpisi o oddajanju in izvajanju gradbenih del ter pravilniki v zvezi z gradnjami, obstoj in funkcioniranje uprave za investicije ter gradbena kontrola — vse to je omogočilo določeno kontrolo republiških investicij, predvsem učinkovit nadzor nad proračunskimi investicijami samimi, vsa druga široka gradbena oziroma investicijska dejavnost pa je še vedno ostala izven sistematične kontrole. Tu gre za investicijske fonde ljudskih odborov, predvsem pa za fonde podjetij, tako amortizacijske kot one za svobodno razpolaganje.

V zvezi s pripravami za leto 1956 dajemo Ljudski skupščini v razpravo tudi ta predlog: Gre za znižanja sredstev iz proračuna v znesku 200 milijonov in za znižanje sredstev iz sklada za pomoč Primorski, Kočevski in Dolenjski za 160 milijonov. Izvršni svet je ta predlog pripravil v znamenju teh splošnih priprav za konsolidacijo našega gospodarstva, in sicer v tej smeri, da se zadržijo vse tiste investicije, katere ne bi mogli in za katere tudi ni gospodarsko nujno, da jih izvršimo v letu 1955. Na drugi strani, ker imamo visoko potrošnjo naših proračunskih sredstev v primeri s prejšnjimi leti, da znižamo tudi tiste administrativne postavke v našem proračunu, ki prene-

(Nadaljevanje na 2. str.)

»GALEB« NA POL POTI

»Galeb«, 5. dec. (Tanjug.) *Nadaljujoč plovbo proti Etiopiji, se je maršalova eskadra danes popoldne približala afriški obali. Drevi bodo »Galeb« in spremne ladje zapluli v pristanišče Port Said. Vreme je še vedno lepo in jasno. Topli sončni žarki spominjajo ladijske potnike, ki so se pred tremi dnevi odpeljali iz Šibenika, da je Afrika blizu. Zaradi plovbe proti vzhodu so sinoči pomaknili ladijske ure za eno uro naprej.*

Med »Galebom« in upravo Sueškega prekopa so že navezani stiki in dogovorjene nadrobnosti glede prevoza skozi prekop v Rdeče morje. Po načrtu bo maršalova eskadra plula skozi prekop jutri okrog poldneva. V Port Saidu bodo ladje vzele gorivo, vodo in drugo.

Kakor se je zvedelo, bo predsednik Tito s svojim spremstvom ostal v Etiopiji približno 14 dni.

Ljubljana, 5. decembra. Umetniški ansambel pekinške opere in ljudskega gledališča iz Lainina, ki šteje preko 80 članov, je na svoji triumfalni turneji po Evropi sredi novembra obiskal tudi Jugoslavijo. Po velikih uspehih, ki so jih doživeli v Beogradu, Sarajevu, Kreki, Reki in Zagrebu, so umetniki prispeli nocoj v Ljubljano, kjer bodo gostovali dva večera. Sprejema na postaji so se udeležili tudi tovariš Joško Gorjanc, podpredsednik OLO Ljubljana, dr. Dolfe Vogelnik, predsednik Sveta za prosveto in kulturo, Vlado Vodopivec, sekretar Sveta za prosveto in kulturo, dr. Heli Modic, predsednik Sveta za kulturo pri OLO ter člani ljubljanske Drame, Opere in Mestnega gledališča.

Ob prihodu so članice Slovenskega narodnega gledališča obdarile goste s cvetjem, nakar jih je v imenu OLO pozdravil tov. Joško Gorjanc in v imenu SNG tov. Juš Kozak. — Za dobrodošlico se je zahvalil pomočnik ministra za kulturo ljudske republike Kitajske g. Chang-Chi-Hsiang, ki je med drugim dejal, da je ves ansambel zelo vesel, da je imel priložnost priti v Jugoslavijo in se tako seznaniti z vsemi jugoslovanskimi narodi.

ŠAHOVSKI POLFINALE

Vodita Marić in Lukić

Rezultati tretjega kola polfinalnega šahovskega turnirja za državno prvenstvo v Ljubljani so tile:

Lukić - Damjanović 1:0, Bajec - Milenković prekinjeno, Martinovski - Marić 0:1, Segi - Kozomara remi, Tot - Nikolovski remi, Trajković - Stanovnik remi, Gabrovšek - Dimc prekinjeno, Pirc - Krivec 1:0. — Prost je bil Gojak.

Prekinjene partije: Segi - Stanovnik 1:0 (iz prvega kola), Damjanović - Gojak remi, Krivec - Gabrovšek in Kozomara - Martinovski vnovič prekinjeno.

Po tretjem kolu vodita Marić in Lukić z 2.5 točke pred Pircem z 2 točkama in eno manj odigrano partijo. D. B.

Elektrogospodarska skupnost Slovenije

Poročilo o stanju dotoka na rekah in indeks proizvodnje za 4. december 1955:

Srednji dnevni dotok v kub. metrih na sek.:

Drava — Dravograd 167 (lani 152); Sava — Moste 10.4 (lani 8.1); Sava — Medvode 50.4 (lani 48.5); Soča — Doblar 92,1 (lani 72,9).

Indeks proizvodnje v primerjavi s 1954. letom 112.

VREME

Vremenska napoved za torek: Suho vreme z zmerno oblačnostjo. Temperatura brez bistvene spremembe. Ponoči in deloma dopoldne v kotlinah megla ali nizka oblačnost.

GOVOR DR. BRILEJA V POLITIČNEM ODBORU GENERALNE SKUPŠČINE

Doseženo široko soglasje

V OZN upajo, da se bo število članic povečalo od 60 na 78 — Različni družbeni sistemi ne smejo vplivati na sprejem novih članic — Več kot 20 govornikov podprlo predlog 29 delegacij

NEW YORK, 5. dec. (Tanjug). Posebni politični odbor razpravlja o resoluciji o sprejemu novih članov v Združene narode. Doslej je govorilo nad 20 govornikov, ki so podprli predlog 29 delegacij, da bi v OZN sprejeli 18 držav. Ko bo posebni politični odbor sprejel sklep, bo šlo vprašanje v Varnostni svet, dokončno pa bo o tem sklepala Generalna skupščina. Navzlic nekaterim težavam prevladuje na zasedanju prepričanje, da se bo število članov OZN v kratkem dvignilo od 60 na 78.

Jugoslovanski delegat veleposlanik dr. Brilej je v svojem govoru v posebnem političnem odboru dejal, da je glede sprejema novih članov »doseženo široko soglasje«. Opozoril je na nenormalen položaj, da bi bilo v času čedalje večje usmerjenosti k pogajanjem za ureditev sporov mnogo držav izven Združenih narodov. »Te države so članice več mednarodnih organizacij, raznih mednarodnih sporazumov in imajo redne stike z drugimi državami. Zaradi tega je za svetovno javno mnenje, in prepričan sem, da tudi za veliko večino članov OZN, tak položaj nelogičen in politično nevzdržen,« je poudaril dr. Brilej.

Govoreč o smotrih OZN je dr. Brilej nadaljeval:

»S sprejemom držav, ki so za to prosile, prav gotovo ne bodo ogroženi smotri Združenih narodov, saj so že s tem dejstvom priznale, da bodo izpolnjevale obveznosti po Ustanovni listini. Smotri in načela, pa tudi obstoj Združenih narodov pa bi bili ogroženi, če bi v tej organizaciji sprejeli merila, ki se opirajo na ideološka nasprotja, in bi naše sklepe glede različnih problemov, vštevši tudi sprejem novih članov, povezovali s prednostmi ali napakami različnih družbenih sistemov. Nič ne bi postalo bolj nevarno za delo in obstoj Združenih narodov kot poskus, spremeniti našo organizacijo iz središča za prilagajanje mednarodnih ukrepov v ekskluzivni klub in navsezadnje v orodje za ideološko vojno. Ideološka nasprotja in razlike v družbenih sistemih, ne glede na to, če nam je kak sistem všeč ali ne, zategadelj ne morejo biti vzrok za ali proti sprejemu katerekoli države v Združene narode. Najvišji smoter bodo Združeni narodi lahko dosegli samo ob koeksistenci, temelječi na sodelovanju.«

Veleposlanik Brilej je opozoril na težave, ki jih je imela Jugoslavija z nekaterimi državami, ki prosijo za sprejem v Združene narode. »Toda vse to ni oviralo Jugoslavije in je tudi danes ne ovira, da ne bi sprejela predloga 29 delegacij. Resolucija je edina in prava pot, ki lahko privede do zaželenega cilja.« — Dr. Brilej je izrazil upanje, da bo v kratkem sprejetih vseh 18 držav. Glede predloga kubanske delegacije, naj bi sprejeli tudi Južni Vietnam in Korejo, je dr. Brilej dejal, da bi bil to korak nazaj in da bo jugoslovanska delegacija glede na to glasovala proti. Na koncu je dejal, da sedanji politični položaj v svetu narekuje, da najdemo pravilno rešitev glede sprejema novih članov.

Priprave za sprejem

Predsednika republike bodo v Adis Ababi slovesno sprejeli — Obisk bo trajal 9 dni

ADIS ABABA, 5. dec. (AFP). V prestolnici Etiopije, ki proslavlja 25-letnico kronanja svojih suverenov, so v teku priprave za slavnostni sprejem predsednika republike Josipa Broza Tita. Vodja jugoslovanske države bo na obisku v Etiopiji od 11. do 20. decembra. Prvič bo vodja neke države obiskal Etiopijo.

Velik sprejem pripravljajo v Adis Ababi na čast predsedniku Titu, ki je lani v Beogradu sprejel etiopskega suverena Haile Selassija in imel z njim plodne razgovore o zvezah med državama in mednarodnem položaju.

Glede na skorajšnji prihod predsednika Tita poudarjajo tukajšnji opazovalci, da sta Jugoslavija in Etiopija, ki imata mnogo skupnega, od osvoboditve stalno zbliževali svoji politiki. Predsednik Tito je orisal poglavitna načela te politike, ko je etiopskega cesarja sprejel in pozdravil kot »borca za svobodo, neodvisnost in mir«. Ta načela so prišla do uresničenja v mnogih priložnostih in omogočila navezavo pomembnih trgovinskih zvez, ker so jugoslovanski voditelji prepričani, da je treba pomagati Etiopiji v njenem gospodarskem razvoju. Razen tega sta državi med seboj sodelovali na vojaškem, kulturnem in športnem področju, kar je še bolj utrdilo njuno sodelovanje. To je prišlo do izraza tudi v povišanju diplomatskih predstavništev na stopnjo veleposlaništev.

Delegacije in obiski

Beograd, 5. dec. (Tanjug) Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Rodoljub Čolaković je danes sprejel na protokolarni obisk izrednega poslanika in pooblaščenega ministra Pakistana v Jugoslaviji g. Abdula Motaleba Malika.

Sudanske stranke za vlado narodne enotnosti

Kartum, 5. dec. (AFP) Dva glavna voditelja verskih ločin v Sudanu Sajed ali el Mirgani in Sajed Abdul Rahmad sta sporočila v skupni izjavi, da v celoti podpirata sestavo vlade narodne enotnosti. El Mirgani je vodja muslimanske ločine »Hatmija«, El Mahdi pa ločine »Ansar«.

PARIŠKI »MONDE« O OBISKU PREDSEDNIKA REPUBLIKE V ETIOPIJI IN EGIPTU

Vpliv Jugoslavije se krepi

Tudi majhne države si lahko pridobijo ugled in vpliv, če so dosledno neodvisne

Pariz, 5. dec. (Tanjug). Pariški »Le Monde« piše, da dokazuje potovanje predsednika Tita v Etiopijo in Egipt, da se je vpliv Jugoslavije v mednarodnih zadevah izredno okrepil.

Dovolj je, če se spomnimo na to, da se je Jugoslavija pred vojno v svojem delu omejevala predvsem na področje Balkana, pa nam bo postalo jasno, kako izredno se je danes razširil njen vpliv na mednarodni pozornici. To dokazuje, da si država, ne glede na to, če je majhna in nima lastnih sredstev, lahko pridobi ugled in vpliv v mednarodnih zadevah, če ima trdno vlado ter se drži obzirne in pogumne politike dosledne neodvisnosti. Ta nauk velja tudi za druge mnogo večje države«.

Ko omenja dosedanje obiske predsednika Tita v drugih državah in napovedani obisk Franciji in Sovjetski zvezi, piše »Monde«, da bosta Tito in Haile Selassie v Adis Ababi ponovno poudarila solidarnost obeh držav, ki imata isto koncepcijo o varovanju miru izven blokovskih sistemov in v okviru dejavne mirne koeksistence.

Navajajoč izredno zanimanje Jugoslavije, Etiopije in Egipta za medsebojne gospodarske odnošaje, izraža »Monde« mnenje da bo imelo srečanje Tito-Naser nedvomno določen in neposredni politični pomen. »Obisk jugoslovanskega predsednika države Kairu bo postavil sedanje prijateljstvo med tema državama na trdne temelje vzajemnosti, ki v svetu čedalje tesneje povezujejo mlade države, posebno pa mlade režime v naporih, da si ohranijo neodvisnost vzlic pritisku vzhodnega in zahodnega bloka, da bi jih pritegnila v svoje vrste«, piše »Monde«.

Gojitev naglo rastočih gozdov

Beograd, 5. dec. Upravni odbor Zveze kmetijskih zbornic Jugoslavije je danes sklenil ustanoviti nacionalno komisijo, ki bo zaradi gojitve tako imenovanih naglo rastočih gozdov sodelovala s podobnimi organizacijami v inozemstvu. Gojitvi topola in drugega drevja, ki naglo raste, bo posvečena posebna pozornost zaradi njegove vse večje uporabe.

Kitajska gospodarska delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 5. dec. V Ljubljano je danes prispela kitajska gospodarska delegacija petnajstih članov. Poleg razgovorov, ki jih bo imela z zastopniki ljudske oblasti in gospodarskih organizacij, bodo obiskali tudi nekatere večje gospodarske objekte v Ljubljani, na Gorenjskem, v Mariboru in Celju, kakor tudi tovarno glinice in aluminija v Kidričevem.

Zasedanje Ljudske skupščine LRS

Nadaljevanje s prve strani

sejo tudi znižanje. Predlagamo Ljudski skupščini, da odobri predlog, da iz proračuna na stroških za čisto administracijo in za druge proračunske službe znižamo okrog 150 milijonov, ostanek pa na račun teh proračunskih investicij.

Mislim, da obstaja enaka dolžnost, kot smo jo mi tu v republiki začeli tudi za ljudske odbore in podjetja, namreč da v smislu teh osnovnih smernic, ki jih sedaj imamo za našo bodočo gospodarsko dejavnost, že sedaj takoj izvrše na področju investicij vse tiste ukrepe, ki so potrebni, da se taka politika zagotovi konkretno in v praksi.

Letošnji naš proračun znaša kot je znano, 9.470,000.000. Je za 40 odstotkov višji od lanskega leta. Moramo sicer povedati, da smo letos vključili v proračun tudi gradnjo ceste Ljubljana—Zagreb in še nekatere druge investicije, tako da je v tej vsoti, ki sem jo povedal, 3.158,000.000 dinarjev tako imenovanih negospodarskih investicij, kar je za tretjino več kot lansko leto. Do konca oktobra smo potrošili v proračunu 66 odstotkov. Dinamika trošenja seveda zavisi od dinamike dotoka sredstev, ki kakor vidite, zaostaja. Razlog zastoja ni samo slabo izvrševanje obveznosti, ampak tudi tehnika odvajanja sredstev v različne fonde, ki zahteva okoli dva meseca časa. Zaradi naknadnih ukrepov, o katerih sem prej govoril, je seveda tudi pri budžetu stiska s sredstvi, tako da se morajo zadrževati nekatera izplačila pri materialnih in funkcionalnih izdatkih.

Kljub temu smo bili mnenja, da moramo tudi v budžetu samem izvršiti korekturo, zato da bi mogli, kot sem preje na kratko povedal, tudi na tem področju olajšati prehod za bodoče leto. Splošni bilančni računi kažejo v Jugoslaviji, da ne bi smeli proračuni republik in ljudskih odborov v letu 1956 preseči letošnjih vsot, ampak naročje, da bi morali celo biti pod nivojem letošnjega leta. Zato nas tu čaka podrobna analiza, ne samo republiške organe, ampak prav tako organe ljudskih odborov in ustanov s samostojnim finansiranjem. Obstoji predlog v zvezi z instrumenti našega bodočega plana, da pokrijemo proračunsko leto z obračunskim letom, to se pravi, da orientiramo vso našo finančno politiko v to, da trošimo le zbrana sredstva in da naknadno dospele dohodke prenašamo kot presežke v bodoče proračunsko leto. Prav tako bo treba v naslednjem letu dosledno izvajati to, da se vsi fondi uporabljajo v svoje namene le z nateklimi sredstvi, ne pa da operirajo še s pričakovanimi sredstvi. Le v tem pogledu izpopolnjen sistem skupno s predpisi o realnih garancijah in depozitih bo brez dvoma pozitivno vplival na stabilizacijo.

Kar zadeva sam budžet, so v izdelavi predlogi, ki bodo izboljšali sedanje poslovanje in tudi tehnično omogočali prožnejšo in jasnejšo funkcijo proračuna. Naloga, ki se je moramo takoj lotiti, je ta, da pripravimo budžet v tem smislu in da vskladimo investicijske potrebe za tako imenovane negospodarske namene z našimi proračunskimi možnostmi. Če bodo sprejeti predlogi, naj se za osnovo budžetskih dohodkov uvede davek na plačni fond, bo nedvomno to merilo, ki bo vsklajalo večje potrebe ljudskih odborov v industrijskih središčih in mestih z višjimi dohodki iz tega davčnega vira.

Iz problematike, ki zadeva delitev dohodkov gospodarskih organizacij in plačni sistem bi na tem mestu omenil samo to, da izkušnje kažejo, kako majhna je dejanska skrb predstavniških in upravnih organov do vprašanj proizvodnje same in delovnih odnosov. Ne gre seveda za to, da bi se vrnili v neko administrativno upravljanje našega gospodarstva, da bi organizirali nove administrativne organe, ki bi z nekimi birokratskimi metodami posegali v koordinacijo na področju proizvodnje in v delovne odnose, gre pa vsekakor za to, da ti organi posvečajo pozornost tem vprašanjem, ker sicer proizvodnosti ne bo mogoče uspešno dvigniti. In če ne bomo uspešno reševali vprašanj proizvodnosti dela, se bomo zaman trudili rešiti osnovno vprašanje, ki danes teži delovne ljudi Jugoslavije, to je vprašanje življenjskega standarda. Zato je treba razmisliti ta vprašanja in dopolniti organizacijo v komunah, predvsem pa v okrajih in republiki v tem smislu ter ne zamemarjati dela tistih organov, ki bi morali že funkcionirati kakor na primer komisija za tarifne pravilnike ter vsi organi, ki so v zvezi z urejanjem delovnih odnosov.

Kar zadeva izpolnjevanje obveznosti je treba poudariti, da okrajni ljudski odbori ne izvršujejo za časa odvajanja deleža ljudski republiki, prav tako pa nekateri okraji še niso izpolnili svojih obveznosti iz naslova neporavnane imobilizacije.

Kakor moramo pozitivno oceniti učinkovanje naknadnih ukrepov v korist stabilizacije gospodarstva, tako moramo seveda na drugi strani z vso resnostjo izpolniti obveznosti, in sicer podjetja, ljudski odbori in mi v republiki. Nepravilno bi bilo, da bi se kakorkoli trošila eventualno višja sredstva za tekoče potrebe, ampak je nujno, da se najprej poravnajo dolgovi za leto 1955.

Na koncu svojega govora je tovariš Brecelj poudaril, da se je treba temeljito pripraviti za prehod v leto 1956. Nato je predlagal Ljudski skupščini, naj sprejme predlagane spremembe odloka o spremembah in dopolnitvah plana za leto 1955.

*

V razpravi o predlogu tega odloka je sodeloval tudi ljudski poslanec **Tone Bole.** V svojem govoru je med drugim dejal, da so se določila zvezne uredbe o plačevanju investicij, ki so urejala sistem in organizacijo investiranja, izvajala v glavnem le za zvezne investicije, medtem ko je bil v republiki, okrajih in občinah način in uporabljanje kreditov v smislu omenjene uredbe zelo slab. Tako okrajni skladi nimajo poslovnikov in statutov, organov upravljanja, dalje ne zahtevajo nobenih garancij, depozitov, investicijskih programov in podobno. Še slabše je v tem pogledu za proračunske investicije. Tu sploh ni nobenega sistema, prav tako se oddajajo investicijska dela preko konkurzov brez pravih ekonomskih osnov in brez temeljite dokumentacije.

Nadalje se opažajo težnje, da se ne bi vračali krediti za investicijska dela. Nedvomno bo treba z novimi družbenimi instrumenti dosledno urediti, da bo vsak investitor v kreditnem odnosu. Dosti premalo je tudi kontrole nad investicijami.

V nadaljevanju je tov. Bole govoril še o problemih produktivnosti dela in pri tem poudaril, da je produktivnost dela najcenejša in najrentabilnejša investicija in da si ne moremo misliti, da bomo s plačilnim sistemom, pa naj bo še tako idealen, rešili vse. Po njegovem mnenju bo treba posvetiti izredno pozornost pravilni določitvi akordov, norm in premij, ki naj bi bila nekakšna objektivna merila dela.

Ljudski poslanec **Štefan Pavčič** je v razpravi dejal, da je povečanje produktivnosti v veliki meri odvisno od kadra in organizacije dela. Pri tem je naglasil, da je treba posvetiti čim večjo skrb strokovni vzgoji delavcev in uslužbencev, razen tega je treba tudi članom delavskega sveta nuditi vse, da se čim bolj spoznajo s celotnim poslovanjem podjetja.

Razprava Mihe Marinka

Tovariš Miha Marinko je uvodoma sodil, da spada problematika, ki sta jo načela poslanca Tone Bole in Štefan Pavšič, v kompleks vprašanj, o katerih je treba razpravljati z vso temeljitostjo. Nato je tovariš Marinko dejal, da se nahajamo v prelomnem obdobju, pri čemer moramo videti vzroke, ki so povzročili nekatere gospodarske težave, ki so negativno vplivale predvsem na položaj delavca in nameščenca. Ne bi bilo prav, če bi govorili o nekakšnih slabostih našega gospodarskega sistema na sploh, o nekakšnem zavoženem gospodarstvu ali podobno, kot je včasih slišati od nekaterih nezadovoljnih ljudi. Nasprotno! Lahko bi rekli, da smo preveč gradili in da smo zato prišli v težave. Naše dosedanje investicije so bile preobsežne, predvsem pa je treba z vso upravičenostjo kritizirati razkošnost pri nekaterih investicijah. Nekateri naši ljudje menijo, da moramo graditi ne vem kako lepe tovarne, ki izgledajo kakor palače, ne ustrezajo pa v celoti svojim funkcionalnim potrebam. Naša družba, naši organi često niso bili v stanju, da bi podvrgli kritiki gradnjo takih objektov, ki nas je silno drago stala. Čestokrat se izgublja merilo, kako je treba razpolagati z družbenimi sredstvi. V tem pogledu je potrebno mnogo več kritičnosti.

Pojavile so se tudi ogromne želje po investicijah, ki so marsikje povzročile preširoko investicijsko fronto, pri čemer se marsikdaj ni realno precenilo, kako bi z razpoložljivimi sredstvi lahko več dosegli. Čestokrat je šlo enostavno za to, da bi sredstva, ki jih imamo trenutno na razpolago, hitro nekam vtaknili, da bi nam jih družba ne mogla vzeti. Takšno neracionalno uporabljanje sredstev je nujno morala poslabševati položaj na našem trgu. Zato si moramo z vso resnostjo postaviti vprašanje, kakšen odnos bomo vsi skupaj zavzeli do ukrepov, ki so nam potrebni. Imeti moramo pred očmi interese celote. V vrsti podjetij je prišlo do tega, da so se le-ta pojavila na trgu celo s sredstvi, ki so jih v začetku leta planirali, ki pa še niso bila ustvarjena; s temi fiktivnimi sredstvi so podjetja angažirala gradbeno dejavnost in tako poslabšala situacijo na tržišču.

Takšne težnje, ki so, mirne duše lahko rečemo, anarhične težnje, so nujno morale izzvati nekatere administrativne ukrepe, toda čim več je takih teženj in čim močnejše se kažejo v našem gospodarskem življenju, tem več nudijo opravičila za administrativno poseganje v gospodarstvo, kar pa seveda v konsekvenci povzroča politično škodljive tendence zagovarjanja k vračanju nazaj na administrativni distributerski sistem. Tovariš Miha Marinko je poudaril, da je dolžnost poslancev, da ne bodo na svojih področjih samo advokati ozkih interesov. Njihova dolžnost je, da ne skrivajo volivcem objektivne stvarnosti takrat, če je za njihove lokalne interese nevšečna, da torej odkrito povedo, kaj je v okviru danih možnosti ostvarljivo in kaj ne. Vse drugo pomeni navadno demagogijo in neresnost.

V ospredje stopa tudi skrb za dvig proizvodnosti dela. To je eno izmed neposrednih vprašanj, ki so v najtesnejši zvezi z razvojem našega gospodarstva in dviga življenjskega standarda. Vprašanje proizvodnosti dela pa se ne da rešiti z nekakšnim idealnim sistemom nagrajevanja, ki ga ni mogoče ustvariti, marveč moramo na to vprašanje gledati s stališča socialistične zavesti, s stališča polne zavesti, da je mogoče dvigati življenjski standard samo s poviševanjem proizvodnosti. Vse druge poti niso realne. Naše gospodarstvo mora upoštevati zakon vrednosti, ki mora biti merilo in podlaga tudi za čim boljše uveljavljanje načela socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Dalje je tov. Miha Marinko dejal, da je večkrat slišati nekatera mnenja, da je pri nas treba obravnavati vprašanje proizvodnosti dela drugače kot v kaki drugi državi, ker je pri nas socialistični sistem. Zaradi takšnega pojmovanja marsikdaj sami sebi škodujemo in si kvarimo položaj. Brez upoštevanja ekonomskega zakona vrednosti ni moč priti do poštenega in pravilnega sistema socialističnega nagrajevanja po zaslugi. Seveda smo dolžni odpravljati razne šablone in pavšaliranja v plačnem sistemu, kolikor le-ta še obstajajo, ni pa prav, da vidimo oviro samo v tem. Tov. Miha Marinko je nato dejal, da ni mogoče ustvariti objektivnega merila, ki bi moglo služiti za osnovo za akorde in norme. V jugoslovanskem, republiškem pa tudi v okrajnem in občinskem merilu ne bomo mogli najti objektivnega merila, ki naj bi vsem in povsod enako služilo kot osnova za določevanje norm in akorda. Vprašanja proizvodnosti dela se moramo lotiti neposredno vsak na svojem mestu. Pri tem kaže upoštevati, da deluje še vrsta zunanjih, objektivnih činiteljev, izven nekega podjetja, ki delujejo oviralno. Čutimo namreč, da ni ekonomskega pritiska in stimuliranja za dvig proizvodnosti dela. Spričo velikega povpraševanja po blagu in nezadostnega naraščanja ponudbe tega blaga se namreč nujno ustvarja na trgu tak položaj, da je moč zlahka plasirati i blago, ki je drago, i blago slabe kvalitete. Pri takšnem položaju seveda ni objektivnih činiteljev, ki bi pritiskali na podjetja, da bi dvigala proizvodnost dela. Zato moramo delati v tej smeri, da odpravljamo to pomanjkljivost s preusmerjanjem naše investicijske dejavnosti, zmanjševanjem celotnih investicij, s spreminjanjem strukture investicij, da bi na ta način prišli do stabilnosti trga, da bi ustvarili potrebne zaloge blaga, ki ne bi mogle najti trga in bi zato vplivale na stabilizacijo in na zniževanje cen.

Nujno je, da se okrajne komisije in druge službe, ki že obstoje, ali bi jih bilo treba šele ustanoviti, lotijo izdelovanja metode in analiz o stopnji produktivnosti v celoti, predvsem pa po panogah. Ne gre pri tem za iskanje nekega za vse enako veljavnega merila, temveč za postopno obdelavo, ki naj pokaže, kje je produktivnost večja in kje pa manjša.

Nato je tovariš Miha Marinko govoril o tem, da je orientacija nekaterih podjetij, ki skušajo čimbolj izkoriščati sedanji položaj, politika, ki ji je prisojen kratkotrajen obstoj. Nasprotno pa se bo dalekovidnejše ravnanje tistih podjetij, ki se že doslej usmerjajo k izboljševanju proizvodnega procesa, boljše organizacije dela in realnejše tarifne politike, jutri ali pojutrišnjem nujno obrestovalo, čeprav zdaj trenutno, od tega morda še nimajo koristi. Ta podjetja bodo tedaj v zavidanja vrednem prioritetnem položaju.

Naslednje vprašanje je to, je nadaljeval tovariš Miha Marinko, da nekatera večja podjetja, ki so bila zaposlena s proizvodnjo investicijske opreme, že tožijo, kaj bo z njimi, če bomo zmanjšali investicije. Seveda je treba vedeti, da sicer ne bodo imela več tako lagodnega gospodarskega položaja kakor doslej, ker bo prenehal njihov monopolni položaj in bodo morala bolj iskati razne možnosti za racionalnejše izkoriščanje svojih proizvodnih kapacitet z izdelovanjem vrste artiklov in nudenjem uslug drugim podjetjem, ne da bi pri tem izpremenila značaj svoje osnovne dejavnosti. Pri tem je tovariš Marinko omenil potrebo po tem, da bi razna podjetja še bolj sodelovala med seboj, da bi na primer s kooperacijo čimbolj lahko izkoriščala svoje kapacitete.

Tovariš Miha Marinko je ob koncu opozoril na to, da se moramo zavedati, da bomo naleteli na mnoge nove težave, ki se bodo kazale pri preusmerjanju naše gospodarske politike. Pred očmi moramo vedno imeti naš celotni ekonomski račun, to, kakšna je naša perspektiva, če hočemo, da se bo dvigala proizvodnost dela ter s tem življenjski standard in vzgoja socialističnega človeka v normalnejših ekonomskih pogojih.

*

Na seji republiškega zbora so med drugim tudi sklenili, da se dovoli odreditev pripora in sprožitev kazenskega postopka zoper poslanca ing. Gašperja Muho. Iz vloge okrožnega javnega tožilstva v Ljubljani, kakor tudi kazenskega spisa namreč izhaja, da je kaznivo dejanje poneverbe znatnega zneska, ki se zanjo obtožuje ing. Gašper Muha, težjega značaja.

Republiški zbor je nadalje tudi odobril poročilo odbora za predloge in pritožbe. Iz tega poročila je bilo razvidno, da so po posredovanju odbora pristojni organi rešili 21 primerov ugodno, dočim je bilo v tem času 30 primerov neugodno rešenih. Pristojnim organom je odbor odstopil v reševanje 43 prošenj, v ugodno rešitev pa je priporočil 12 prošenj. Že iz dosedanjih odborovih poročil izhaja, da ima največ dela s prošnjami in pritožbami, ki se nanašajo na zaplembo premoženja, na razlastitve, agrarno reformo, nacionalizacijo in zemljiški sklad. V zadnjih mesecih je bilo odboru predloženih 48 prošenj iz tega področja.

Obisk poslancev v Grobljah

Seznanili so se s problemi gospodinjske šole, ki je edina v Jugoslaviji

Ljubljana, 5. dec. Danes je 40 republiških in zveznih ljudskih poslancev obiskalo višjo gospodinjsko šolo v Grobljah. V imenu uprave šole je zbrane poslance pozdravila upraviteljica tov. Anica Sotlar. Seznanila jih je z namenom in problemi gospodinjskega izobraževanja ter dejala, da se učenke dobro zavedajo družbenega pomena te šole ter važnost njikovega bodočega dela. Zavedajo se, da bodo morale v svojem poklicnem delu — v šolah in gospodinjskih centrih šele orati ledino. To pa bo zanje mnogo laže, če bodo pri tem naletele tudi na razumevanje okrajev.

Lani je zapustilo višjo gospodinjsko šolo, ki je bila ustanovljena oktobra 1954. leta — 30 učenk. Te že uspešno delujejo na svojih delovnih mestih. V nekaterih okrajih pa so nepravilno zaposlene. Tako n. pr. poučuje ena od njih v nižji gimnaziji nemščino namesto gospodinjske predmete, čeprav takega kadra pri nas skoraj ni. Kako zelo primanjkuje gospodinjskega kadra vidimo iz tega, da bi v Sloveniji takoj potrebovali 1200 absolventk gospodinjskih šol, in sicer 900 deklet, ki bi absolvirale srednje gospodinjske šole (teh pri nas še nimamo) in 300 učenk, ki bi absolvirale višjo gospodinjsko šolo v Grobljah. Ta pa ima mnogo premajhno zmogljivost, da bi lahko v kratkem času zadovoljila vse potrebe. Naenkrat lahko namreč sprejme le okoli 30 učenk, ki se v dveh letih šolanja usposobijo za predmetne učiteljice gospodinjstva na splošno izobraževalnih ter nižjih in strokovnih šolah. Poleg tega se v dvoletnem tečaju prioravljajo za naziv strokovne učiteljice gospodinjstva še 30 aktivistk, ki bodo v letošnjem šolskem letu zaključile tečaj z diplomskih izpitom. Slušateljice se na tej šoli, ki je edina te vrste v državi, usposabljajo tudi za vodstvo dijaških domov, socialno skrbstvenih ustanov za otroke, raznih internatov, menz in podobno, skratka povsod tam, kjer danes žal večidel namamo kvalificiranega kadra.

V tej šoli združujejo teoretičen pouk s praktičnim delom v kuhinji, pri živini, na polju. Kljub dobri volji vseh, ki skrbijo za to, da bi ta kader zapustil šolo čimbolj pripravljen za delo v šolah in v gospodinjskih centrih, pa za pogosto nj mogoče, seznaniti z vsemi novimi, pridobitvami sodobnega gospodinjstva, kajti v kuhinji, ki bi morala biti pravzaprav majhen laboratorij, ni sodobne opreme. Tako n. pr. nimajo modernih gospodinjskih aparatov, ki gospodinji olajšajo delo, nimajo raznih tipov štedilnika, da bi se dekleta naučila z njimi ravnati; razen tega je kuhinja, kjer se dekleta praktično učijo pripravljati hrano, tudi premajhna, a tudi učilnice ne odgovarjajo svojemu namenu, vendar to še gre. Težave so predvsem s kuhinjo.

Vodstvo šole ima marsikaj v načrtu, toda treba bo počakati, da se za to najdejo potrebna sredstva. Ta bodo nedvomno zelo dobro vložena, saj se bodo z njihovo pomočjo šolale vedno nove generacije gospodinjskih učiteljic, ki bodo počasi pripomogle k zboljšanju naše prehrane in ekonomike v naših gospodinjstvih.

Tudi tov. Vilma Pirkovič je poudarila pomen sodobnega gospodinjstva in dejala, da je gospodinjstvo pravzaprav končna faza produktov, ne pa samo kuhanje, kar večina ljudi še danes razumeva pod gospodinjstvom.

Po obedu, ki so ga gostom pripravile gojenke šole, so si tj ogledali vse prostore v šoli, internatu (gojenke stanujejo v internatu, razen 11, ki se dnevno vozijo v Groblje), a tudi gospodarska poslopja. Gostje so se pohvalno izrazili o doseženih uspehih šole.

V. K.

Ameriška progresivna Slovenka za ljubljansko porodnišnico

Vodstvo ljubljanske ginekološke in porodniške klinike se je obrnilo na Organizacijo Progresivnih Slovenk Amerike v Clevelandu s prošnjo, da pomaga pri nabavi komercialnega pralnega stroja, ki bi bil poleg pranja tudi v veliko pomoč pri sterilizaciji (razkuževanju) perila. Lani je imelo 7 % porodnic gnojno vnetje, kar pripisujejo nezadostnemu razkuževanju perila zaradi zastarelih naprav v pralnici. Samo v tej kliniki je treba dnevno oprati 1.600 kg perila, saj prihaja na to kliniko letno 18.000 pacientk in novorojenčkov. Odbor Progresivnih Slovenk je odobril za nakup tega stroja 1.600 dol., ki jih imajo še v blagajni od prejšnjih zbirk, za ostanek 3.000 dol. pa so se PS obrnile preko ameriškega slovenskega naprednega časopisja na slovenske rojake v Združenih državah in jih prosijo, da prispevajo k tej zbirki, ki je nujno potrebna. Organizacija PS je — kakor znano — pomagala že mnogim našim znanstvenim, prosvetnim in socialnim ustanovam, v svojem okliku pa naglaša relifni (podporni) odbor, da bi bila to prva pomoč, ki bi šla neposredno za mater in njenega novorojenčka ter zaradi tega še posebej apelirajo na žene. V relifnem odboru so znane javne delavke: predsednica Anna Grill, tajnica Josie Zakrajšek, blagajničarka Ivana Shiffrer ter Josephine Tratnik.

c. b.

Prva visoka šola za ekonomiko v gospodinjstvu

Beograd, 5. dec. V Zemunu so danes odprli višjo pedagoško šolo za ekonomiko gospodinjstva, prvo v naši državi. Opremo za to šolo je dala organizacija Združenih narodov za kmetijstvo in prehrano (FAO). Šolanje bo trajalo dve leti in naj bi pripravljalo študente za predavatelje v nižjih in učiteljskih gospodinjskih šolah v vseh naših republikah.

Učni program je v tej šoli zelo obsežen. Študenti se bodo morali učiti kemijo, mikrobiologijo prehrane, fiziologijo, higieno gospodinjstva in prehrane, vrtnarstvo, perutninarstvo, predelavo živil, poznavanje tekstilnih surovin, sociologijo in nekatere druge družbene znanosti. Učenke se bodo učile tudi krojenja in šivanja. Letos je bilo sprejetih v višjo pedagoško šolo za ekonomiko gospodinjstva 70 učenk s končano srednjo šolo.

Vsak četrtek — »TEDENSKA TRIBUNA«

PREHRANA DELAVCEV V PODJETJIH

Beograd, 5. dec. Predsedništvo centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je imelo danes sejo, na kateri so razpravljali o plačnem sistemu in družbeni prehrani v podjetjih, kakor tudi o nekaterih problemih organizacije sindikatov.

Sklenjeno je bilo, da naj tarifni pravilniki iz letošnjega leta veljajo tudi v letu 1956. Kar se tiče povečanja razpona plač med nestrokovnimi in visokokvalificiranimi delavci, je predsedništvo centralnega sveta mnenja, da se ta razpon ne more povečati samo na račun dobička podjetja, kajti dobiček se mora razdeliti med ves kolektiv, ne pa med posamezne kategorije delavcev. Po mnenju predsedništva se dobiček ne more enako deliti, temveč po zaslugi članov kolektiva. Tudi sklad premij se ne more ustanoviti samo na račun dobička, temveč mnogo bolj z zmanjšanjem stroškov proizvodnje. Zato je treba v podjetjih kontrolirati porabo materiala v proizvodnji. Predsedništvo je razen tega ugotovilo, da je potrebno urediti materialno zavarovanje onih delavcev in uslužbencev, ki so odveč v svojih podjetjih.

Glede družbene prehrane je bilo poudarjeno, da se je po XIX. plenumu Zveze sindikatov, na katerem je bilo sproženo to vprašanje, podvojilo število delavsko-uslužbenskih restavracij zaprtega tipa, tako da jih imamo danes 850. Samo v Beogradu se je 50 odstotkov članov delovnih kolektivov abboniralo v restavracijah, ki so bile odprte po podjetjih.

Predsedništvo centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije je mnenja, da naj organiziranje takih restavracij, v katerih se hrani po več sto delavcev in uslužbencev podpro zlasti podjetja sama, in sicer predvsem z zgraditvijo potrebnih lokalov, nabavo inventarja in kurivom, z zagotovitvijo prevoza in tako dalje. Zveza sindikatov je mnenja, da se ne sme dovoliti, da bi podjetja plačala del živil in dajala plačo osebju restavracij, ker morejo to pokriti potrošniki sami. Razen tega je treba skušati doseči, da se bo en topel obrok uvedel v podjetjih med delom. Zaradi vsega tega bo Zveza sindikatov predlagala pristojnim organom izdajo predpisov, ki bi urejali način prehrane v teh restavracijah ali kantinah po podjetjih. Predlagano je, naj bi se v teh restavracijah ustanovili odbori abonentov samih, ki bi ob pomoči sindikalnih podružnic skrbeli za organiziranje prehrane v podjetjih.

Za ureditev trga s kmetijskimi pridelki

V petek so imeli na Glavni zadružni zvezi LR Slovenije posvetovanje o važnejših vprašanjih notranjega in zunanjega blagovnega prometa pri zadružnih organizacijah. Posvetovanja so se udeležili odgovorni uslužbenci za blagovni promet pri vseh okrajnih zadružnih zvezah.

Mnogo odkupovalcev — visoke cene

Na posvetovanju so ugotovili, da izvajanje odkupa in prometa kmetijskih pridelkov preko kmetijskih zadrug ugodno vpliva na stabilizacijo tržišča, ker preprečuje neposredno poseganje mnogih odkupnih podjetij na našo vas. Množica odkupovalcev na omejenem področju namreč v večini primerov ni pripeljala do zdrave konkurence in zniževanja cen, temveč nasprotno, zelo pogosto je prihajalo do škodljivega posredništva, verižništva in povečanja stroškov odkupa ter dviganja cen.

Odkup in promet kmetijskih pridelkov preko zadrug pa nujno vse bolj življenjsko povezuje kmetijske proizvajalce z njihovimi zadrugami in tako ustvarja tesnejše medsebojne odnose, na drugi strani pa ekonomsko jača zadruge in njihove sklade. Istočasno pa izvajanje odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki nalaga zadružnim organizacijam veliko družbeno odgovornost za oskrbo potrošnih središč, industrijskih krajev, predelovalne industrije itd.

V zvezi s tem se morajo kmetijske zadruge, kot osnovni nosilci odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki, organizacijsko, kadrovsko in gospodarsko jačati, da bodo čimprej in v celoti sposobne opravljati njim zaupane dolžnosti.

Popolnoma zgrešena je misel, da so za izvajanje omenjenih nalog sposobni kakršni koli ljudje. Tudi same zadruge morajo pokazati več resnosti in razumevanja glede iskanja in usposabljanja potrebnih tovrstnih kadrov. Le malo je zadrug, ki bi razmišljale o štipendiranju, njim potrebnih, kvalificiranih ljudi. Umestno bi bilo, da bi predpisi določali tudi fond za kadre v zadružnih organizacijah in način njihovega zbiranja.

Odkup kmetijskih pridelkov preko drugih organizacij

Posebni pogoji, pod katerimi lahko nakupujejo kmetijske proizvode tudi druge gospodarske organizacije neposredno pri samih proizvajalcih, so določeni z odlokom. Določila tega odloka vnašajo v odkup in promet s kmetijskimi pridelki potrebni red in zakonitost. Čeprav do uveljavitve tega odloka preostaja le še en mesec, vendar ni videti dovolj interesa in priprav za praktično ter sistematično izvajanje v odloku vsebovanih predpisov. Odlok določa, da odkupujejo kmetijske pridelke neposredno od proizvajalcev samo kmetijske zadruge, in sicer na svojem območju. S tem je odkup kmetijskih pridelkov rajoniziran po območjih kmetijskih zadrug, medtem ko je prodaja odkupljenih proizvodov seveda prosta. Načelo, po katerem naj bo kmetijska zadruga edini neposredni odkupovalec kmetijskih presežkov na svojem območju, se pri nas praktično že izvaja. S tem pa je zadrugam, kot kmetijskim organizacijam naložena tudi skrb za dviganje kmetijstva.

Druge gospodarske organizacije za promet in predelavo ter odkupna podjetja pa lahko kupujejo kmetijske pridelke neposredno od proizvajalcev samo potem svojih odkupnih postaj, in sicer na trgih na debelo ter na sejmih. Kupovanje na trgih na drobno in na sejmih s strani zastopnikov odkupnih podjetij, ki so s temi v rednem delovnem odnosu, pa je vezano na posebno pooblastilo podjetja, ki ga mora potrditi tudi Trgovinska zbornica okraja, kjer ima podjetje svoj sedež. Poslovanje odkupnih postaj je določeno s posebnimi predpisi. Tam, kjer so kmetijske zadruge sposobne odkupovati in opravljati promet z vsemi ali posameznimi vrstami kmetijskih pridelkov, lahko republiški državni sekretar za gospodarstvo, na skupen predlog Glavne zadružne zveze in republiške Trgovinske zbornice, odloči, da odkupna postaja preneha s poslovanjem. Pri nas sicer ni mnogo odkupnih postaj, vendar pa prevladuje mnenje, da je njihovo stanje potrebno analizirati ter napraviti ustrezajoče ukrepe. Odlog odpravlja tudi sleherno možnost odkupovanja po raznih nakupovalcih, katerih osnovni interes je bil čim večji zaslužek.

Krediti in tehnična oprema

V zvezi z organizacijo smotrnega odkupovanja kmetijskih presežkov zasluži posebno pozornost finančna vprašanja in ukrepi, ki so potrebni za izboljšanje tehnične opreme v odkupni, oziroma trgovski mreži. Često poudarjamo pomanjkanje obratnih sredstev in omenjamo težave s krediti, namenjenimi za odkup. Mnogo pa je na drugi strani zadrug, ki imajo težave zaradi tega, ker so svoja obratna sredstva nalagale v investicije, ali pa so z njimi pokrivale razne izgube in primanjkljaje. V zvezi s tem bo potrebno izvršiti refundacijo obratnih sredstev, za že navedene investicije, kritje poslovnih izgub in primanjkljajev pa je mogoče, seveda pod določenimi pogoji, dobiti potrebne kredite. Gotovo je, da politika Narodne banke glede dodeljevanja kreditov za odkup ne bo ovirala odkupa ter bo kmetijskim zadrugam pravočasno zagotovila potrebne kredite.

Pomanjkljivosti tehnične opremljenosti trgovine so že dovolj znane. Kljub temu pa je treba poudariti, da je brez dobro urejene skladiščne službe in zadostnih prevoznih sredstev nemogoče zadovoljivo opravljati trgovino s kmetijskimi pridelki in redno oskrbovati potrošna mesta ter industrijska središča. Nedavna gospodarska posvetovanja v Kranju, Mariboru in Celju v zvezi z oskrbo večjih mest in industrijskih središč so prav tako pokazala, da je trgovina s kmetijskimi pridelki še zelo primitivna, kar povzroča precejšnjo gospodarsko škodo. Tako razpolagajo zadruge le s 160 kamioni. Za skladiščne prostore služijo razne lope, barake, garaže in slično. Ti prostori so neprimerni za shranjevanje kmetijskih pridelkov, ker so brez ventilacijskih, hladilnih in ostalih tehničnih naprav. Odtod tudi visok odstotek kvarov in gnitja blaga ter odpor podjetij proti poslovanju z velikimi količinami blaga.

Nova naloga okrajnih zadružnih zvez

Okrajne zadružne zveze bodo imele zelo važno vlogo v usmerjanju odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki po spredaj opisanih načelih. Dosedanje gledanje na trgovska podjetja okrajnih zadružnih zvez, po katerem naj bi ta dajala zadružnim zvezam čim več ristorna, je popolnoma preživelo. Dejavnost trgovskih podjetij pri zadružnih zvezah se bo morala v bodoče izražati v pomoči kmetijskim zadrugam pri poslovanju ter njihovem usposabljanju in utrjevanju. Poleg tega bo morala biti dejavnost trgovskih podjetij pri zadružnih zvezah usmerjena na sortiranje odbiranje, ambaliranje in kompletiranje blaga za tiste kmetijske zadruge, ki iz objektivnih in subjektivnih razlogov še niso v stanju pripraviti blaga tako, kot zahteva tržišče. Načelo rajonizacije odkupa velja tudi za trgovska podjetja okrajnih zadružnih zvez, kajti sedanja območja OZZ so po teritorialnem obsegu dovolj velika, da lahko zagotovijo uspešno poslovanje.

V bodoče predvidevajo, da bodo podjetja iz odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki ustvarjeni dobiček v celoti odvajala v okrajni sklad za pospeševanje kmetijstva.

Po najkrajši poti

Znano je, da je pot pridelka od proizvajalca do potrošnika ali do priprave za izvoz zelo dolga in često tudi stroški za pot večji, kot so proizvodni stroški. Zato je bilo poudarjeno, da je treba vztrajno iskati čim krajšo pot od proizvodnje do potrošnika. Zlasti je važno, da bodo kmetijske zadruge in kmetijska posestva, posebno pa še ona v bližini mest, stalno prisotna na trgu, kot ponudnik blaga, kar se je do sedaj le v majhni meri dogajalo. Potrebno je, da se zadruge povežejo z upravami mestnih tržišč in zasedejo stalna prodajna mesta, bodisi zaprta ali odprta. To velja tudi za trgovska podjetja OZZ, ki so sicer grosistična, dovoljeno pa jim je prodajati tudi na drobno.

Tudi blago, ki je namenjeno izvozu, naj gre po čim krajši poti, k čemur naj pripomore tudi usposobljenost zadrug. Prav tako je treba preprečevati pri pripravi blaga za izvoz vsak pojav špekulacije, katera se neredko pojavlja že pri samih zadrugah. Zato se dogaja, da postane v primeri ugodnega izvoza naše notranje tržišče več ali manj nevažno, drugotnega pomena, kvalitetno manj vredno blago pa se prodaja po visokih cenah.

Vse to narekuje, da večina zadružnih zvez izboljša svoj dosedanji odnos do blagovnega prometa ter se bolj kot dosedaj zavzema za pravilno politiko odkupa in prometa s kmetijskimi pridelki.

V. J.

Slovenski poročevalec

UREJUJEJO:
SERGEJ VOSNJAK (glavni in odgovorni urednik)
FRANČEK DRENOVEC (notranja politika)
ALEKSANDER JAVORNIK (gospodarstvo)
DUŠAN BENKO (zunanja politika)
MILAN ŠEGA (kultura)
STANE LIPAR (šport)
Za oglase odgovarja
BORIS KRMAC

OB ROBU dogodkov

Pogajanja

Nekega popoldneva prejšnji teden je blizu siamske meje stopil iz razbeljene džungle človek v polvojaški obleki, z brzostrelko prek ramena. Brezbrižno je odkorakal v obmejno vasico, vstopil na pošto in telefoniral v Kuala Lampur. Hotel je govoriti s samim ministrskim predsednikom malajske federacije Tungkujem Abdul Rahmanom. Glavni propagandist gverilcev Chen Tian — neznanec namreč ni bil nihče drug — je sporočal ministrskemu predsedniku, da predlaga poveljnik gverilcev, Chin Peng, da bi se pogovorili o prekinitvi sovražnosti.

Hudo podcenjevanje malajskih gverilcev — ki napadajo iz težko prehodnih džungel že osem polnih let — bi bilo, če bi trdili, da je bil telefonski pogovor posledica odločitve britanskih oblasti in malajskega ministrskega predsednika, ki so ukazali svojim oboroženim silam, naj s prvim decembrom začnejo splošne oborožene akcije proti upornikom.

Pomirjevalni duh tma svoje korenine drugje.

Politični položaj na Malaji se je v zadnjem letu precej spremenil. Po splošnih volitvah, na katerih je 800.000 malajskih volilcev z veliko večino izvolilo Abdul Rahmanovo stranko (Kitajci, ki odklanjajo državljanstvo, niso imeli volilne pravice) in sedaj Rahman upravičeno poudarja, da so on in tisti, ki mu sledijo, pravi nacionalisti, ki želijo, da bi bila država samostojna. Še več, Abdul Rahman je v večih govorih zadnje čase poudaril, da bodo Britanci ostali na Malaji še dlje, če neredov ne bo konec. Drugo dejstvo, ki je vplivalo na odločitev gverilskega vodstva, je verjetno to, da preti nadaljevanje spopadov povzročiti globoko vrzel med kitajskimi in malajskimi prebivalci Malaje. (Malajcev je okoli 2,500.000, Kitajcev pa okoli 2,000.000.) Gverilci se namreč opirajo predvsem na Kitajce, in v nadaljnjih bojih bi se kitajski gverilci vojevali ne samo proti Britancem, ampak tudi proti enotam Abdula Rahmana, ki ima med malajskim prebivalstvom velik vpliv. In še eno je morda vplivalo — pomanjkanje podpore od zunaj. Kitajska se izogiblje odkritemu podpiranju gverilcev, zadnjo vzpodbudo za pomiritev pa so verjetno nudili burmanski gverilci, ki so prav tako prejšnji teden ponudili, da bodo položili orožje, če bo vlada dovolila legalizacijo stranke.

Kazalo bi torej, da ima Abdul Rahman vse karte v rokah. Toda to tudi ni v celoti res. Prvič Malaja še zdavnaj ni samostojna, in ciniki pravijo, da dokler bo v Commonwealtu glavni vir dolarjev malajski kavčuk, tudi ne bo tako lahko spraviti Angleže ven, drugič pa se bo zlasti Marshallova vlada v Singapuru trmasto upirala temu, da bi postala KP Malaje, v kateri je večina Kitajcev, legalna stranka. To pa zato, ker so Kitajci v Singapuru v večini in bi se prav lahko zgodilo, da bi legalizirana stranka ogrozila sedanjo vlado. Ne morete pričakovati — govorijo v Singapuru — da bi šli politiki kopati jamo samim sebi. To je že res, toda osem let bojev ni dalo nobenega rezultata, in splošno mnenje je, da je treba sovražnosti ustaviti. Čeprav to mnenje samo po sebi še ni dovolj, pa je vendarle važen činitelj v pripravah na pogajanja.

Predlog za pogajanja namreč ni bil odklonjen; ko bo do njih prišlo, pa obstaja upanje, da bodo našli kompromisni predlog, ki bi bil sprejemljiv za obe strani. Šele tedaj bo namreč možno zares govoriti o boju za samostojnost, saj bo odpadel glavni izgovor za vzdrževanje tolikšne britanske armade v Malaji in s tem tudi glavna ovira za izpolnitev vseh ostalih želja.

A. Furlan

Žalitve in protesti

Sovjeti protestirajo pri Foreign Officeu zaradi žalitve — Trditev, da imajo Britanci Burmance za »divjake in barbare«, je smešna

LONDON, 5. dec. (AF). Sovjetska zveza je danes obtožila Foreign Office, da je spet žalil Sovjetsko zvezo, ko je komentiral govor prvega sekretarja KP ZSSR Nikite Hruščeva, ki ga je le-ta imel v Rangunu.

Vodja oddelka za tisk v Foreign Office George Young je izjavil v petek, da je izjava, ki jo pripisujejo Hruščevu in v kateri je on baje izjavil, da imajo Britanci Burmance za »divjake in barbare«, smešna. Moskva je zanikala, da bi bil Hruščev izjavil kaj takega, sovjetski novinarji, ki so v Rangunu poslušali razgovor med Hruščevom in dopisniki časopisov zahodnih držav, pa so izjavili, da se ne morejo spomniti, da bi bil kdorkoli izrekel te besede. Zahodni dopisniki so trdili, da je po prevodu ruskega tolmača Hruščev dal tako izjavo

Prejšnji teden je Sovjetska zveza uradno protestirala proti izjavi zastopnika Foreign Officea Petra Matthewsa, da je bil predsednik sovjetske vlade Bulganin »naravnost hinavski« v svoji izjavi glede združitve Nemčije.

Nekateri britanski časopisi se spričo občutka nerazpoloženja med Londonom in Moskvo vprašujejo, če bi bil obisk, ki ga nameravata sovjetska državnika napraviti Veliki Britaniji aprila, sploh koristen.

Eden pojde v Washington

Gettysburg, 5 dec. (AFP). Uradno so sporočili, da je predsednik Eisenhower povabil britanskega predsednika Edena, naj bi konec januarja prebil nekaj dni v Washingtonu. Sporočilo za tisk navaja, da je premier Eden sprejel povabilo in bo v spremstvu šefa Foreign Officea dne 30. januarja prispel v Washington.

Resolucija Istiklala

Rabat, 5. dec. (AFP). Kongres stranke Istiklal je sinoči odobril resolucijo o socialni politiki. V resoluciji opozarja na beden položaj delovnega ljudstva Maroka in zahteva, da izdelajo ekonomski program o »zboljšanju gmotnega in moralnega položaja delavcev, obrtnikov in kmetov«. S tem v zvezi zahteva splošno zvišanje plač, ustanovitev socialne zakonodaje, zakon o delu, ki bi veljal tudi v kmetijstvu, ter uvedbo socialnega zavarovanja. Kongres zahteva tudi, da priznajo kmetijskim delavcem sindikalne pravice.

IZJAVA POVELJNIKA LETALSKIH SIL NATO

Atene, 5. dec. (Tanjug). General Patrick Timberlake, poveljnik letalskih sil Atlantskega pakta, je izjavil, da bi bila morebitna letalska vojna v Evropi enotna, zato je potrebno tudi enotno poveljstvo. V intervjuju, ki ga je dal časopisu »Katimerini«, je ameriški general dejal, da je poglavitni smoter letalskega štaba za jugovzhodno Evropo koordinacija defenzivnih in ofenzivnih letalskih sil tega področja, da bi le-te delovale kot enotna armada in ob sodelovanju z ostalimi področji, predvsem pa z zavezniškimi letalskimi silami, ki niso pod nadzorstvom NATO.

Govoreč o vlogi grškega letalstva, je general Timberlake poudaril, da je le-to zelo napredovalo in bi še bolj, če bi imela Grčija boljša oporišča, katerih graditev se je zakasnila. Pripomnil je, da se je v zadnjem času več grških častnikov vseh treh rodov v posebnih šolah NATO seznanilo z načinom atomskega vojskovanja in da se pouk nadaljuje.

Sloga po 20 letih

New York, 5. dec. (Reuter) V New Yorku imajo danes prvo skupščino delegatov ameriške federacije dela (AFL) in kongresa industrijskih organizacij (CIO). Federaciji imata po združitvi v 140 sindikatih 16 milijonov delavcev. Pričakujejo, da bo združeno delavsko gibanje začelo odločno gibanje za vključitev čimveč delavcev v sindikate. Gre zlasti za delavce kemične industrije, industrije petroleja in tekstilij ter za nove člane iz vrst uslužbencev in trgovskih nameščencev. Z združitvijo AFL in CIO se je nehalo dvajsetletno tekmovanje med tema organizacijama.

Predsednik ZDA je telefonično poslal skupščini pozdrave s svojega posestva v Gettysburgu.

NAPREDNI TISK OBSOJA PROCES

Trst, 5. dec. (Po tel.) Danes dopoldne se je pred okrožnim sodiščem v Vidmu nadaljeval proces proti šestim bivšim partizanom iz Furlanije, od katerih so bile trije odlikovani za zasluge v odporniškem gibanju. Govoril je javni tožilec, ki je obtožil partizane, da so 30. IV. 1945 justificirali 11 pripadnikov zloglasne fašistične enote »Brigatte Nere«.

Tukajšnji protifašistični tisk piše s tem v zvezi, da so bili ti fašisti, zaradi katerih so posadili partizane na zatožno klop, okrvavljeni z najstrahotnejšimi zločini, ki so jih izvršili v službi nacističnih okupatorjev. Ta tisk nadalje poudarja, da je to samo eden izmed procesov v obmejnih pokrajinah, ki jih izkoriščajo tisti, ki so bili sami najprej propagatorji in sodelavci fašizma, potem hlapci nacističnega okupatorja, danes pa imajo možnost, da se maščujejo nad tistimi, ki so s svojo protifašistično borbo izvršili svojo dolžnost do domovine in zavezniške stvari v zadnji vojni. Ni pa težko ugotoviti, da se za vsem tem skriva težnja vseh tistih, ki jim je pomirjenje trn v peti ter skušajo ovirati normalizacijo odnosov z državami, ki so bile žrtve fašističnega nasilja.

S. L

Sovjetska nota

Moskva, 5. dec. Kakor poroča TASS, je sovjetsko ministrstvo za zunanje zadeve 2. decembra izročilo ameriškemu veleposlaništvu noto, v kateri prosi vlado ZDA, naj sporoči, če namerava dovoliti ruskemu nadškofu Borisu in njegovemu tajniku vstop v ZDA. Agencija omenja pri tej priložnosti, da je dala Sovjetska zveza pred kratkim neomejen vizum očetu Duyonu, svetniku ameriškega veleposlaništva v Moskvi, ameriško veleposlaništvo pa je ob izročitvi vizuma nadškofu Borisu pripomnilo, da se mora omejiti na podobno dejavnost kot oče Duyon v Moskvi. Sovjetsko ministrstvo pa je odgovorilo, da delovanja duhovnika veleposlaništva ni mogoče primerjati z delom nadškofa. Tedaj je ameriško veleposlaništvo razveljavilo vizum na potnih listih nadškofa Borisa in njegovega tajnika.

Agencija TASS poroča, da ameriško veleposlaništvo še ni odgovorilo na zadnjo sovjetsko noto.

Guvernerjevi ukrepi na Cipru

Nikozija, 5. dec. (AFP) Britanski guverner na Cipru Harding je sporočil občinskemu načelniku majhnega mesta Lefkoniko da odobrava globo 2.000 funtov šterlingov, ki je bila naložena temu kraju zaradi »njegovega sovražnega stališča«. Policijska ura v tem mestu bo v veljavi tako dolgo, dokler ne bo plačana globa.

V zadnjih 24 urah so grški nacionalisti na Cipru povečali napade na britanske vojake in zagrozili, da se bo to še stopnjevalo. V petih napadih so ranili 8 britanskih vojakov.

Policija na Cipru je danes zaprla grško šolo v vasi Atijeni pri Larniki, ker so dijaki izobesili grško zastavo po zidovih pa nalepili nepake EOKA.

Učenci grške šole v Kireni, na severni obali Cipra, pa so stavkali iz protesta proti zaprtju grške gimnazije v Lefkoniku. To gimnazijo so zaprli včeraj, ker so dijaki zažgali poštni urad.

Predvolilna strategija

Francoski socialisti odklonili predlog KP o vezanih listah — Radikali se še niso odločili — Doslej vloženih že 11 vezanih list

PARIZ, 5. dec. (Tanjug) Francoski socialisti in radikali so dokončno zavrnili ponudbo komunistične partije Francije za ustanovitev »ljudske fronte«. Francoski komunisti so pred nekaj dnevi povabili socialiste in radikale, naj bi »nepravični volilni zakon vezanih list izkoristili proti reakciji in združili vse levičarske stranke«.

Generalni sekretar socialistične stranke Guy Mollet je bil proti ponudbi. Dejal je, da bodo socialisti nastopili na volitvah v zvezi s tistimi strankami, ki »niso v odvisnosti niti od velekapitala niti od tujine«. Radikali uradno niso zavrnili ponudbe in njihov izvršni odbor se bo zbral jutri, da bo razmislil o svoji volilni strategiji. Po volilnem zakonu je rok za vložitev prijav za skupne vezane liste do nocoj opolnoči.

Doslej je vloženih že 11 vezanih list. V glavnem so to razne kombinacije desničarskih skupin in sredinskih strank. Socialisti in radikali se bodo verjetno na volitvah med seboj podpirali, ne bodo pa povezovali svojih list.

Potemtakem bo na volitvah nastopila enotno samo francoska desnica. Vodilne levičarske stranke bodo nastopile posamezno.

Navzlic temu pa bo prišlo do zveze med socialisti in komunisti verjetno vsaj v štirih okrožjih, kjer so se socialistične stranke izjavile za ljudsko fronto. Spor med radikalnim prvakom Mendes-Franceom in izključenim Edgarjem Faurom pa bo brškone spravil nekaj radikalnih organizacij v volilno zvezo z desnico. Razen radikalne organizacije v departmaju Jura so se izjavile še radikalne organizacije v treh okrožjih za povezavo kandidatnih list z neodvisnimi, ljudskimi republikanci in kmeti.

Bolgarski novinarji v Skopiju

Skoplje, 5. dec. (Tanjug) Danes je delegacija bolgarskih novinarjev, ki se že nekaj časa mudi v naši državi, prispela v Skopije. Ko si je ogledala novo stekarno in zgodovinske znamenitosti mesta, je delegacija obiskala predsednika ljudskega odbora okraja Vasila Djorgova. Drevi bodo bolgarski novinarji odpotovali v Ohrid, od tam pa jutri čez Skoplje v Sofijo.

Berlin spet na vrsti

Macmillan bo v Parizu razpravljal z Dullesom o položaju po ženevski konferenci — »Times« meni, da je namen sovjetske politike v Berlinu prisiliti Zahod k umiku

LONDON, 5. dec. (Tanjug). Britanski minister za zunanje zadeve Macmillan bo zastopal veliko Britanijo na sestanku sveta ministrov Atlantskega pakta, ki bo 15., 16 in 17. decembra v Parizu. Na sestanku bodo razpravljali o vojaškem prispevku posameznih držav članic organizacije Atlantskega pakta. Macmillan bo odpotoval v Pariz dan prej.

Čeprav še ni dokončno določeno, je skoraj gotovo, da se bo Macmillan v Parizu pogovoril z ameriškim ministrom za zunanje zadeve Dullesom v mednarodnem položaju, nastalem po sestanku ministrov za zunanje zadeve štirih velesil v Ženevi.

Današnji »Times« poziva Sovjetsko zvezo, naj da jamstvo za to, da bodo razumevanje in sporazumi med štirimi okupacijskimi silami glede Berlina veljali še naprej.

Ko komentira zadnje sovjetske poteze v Berlinu — izjavo sovjetskega poveljnika generala Dibrova, da vzhodni Berlin ni več okupacijsko področje mesta, ter ovire v prometu vlačilcev med Zahodno Nemčijo in Berlinom, piše »Times«:

»Ruski nameni z Berlinom še vedno niso jasni, dogodki prejšnjega tedna pa utegnejo imeti najresnejše posledice. Če se bo Rusija skušala otroste odgovornosti glede Berlina, bo v nevarnosti »modus vivendi« v Nemčiji, ki je, čeprav ni bil zadovoljiv, vendar varoval mir..

Smoter sovjetske dolgoročne politike je nedvomno, prisiliti Zahod, da bo zapustil Berlin. Njen bližnji smoter pa je, pripraviti ga do tega, da bi občeval neposredno z vzhodnonemškim režimom, kar bi približevalo dan, ko bosta obe Nemčiji priznani kot enakopravni. Tako priznanje pa ni mogoče niti sedaj niti v prihodnosti«, zaključuje časopis.

Zastopnik britanskega ministrstva za zunanje zadeve je povedal danes, da je Foreign Office v neposrednih stikih z britanskimi oblastmi v Nemčiji in Berlinu spričo sovjetskih ukrepov v Vzhodni Nemčiji. V Foreign Officeu so sporočili, da so britanske oblasti vprašale za mnenje francosko, ameriško in zahodnonemško vlado o novem koraku, ki ga bodo napravile zahodne sile, da bi zavarovale neoviran promet med Berlinom in Zahodno Nemčijo.

Indija proti paktom

vojaške narave pod vodstvom velesil

New Delhi, 5. dec. (Tanjug). Indijski predsednik Nehru je danes v parlamentu potrdil odklonilno stališče Indije do vojaških paktov pod vodstvom velesil. Bagdadski pakt je imenoval zvezo, ki ni prinesla pomiritve na tem področju. Ta pakt je obžalovanja vreden, ker je bil nesrečno izbran tako glede časa, prostora in zamisli, zaradi česar ne more služiti smotrom mednarodnega miru.

Tako je izjavil Nehru, ko se je v parlamentu v zvezi z zakonskim predlogom o recipročnem državljanstvu pripadnikov držav članic Commonwealtha začela debata o stališču posameznih delov te skupnosti do raznih mednarodnih problemov Ko je dejal, da so stališča večkrat zelo različna, je Nehru pripomnil, da to ne vpliva na indijsko politiko in da bo le-ta ostala nespremenjena, prav tako pa tudi stališče indijske vlade do britanske skupnosti narodov. Britanska skupnost narodov vpliva na Indijo, pa tudi Indija na njo, zato so po njegovi sodbi ti stiki koristni.

Zakonski predlog o recipročnih državljanskih pravicah državljanov britanske skupnosti narodov bodo nekoliko spremenili glede Južne Afrike, ker je indijska vlada izrazila željo, da glede zvez s to državo ne bi prevzela nikakih naprej določenih obveznosti, ne da bi prej vprašala za mnenje parlament.

Pariz, 5. dec. (AFP). V francoskih poučenih krogih izražajo začudenje spričo vesti, ki so jih objavili izraelski časopisi, da namerava francoska vlada posredovati v sporu med arabskimi državami in Izraelom ter prevzeti pobudo za »ustanovitev nove skupine držav, ki so proti bagdadskemu paktu, se pravi Egipta, Sirije, Libanona in Izraela«. V istih krogih pravijo, da tudi ni v načrtu nikaka pobuda te vrste in da bo Francija ostala zvesta trojni deklaraciji iz 1950 o jamstvih za status quo in mir na Srednjem vzhodu.

In vsakokrat, ko boste pogledali to sliko, se bo prikazal dobri duh z velikimi brki in vam izpolnil sleherno željo... (Karikatura: Vicky v listu »Daily Mirror«)

Jeruzalem, 5. dec. (AFP). Predsednik izraelske vlade Ben Gurion je danes sprejel predsednika komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem generala Burnsa in govoril z njim o ustavitvi sovražnosti in izvajanju konvencije o premirju. General Burns bo v kratkem odpotoval v Egipt, kjer bo imel posvetovanja z egiptovskimi funkcionarji.

Vzhodnonemški obisk

Berlin, 5. dec. (Reuter). Predsednik vlade Vzhodne Nemčije Otto Grotewohl je danes na čelu vladne delegacije z letalom odpotoval na obisk v LR Kitajsko, Severno Korejo in LR Mongolijo. Z njim je odpotoval tudi minister za zunanje zadeve Lothar Bolz.

Džakarta, 5. dec. (AFP). Indonezijska vlada je sklenila nadaljevati razgovore z Nizozemsko o uniji, finančnih in gospodarskih problemih ter zahodni Novi Gvineji. Razgovori se bodo začeli ta teden.

Bo Si Bekaj uspel?

Kljub optimizmu Si Bekaja je Pariz skeptičen

Pariz, 5. dec. (Tanjug) Maroška nacionalistična stranka Istiklal in demokratska stranka neodvisnosti sta dali končno pritrdilen odgovor na poziv mandatarja Si Bekaja, naj bi sodelovali v prvi reprezentativni maroški vladi. Si Bekaj je izjavil po posvetovanju z zastopniki teh dveh strank, da je »večji optimist kot kdajkoli« in da ni nemogoče, da bo vlada sestavljena že jutri, ko mora Si Bekaj dati sultanu dokončni odgovor o uspehu svoje misije.

V Parizu pa so sprejeli rožnato izjavo maroškega voditelja s pridržkom. Stranka Istiklal je v resoluciji racionalnega kongresa jasno povedala, da bo stopila v vlado le, če bo dobila 45 % ministrskih položajev. Demokratska stranka neodvisnosti pa zahteva za udeležbo v vladi izpolnitev pogoja, da bodo njeni zastopniki in zastopniki Istiklal dobili tretjino ministrskih mest v bodoči vladi. Ključ uspeha Si Bekaja je v približevanju nasprotujočih si stališč obeh največjih nacionalističnih strank. Kongres Istiklala je dokončno določil svoje stališče do francosko-maroških pogajanj. V resoluciji je zahteval odpravo francoskega protektorata nad Marokom, popolno neodvisnost države z vsemi suverenimi pravicami — svobodno izvoljeno skupščino in vlado, lastno vojsko in diplomacijo. Vsi trije deli protektorata — španski, francoski in mednarodni (Tanger) naj bi se združili. Istiklal zahteva tudi odpravo neomejene oblasti paš in kaidov ter uvedbo demokratičnih ustanov izvršne oblasti. Na kongresu so sprejeli tudi resolucijo o izenačenju žensk in moških glede vseh pravic in dolžnosti.

ZAPOSTAVLJANJE SLOVENSKIH KMETOV

Trst, 5. dec. (Po tel.) Na skupni seji izvršnega odbora »Kmečke zveze« in »Zveze mladih posestnikov« so ugotovili, da so italijanske oblasti s tem, da niso pri imenovanju predstavnikov za kmetijstvo v trgovinsko zbornico upoštevale predlogov tukajšnjih kmetovalcev, pokazale, da podcenjujejo kmečko gospodarstvo. Izkazalo se je tudi, da zaradi nesodelovanja oblasti s predstavniki kmetovalcev kmečko gospodarstvo nazaduje. Nadalje se tudi socialna in nacionalna diskriminacija do kmečkega življa v v nasprotju z določili posebnega statuta in ustave italijanske republike.

Na seji so sprejeli resolucijo z zahtevo, ki so jo poslali danes vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamari in trgovinski zbornici, da se v predsedstvo trgovinske zbornice imenuje zastopnike, ki bodo branili interese tukajšnjega kmetijstva ter da se pri tem upošteva, da je skoraj 100 dostotkov tukajšnjih kmetov slovenske narodnosti.

Nadalje predlaga resolucija, da pri določanju članov v ostale zbornične organe, ki se bavijo s kmečkim vprašanjem, imenujejo predstavnike, ki jih bosta predlagala Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov, kjer so včlanjeni skoraj vsi kmetje na Tržaškem. **S. L.**

Izjava Hruščeva

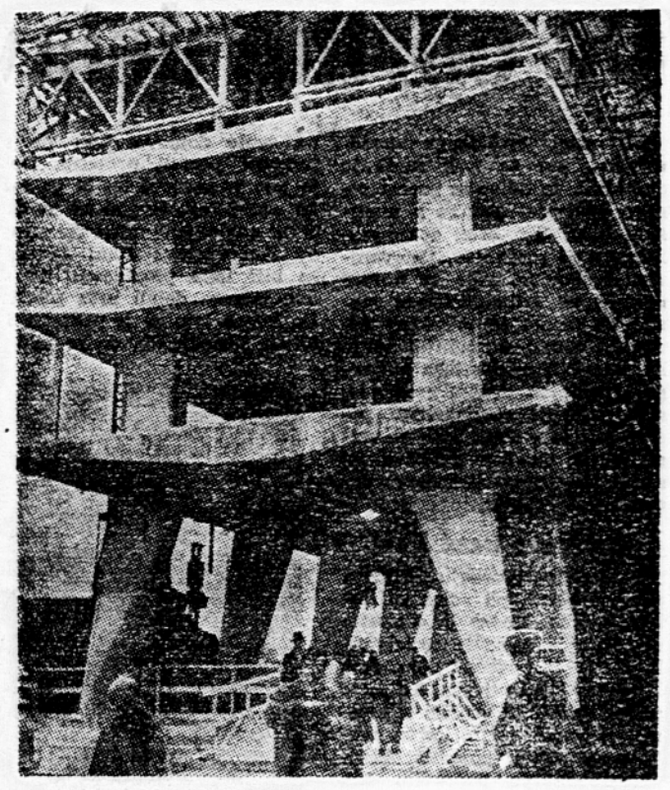
Majmio, 5. dec. (AFP) Generalni sekretar CK KP sovjetske zveze Nikita Hruščev je izjavil danes v Majmiju v Burmi, da bo Sovjetska zveza storila vse, da bi dosegla zmanjšanje oborožitve in konec hladne vojne. Govoril je pripadnikom burmanske brigade ob navzočnosti burmanskega ministra obrambe in vrhovnega poveljnika vojske generala Ne Vina.

Hruščev je dejal, da je vzdrževanje armade sicer zelo drago, da pa je Sovjetska zveza nato prisiljena, saj so na svetu še vedno države, ki niso za razorožitev. Sovjetska zveza pa bo nadaljevala napore za razorožitev in skušala doseči sporazum o prepovedi atomskega in termonuklearnega orožja.

Hruščev si je v Majmiju skupaj s predsednikom sovjetske vlade Bulganinom in drugimi sovjetskimi državniki ogledal vojaško parado, nato pa je odpotoval v Rangun.

Pusan, 5. dec. (AP). Vodja južnokorejske obalne straže je sporočil, da bodo južnokorejske ladje zaplenile vsako japonsko ladjo, ki bo prešla tako imenovano »Rijevo črto«.

NOVICE V SLIKI

Na trgu Fontenoy v Parizu gradijo novo poslopje, v katerem bo sedež UNESCO. Palačo, ki jo gradijo po najbolj sodobnih načelih, bodo končali v začetku prihodnjega leta

MARTINO O TRGOVINI S KITAJSKO

Rim, 5. dec. (Tanjug). Minister za zunanje zadeve Martino se je davi vrnil v Rim z 14-dnevnega potovanja po Daljnjem vzhodu. Zadnja azijska prestolnica, ki jo je obiskal, je bil Bangkok.

O razgovorih v Bangkoku in Tokiu je Martino izjavil, da so bili plodni, zlasti glede posvetovanja o najvažnejših mednarodnih problemih, pa tudi glede načelnih sporazumov o zboljšanju kulture in gospodarske zamenjave. Martino je dal pred odhodom iz Bangkoka vladnemu časopisu »Messaggero« izjavo, v kateri je omenil možnost obnovitve gospodarskih zvez z republiko Kitajsko. Pogajanja so že v teku in na italijanski strani žele, da bi se ugodno zaključila.

Možnosti za gospodarsko zamenjavo z LR Kitajsko, je dejal dalje Martino, niso tako ugodne, kakor bi jih hoteli prikazati nekateri politični krogi v Italiji. Kitajska spreminja ustroj svoje ekonomike in njeno tržišče danes še ne nudi velikih možnosti za prodajo italijanskega blaga. Vodja palače Chigi je pripomnil, da gospodarske zveze z LR Kitajsko ne bodo prejudicirale političnih zvez med državama.

Madras. 5. dec. (Reuter). V ciklonu, ki je opustošil obalo indijske države Madras, je utonilo 120 ljudi.,

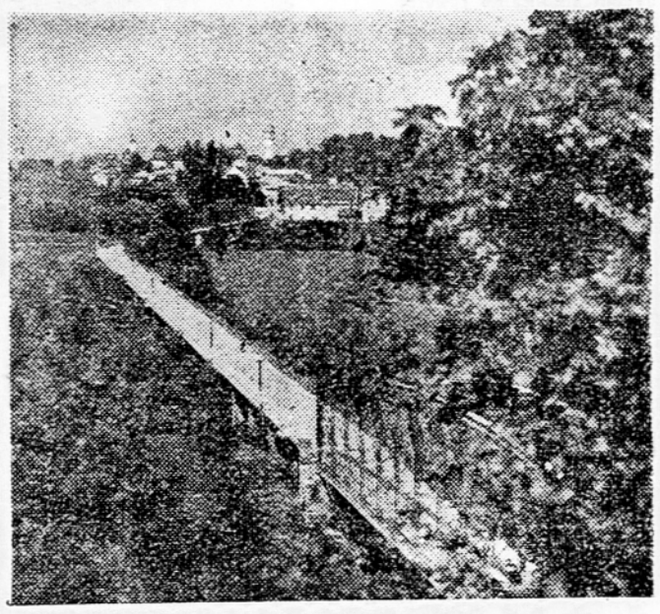
DESETLETNICA INDUSTRIJE POHIŠTVA V BREŽICAH

Od obrtne delavnice do tovarne

Na robu brežiškega »predmestja«, kot ga radi nazivajo domačini, je dolgo in precej visoko poslopje, obdano z manjšimi zgradbami, ki se dokaj razlikujejo od sosednjih stanovanjskih blokov in hišic v novem naselju na vzhodni strani mesta. Ta predel se je skoraj neopazno razvil v zadnjih letih. Na temeljih nekdanjega velikega kozolca in drugih gospodarskih poslopij graščinskega posestva je že v dveh letih po vojni zrasla tovarna pohištva, ki se je razvila iz skromnega zadružnega podjetja.

Zadruga s tremi člani

V spodnjem Posavju je bila v prvih mesecih po vojni kaj žalostna slika. Ko se je okupator umaknil, je zapustil razdejanje, ki so ga še povečali nemški in kočevarski priseljenci. Ko so se pričeli domačini vračati iz nemških taborišč v Brežice in okoliške vasi, se je pojavila občutna potreba po popravilu hiš, stanovanj in pohištva. Zato so se v začetku junija zbrali trije mizarji, ki so osnovali zadrugo. Najprej so si pomagali s svojim ročnim orodjem, prostor pa so dobili v napol dograjenem gospodarskem poslopju v Lenartu poleg Brežic. V naslednjih tednih so se zadrugi pridružili še drugi mizarji, ki so se že vrnili na svoje domove, tako da so prostori postali pretesni. Dela je bilo vedno več ter bi ga težko zmagovali, če jim ne bi dodelili zaplenjene mizarske stroje od Kočevarjev. Člani zadruge so bili tako prizadevni, da so dva meseca delali brez plačila. Do konca leta se je podjetje že toliko razmahnilo, da je bilo v njem zaposlenih 23 kvalificiranih delavcev.

Motiv iz Brežic

Na temeljih graščinskega kozolca

Novo obdobje in pravi vzpon je mizarski obrat doživel potem, ko se je ob koncu 1946. leta reorganiziral v Mestno mizarsko podjetje, kateremu so zadružniki prepustili tudi svoje deleže. Dve leti kasneje se je podjetje preimenovalo v Tovarno pohištva. Septembra 1947 so se vselili člani kolektiva v novo poslopje, katerega so sami zgradili, saj so vložili v delo 4300 delovnih ur.

Prvi uspeh je bil dosežen. Delavci so dobili nove, svetle prostore ter so se s tem zboljšali njihovi življenjski pogoji. Seveda s tem razvoj ni bil končan. Povpraševanje po izdelkih je tovarno sililo k povečanju proizvodnje in s tem k širjenju obratov. V letih 1948 in 1949 je začelo podjetje izdelovati večje količine sobnega in stavbnega pohištva. Zaradi solidne kvalitete si je pridobilo zaupanje s tem pa vedno več odjemalcev. Med mnogimi ustanovami je opremilo tudi Doma JLA v Zagrebu in Ljubljani, več inštitutov in laboratorijev in tako dalje. Ob koncu 1949. leta je tovarna pričela s serijsko izdelavo pohištva, predvsem za široko potrošnjo.

Izdelki na tujem trgu

Skromne investicije v obratih so rodile uspešne rezultate. Preko podjetja »Slovenija-Les« je pričela tovarna pred tremi leti prodajati izdelke tudi na zunanjih tržiščih, kamor gre zdaj 70 do 80 odstotkov proizvodnje. Svoje proizvode izvažajo v Anglijo, Luxemburg, Turčijo, Sirijo in celo v Venezuelo v Južni Ameriki.

Lani so se lotili dograditve napol dovršenih objektov, že prej pa so izpopolnili slab strojni park, predvsem z lastnimi sredstvi. Storilnost se je znatno povečala, režijski stroški pa zmanjšali.

Zdaj zaposluje podjetje 121 delavcev in uslužbencev. Delovni kolektiv, ki ima še šibke delavske tradicije, bo pa še moral posvetiti mnogo skrbi utrditvi kolektivne delovne zavesti.

Pred kratkim so rekonstruirali kotlovnico in dogradili moderno sušilnico, v kar je podjetje vložilo preko 30 milijonov dinarjev. V sušilnici bodo lahko sušili za potrebe vsega spodnjega Posavja. Ob lokalnih virih in sredstvih ter ob prizadevanju kolektiva se je podjetje razvilo v pomemben industrijski obrat v agrarnem okolju nove brežiške občine.

B. L.

GOSPODARSKE VESTI

Nemška družba kupila ameriško tovarno avtomobilov. Podružnica zahodnonemške družbe avtomobilov »Volkswagen« je kupila tovarno avtomobilov »Packard« v New Jerseyu. Družba je za to tovarno plačala 4 milijone dolarjev.

Kanadsko-pakistanski hidroelektrični projekt. Kanadsko ministrstvo za zunanje zadeve je sporočilo, da bosta Kanada in Pakistan v kratkem podpisali v Karačiju sporazum o tem, koliki del stroškov bo vsaka od njiju nosila v zvezi z izgradnjo hidroelektričnega energetskega projekta v okviru plana Colombo. Elektrocentrala bo zgrajena na severozahodni meji Pakistana ter bo stala 19 milijonov dolarjev.

Povečanje količin žitaric v Kitajski. Po podatkih, ki jih je objavilo kitajsko ministrstvo za kmetijstvo, je agencija Nova Kitajska objavila, da je bila letošnja setev žitaric za 10 milijonov ton večja, kot v preteklem letu. Skupne količine žitaric znašajo 180 milijonov ton. Samo pri rižu so dosegli 5 milijonov ton več.

Zahodna Nemčija odobrila uvoz vina iz Jugoslavije. Uvozni komite nemške vlade je objavil avtorizacijo za uvoz nespecificiranih količin belih in črnih ter sladkih vin iz Jugoslavije, Bolgarije, Francije, Čilea, Velike Britanije, Italije, Avstrije, Portugalske, Španije, Južne Afrike, Turčije, Madžarske in Romunije.

Turški pridelek tobaka. Letošnji pridelek tobaka na področju Izmira in Egejskega morja ocenjujejo na 65.700 ton. Od tega odpade na področje Izmira 29.815, na področje Manise 20.634, Mugle 11.151, Aidine 3.511, Eskišehira 270 in Belikesira 231 ton. Tobak je dobre kvalitete.

Pomanjkanje sladkorja v Irski. Irska bo morala letos povečati uvoz surovega sladkorja, da bi tako nadomestila zmanjšanje domače proizvodnje. Do zmanjšanja proizvodnje je prišlo zaradi občutno manjših površin. Lansko leto je Irska uvozila 53.148 ton rafiniranega in surovega sladkorja, in sicer pretežno s Kube.

Proizvodnja bombaža v Kitajski. Ministrstvo za kmetijstvo je pridelek bombaža v Kitajski v letošnjem letu ocenilo na 1,350.000 ton, kar je za 300.000 ton več kot v letu 1954. Povečanje proizvodnje je rezultat hitrega razvoja kmetijskega sodelovanja in uvajanja modernih metod dela v kmetijstvu. Setvene površine bombaža so bile v letošnjem letu povečane za 600.000 ha.

Rekordna žetev v ZDA. Kakor sporoča ministrstvo za kmetijstvo je letošnja žetev v ZDA dosegla rekord, ki je bil postavljen leta 1948, in to kljub raznim kontrolam, ki jih je vpeljal ameriški kongres, da bi vplival na zmanjšanje proizvodnje nekaterih vrst hrane in vlaken, ker so vsa skladišča že prenatrpana. Eden od glavnih razlogov, da je bil dosežen ta rekord, je povečanje hektarskega donosa za okoli 9 odstotkov v primerjavi z rekordnim letom 1948.

Spomladanski sejem 1956 v Leipzigu. Po uspelih dveh sejmih v Leipzigu v letošnjem letu se je pokazalo še večje zanimanje za spomladanski sejem v Lepzigu, tako v zahodnih kakor tudi prekomorskih državah. Sovjetska zveza, Kitajska in vzhodnoevropske države bodo imele kolektivne razstave, na katerih bodo prikazani izvozni programi teh držav. Na skupnih razstavah bodo prvikrat po vojni prikazovale svoje proizvode na tem sejmu Belgija, Avstrija, Francija, Velika Britanija, Indija in Finska. Poleg tega pa bodo imele mnoge firme iz teh držav tudi svoje posebne razstavne kože.

Domači kostanj v nevarnosti

Domači kostanj je drevo, ki ga široke ljudske množice gotovo najbolj poznajo med vsem gozdnim drevjem kar ga je pri nas. Večji del Slovenije sodi med območje naravne razširjenosti, domačega kostanja. Severna meja te prirodne razširjenosti kostanja poteka pri nas ob vznožju Pohorja, ob jugovzhodnem robu Kamniških Alp, Karavank in Julijskih Alp.

Kostanj v glavnem zahteva sončne južne ter jugozahodne položaje gričevja in hribovja. Ne prijajo pa mu nižine, doline in kotline posebno če se tod pogosto zadržuje megla ter pada močna rosa. Lahko rečemo, da se območje kostanja ujema z območjem vinske trte. Prav dober plod daje domači kostanj tam, kjer zori tudi grozdje. V Sloveniji se ceni, da raste domači kostanj na površini okrog 250.000 ha, na čisto površino poraščeno s kostanjem pa odpade okrog 25.000 ha. Kostanj se šteje med hitrorastoče gozdno drevje, saj ima razen topolov in vrb med našimi domačimi vrstami najhitrejšo rast. Znana so v raznih krajih posamezna večstoletna kostanjeva drevesa ogromnega obsega debla. Omenimo naj skupino devetih prastarih dreves domačega kostanja pri vasi Hudo v bližini Tržiča na Gorenjskem, ki so zaradi svoje lepote, starosti in velikosti zakonito zaščiteni kot prirodna znamenitost.

Domači kostanj ima tako mnogostransko gospodarsko uporabnost kot redko katera drevesna vrsta. Zaradi velikih in raznovrstnih možnosti izkoriščanja so kostanj že več desetletij čezmerno izsekavali, da ga marsikje že ni več ali pa so kostanjevi sestoji postali zelo redki in oslabljeni (Haloze, Prekmurje, Posavje in dr.).

Največ starih debelih kostanjevih dreves so posekali za časa prve svetovne vojne. Z ustanovitvijo taninskih tovarn v Majšperku, Polzeli, Sevnici se je začelo pretirano izkoriščanje kostanjevja in ginile so znatne zaloge starih in prastarih kostanjevih gozdov.

Kostanjev les ima veliko vrednost za kemično industrijo, ki pridobiva iz njega tanin in čreslovino — nujno potrebne v usnjarski proizvodnji. Kostanjevina daje količinsko in kakovostno najboljši tanin, ki je zelo pomemben izvozni proizvod. Kostanjev les se mnogo uporablja kot gradbeni les posebno na podeželju za stavbe, kozolce, pode, stebre, ograje in dr. Na stotisoče kostanjevih dreves gre za električne drogove, daljnovode, posebno v zadnjih letih ko se je elektrifikacija močno razvila. V mladosti nam kostanj nudi les za vinogradniško količ in kovaško oglje, cenjen pa je tudi za domačo obrt (sodi, škafi). Velike količine kostanja se tudi še vedno uporabi za kurjavo, če tudi so kostanjeva drva manj prijubljena.

Kostanjeve plodove povsod izkoriščajo kot okusno in redilno dopolnilo v ljudski prehrani; saj kostanj obilno rodi skoraj vsako leto. V nekaterih krajih pomeni kostanjev plod tako rekoč kruh in edini zaslužek delu prebivalstva (na pr. zahodna Brda, Kambreško, kjer kostanjevo drevo imenujejo krušno drevo).

Domači kostanj je tudi zelo medeče drevo in nudi v času cvetenja čebelam zelo dobro pašo. Kostanj medi ravno v času ko travnik in polje čebelam najmanj nudita, to je junija in julija.

Kmetovalci zelo cenijo kostanjevo listje za steljo. Zaradi svoje velike in košate krošnje daje kostanj zelo mnogo listja, ki je bogato na mineralnih snoveh in daje dober gnoj za kmetijske kulture.

Iz naštetih koristi vidimo, kako velike vrednosti je domači kostanj in da je prizadevanje za njegovo intenzivnejše gojenje utemeljeno že samo iz gospodarskih vidikov.

Toda — gozdarji in mnogi gozdni posestniki posebno v Slov. Primorju so zelo zaskrbljeni, kaj bo z domačim kostanjem?

Kostanj propada in se suši v več krajih goriškega in sežanskega območja na površini okrog 2.500 ha. Sušenje povzroča zelo nevarna glivična bolezen rak kostanjeve skorje (Endothia parasitica), ki se epidemično širi in v kratkem lahko uniči cele komplekse kostanjevih gozdov. Ta kužna bolezen, ki je že povzročila veliko propast kostanja v Ameriki, Španiji in Italiji, se je razširila iz Italije tudi k nam in je bila prvič ugotovljena na domačem kostanju v gozdu Panovcu pri Gorici leta 1950. Do sedaj je bilo v Slov. Primorju odkritih že preko 40 raznih žarišč te uničevalne bolezni.

Da bi se preprečilo in omejilo širjenje te kostanjeve bolezni v neokužene predele Slovenije in v notranjost države ter da obvarujemo narodno gospodarstvo težke izgube, so naše oblasti že v letu 1951. izdale posebne karantenske odredbe za okužene kraje. Predpisan je bil posek pri zemlji vseh okuženih dreves, beljenje debel in štorov in sežiganje okužene skorje ter vejevja v gozdu. Prepovedan je tudi izvoz kostanjevega lesa in skorje kakor tudi plodov. Izjemoma in le na podlagi posebne dovolilnice je dopusten izvoz kostanjevih plodov, ki pa se morajo predhodno pod kontrolo organov rastlinsko zaščitne službe ganesljivo razkužiti s formalinom.

Vkljub oblastvenim zaščitnim ukrepom grozi velika nevarnost, da se kostanjeva kuga iz primorskih krajev razširi in da okuženje zajame nove predele kostanjevega območja.

V letošnjem letu je bila prav v središču kostanjevega areala na vznožju Pohorja pri Limbušu, v Pekrah in Pohorskem dvoru ugotovljena še druga glivična bolezen na kostanju, takozvana črnilovka (Phytophthora cambivora). Ta je poleg kostanjevega raka najnevarnejša bolezen domačega kostanja. Okuženje kostanja s črnilovko je ugotovljeno tudi že pri Hotemežu v okolici Radeč pri Zidanem mostu. Črnilovka napada tako stara kot tudi še prav mlada kostanjeva drevesca, ki začno hitro propadati in se suše.

Okužba s črnilovko se pojavi najprej na koreninah v zemlji. Zaradi glivičnega razkrajanja začno korenine gniti, zajedavka preide navzgor v deblo, skorja odmira in gnitje zavzame deloma tudi beljavo drevesa. Posušena skorja se od debla lahko odtrga in izza nje se izceja črnilasta tekočina, ki je značilna za to bolezen, od tod ime črnilovka. Zaradi odmiranja korenin in sušenja skorje nastopi zastoj v rasti obolelih dreves. Že od daleč je opaziti, da se krošnje suše in posamezne veje štrle v zrak brez listja v poletnem času.

Spričo obstoječe resne nevarnosti, ki preti našim do nedavno povsem zdravim sestojem domačega kostanja, je sklicano širše posvetovanje strokovnjakov, znanstvenikov, fitopatologov, biologov, gozdarjev in agronomov. Posvetovanje bo 7. in 8. decembra 1955. pri Državnem sekretariatu za gospodarstvo LRS v Ljubljani ob udeležbi zastopnikov vseh republik. Po posvetovanju je predvidena tudi še strokovna ekskurzija v okužena območja Slov. Primorja.

Inž. J. F.

Debelejši kostanj na sliki ima obseg 10 metrov in raste v Legu v Poljanski dolini.

Ob osemdesetletnici Kovačeve mame

Na svojem domu v Litostrojskih blokih praznuje danes 80-letnico rojstva Marija Kovač, rojena Trebar, med ljubljanskimi delovnimi ljudmi znana kot Kovačeva mama. Rojena 6. decembra 1875 v Kranju v mlinarski družini se je poročila s pokojnim železniškim vlakovodjo Jakobom Kovačem. Obadva sta bila vseskozi zvesta pristaša in soborca slovenskega socialističnega delavskega gibanja. Kovačeva mama je bila na primer leta 1908 soustanoviteljica socialistične zadruge Konzumnega društva za Ljubljano in okolico, poznejšega Konzumnega društva za Slovenijo. Bila je tudi ustanovna članica Delavskega glasbenega društva »Zarja«, Delavskega izobraževalnega društva »Svoboda« Šiška in Pevskega društva »Cankar«. Pri prvem je bila tudi častni član. V njenem stanovanju v Šiški so bile več let godbene vaje »Zarje« in pevske vaje »Cankarja«. V Kovačevih prostorih je bila tudi garderoba SK Svobode, Kovačeva mama je upravljala njegovo plesno šolo in pogosto tudi prala brezplačno drese nogometašev. Vse to je delala iz prepričanja in socialistične zavesti ter je za to delo našla čas in priložnost kljub številni družini devetih otrok, od katerih jih pet živi. K osemdesetletnici čestijo Kovačevi mami, ki je že vrsto let zaradi bolezni priklenjena na dom, njeni številni znanci in prijatelji vse dobro, zlasti pa izboljšanje zdravja.

Cv. A. K.

KULTURNI RAZGLEDI

Državni arhiv Slovenije praznuje desetletnico obstoja

Dne 7. novembra 1945 je vlada LRS izdala odlok o ustanovitvi Državnega arhiva LRS kot samostojne znanstvene ustanove, ki je prevzela v varstvo vse dokumentarno gradivo o naši narodni preteklosti. Tako smo dobili poklicnega varuha za arhive, brez katerih je kritično obravnavanje zgodovine nemogoče. Pomen samostojne osrednje arhivske ustanove bomo mogli pravilno oceniti šele, če si predočimo, s kakšnimi težkočami so se borili naši zgodovinarji v preteklosti prav zato, ker niso imeli pri roki zbranega in urejenega arhivskega gradiva. Schönlebnova »Zgodovina Kranjske« je morala ostati nedokončana, ker kljub vsemu prizadevanju ni mogel zbrati potrebnih podatkov. Valvasor je moral, da je dobil potrebno gradivo za svojo »Slavo vojvodine Kranjske« večkrat prepotovati naše kraje, stikati po zasebnih arhivih, nakupovati dokumente in slikati spomina vredne predmete tako da je popolnoma obubožal. Še v stari Jugoslaviji je bil zgodovinski študij skrajno zamuden in težaven, kajti naši glavni arhivi so bili tedaj zapostavljen privesek muzeja, kjer je imel nadzorstvo nad njimi en sam uradnik, kateremu je bil v edino pomoč le muzejski hišnik. Zaradi maloštevilnega osebja, še bolj pa zaradi pretesnega prostora — arhivski depoji so obsegali le 4 sobe — so bile arhivske zbirke nepregledne in težko dostopne.

Z ustanovitvijo Državnega arhiva se je stanje v marsikaterem pogledu izboljšalo. Prvi nameščenci so arhivske zbirke, ki obsegajo razdobje od 13. do srede 19. stoletja, prenesli iz kleti, kjer so ležale med vojno, v njihove stare depoje, jih namestili v police in jih uredili, kakor je bilo v omejenem prostoru to mogoče. Med temi zbirkami so posebno dragocene listine, ki segajo od leta 1217 dalje, razni kodeksi, kot na primer krasno iluminirana Dizmova kronika iz leta 1688 in Pieronijevi načrti utrdb iz leta 1639, arhivi kranjskih deželnih uradov, graščin in zasebnikov.

Toda arhivski uslužbenci, katerih število je po letu 1952 precej naraslo, se niso omejili le na ohranjevanje in smotrno urejevanje arhivov, ki so že bili zbrani v arhivskih depojih v muzejskem poslopju, temveč so si prizadevali, da bi rešili propada tudi še mnoge pomembne arhive iz naše polpretekle dobe in omogočili njih uporabo v znanstvene namene. Tako so poizkusili zavarovati arhiv deželne vlade, banovinski arhiv, operat stare jugoslovanske agrarne reforme, matične knjige, arhiv Trgovske obrtne in industrijske zbornice in še mnoge druge. Žal pa jim to ni uspelo v toliki meri, kot bi to želeli in bi bilo nujno tudi v interesu naše zgodovinske znanosti. Ker so bili prostori v muzeju zdaleka pretesni, da bi mogli sprejeti to ogromno množino arhivskega gradiva, so morali vse naštete in še številne druge arhive nagrmaditi v kleteh, kjer jih uničuje vlaga, ali na podstrešjih, kjer so v stalni nevarnosti pred požarom in seveda popolnoma neuporabni za znanost.

Zato ob desetletnici svojega obstoja apelira Državni arhiv na predstavnike naše ljudske oblasti, da bi ga podprli v borbi za ustrezne prostore in tako rešili eno najbolj perečih vprašanj naše arhivske službe. Že s samo ustanovitvijo Državnega arhiva je ljudska oblast pokazala veliko razumevanje tudi za to področje naše kulturne dejavnosti, zato bo gotovo poskrbela tudi za to, da bo Državni arhiv lahko v celoti izpolnjeval svojo pomembno vlogo.

M. M.

Nove knjige in revije

Mika Waltari: EGIPČAN SINUHE. Prevedel M. B. Opremila Mira Rojec. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1955.

PROTEUS. Ilustriran časopis za poljudno prirodoznanstvo. Izdaja Prirodoslovno društvo. Ljubljana, 1955-56, št. 2.

PIONIR. Izdaja Mladinska knjiga. Ljubljana, 1955-56, št. 3.

Ivan Prijatelj: SLOVENSKA KULTURNOPOLITIČNA in SLOVSTVENA ZGODOVINA — 1848-1895. Prva knjiga. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1956.

Milan Vidmar: DELOVANJE ELEKTRIČNIH STROJEV. Ljubljana, Državna založba Slovenije, 1955.

Anton Ingolič: DEČEK Z DVEMA IMENOMA. Mladinska povest. Ljubljana, Prešernova družba — 1955.

Ivan Potrč: ZLOČIN. Kronika. Ljubljana, Prešernova družba — 1955.

Vekoslav Kaleb: ČUDOVITI PRAH. Povest. Ljubljana, Prešernova družba, 1956.

Gustav Šilih: VZGOJA NAŠIH OTROK. Ljubljana, Prešernova družba, 1955.

KOLEDAR PREŠERNOVE DRUŽBE 1956. Ljubljana, Prešernova družba, 1955.

Hans Christian Andersen: SNEŽNA KRALJICA IN DRUGE NAJLEPŠE PRAVLJICE. Prevedel Rudolf Kresal. Ilustriral Evgen Sajovic. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

Desanka Maksimović: POMLADNA PESEM. Izbor. Prevedel Lojze Krakar. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

LONČEK, KUHAJ! Češka ljudska pravljica. Zapisal J. Erben. Poslovenil Fran Bradač. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955. Knjižnica Čebelica 14.

MOJ DEŽNIK JE LAHKO BALON. Napisala Ela Peroci. Ilustriral Leo Koporc. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955. Knjižnica Čebelica 1955.

Alfonse Daudet: TARTARIN IZ TARASCONA. Prevedel Karel Dobida. Ilustriral Veno Pilon. Ljubljana, Mladinska knjiga, 1955.

Drevi bo v Moderni galeriji v Ljubljani odprta razstava vernih kopij znamenitih ravennskih mozaikov. Na razstavo, ki jo je organizirala Komisija za kulturne zveze z inozemstvom, posebej opozarjamo, ker bo nudila izredno priložnost za ogled zanimivih likovnih umetnin. — Slika prikazuje detajl z glavo cesarja Justiniana.

„Mariana Pineda" v Mariboru

Četrta premiera v mariborski Drami

Komaj so v Ljubljani uprizorili Lorcovo »Svatbo krvi« že so tudi v Mariboru posegli v bogato zakladnico dramske poezije tega velikega Španca. Tako je prišla na oder mariborske Drame »Mariana Pineda«, eno od zgodnjih del F. Garcie Lorce. To je četrta dramska premiera v novi sezoni mariborske gledališke hiše in reči je treba, da smo z uprizoritvijo kljub neprijetnim spodrsljajem zadovoljni. Režiser Peter Malec je očitno zašel med dva mlinska kamna. Ponos in veličina, strast in ogenj — to so karakteristike španskega človeka, predstavnika romanske krvi. To je pri Špancu še potencirano in našemu okusu precej tuje. In ko se je režiser skušal izogniti za naše pojme precej »plapolajočim« čustvenim izbruhom, se je zgodilo, da je isti hip vzdušje nehalo biti špansko. Čudovito poezijo Lorcove »ljudske romance« bi bilo treba doživljati s pristnim španskim srcem. Šele tako je Lorco mogoče razumeti in potem zaigrati. Pri mariborski uprizoritvi smo pogrešali tisto življenje, ki burno utripa iz Lorcove poezije. Na trenutke je režiser dopuščal interpretacijo, ki je skorajda spominjala na stil Molièrovih iger. Neizrazitost pa tudi ni zmanjšal scenograf Vlado Rijavec, ki je sicer dobro rešil problem prostora, vendar pa se mi zdi, da je njegova scenerija premedla za toliko čustvene razgibanosti, kolikor je je v tem španskem delu. Skratka: enovitost je prepogosto skrhana, kompromis pa vodi le do polovičnega uspeha.

Mariano je igrala **Angela Jenčič-Jankova** prepričljivo in je bil njen lik gotovo najboljši. Bila je resnična žrtev svojega poštenega prepričanja, svoje velike ljubezni in svojega neupoglijivega ponosa. Spreminjala se je, kakor se spreminja življenje, in končala kakor simbolična žrtev za svobodo. Voditelja upornikov, revolucionarja Pedra, je **Boris Brunčko** upodobil premalo eruptivno, sicer pa dobro. Fernando je bil **Roman Lavrač**, tih, vdan spremljevalec in častilec Mariane Pinede. Predstavnika kraljeve oblasti, Pedroso, je prikazal **Jože Mlakar** s tisto prepričevalno igro, ki ga je spremljala skozi večino njegovih predstav. **Milena Godinova** je bila poosebljeno vzdušje te tako poetične, žive in razgibane drame. Z večjim ali manjšim uspehom so nastopili še **Pavla Brunčkova, Slava Gorinškova, Mira Bedenkova** (dober lik mlade Španke!), **Polona Blaževa, Mileva Zakrajškova, Tita Veljakova, Ilonka Šarčeva, Danilo Gorinšek** (uspela pojava, dobra maska!), **Danilo Veber, Janko Haberl, Jože Samec, Alfred Razgon** in **Anton Terpin.**

»Pohlep po svobodi, čeprav tragičen, se sprosti v drami Garcie Lorce v vsem sijaju španske poezije; v vsakem verzu je čutiti bogastvo narave in utrip čustvenega srca«. Tako je rekel slavni francoski režiser in igralec Jean Vilar, to smo čutili tudi mi. »Mariano Pinedo« je prepesnil **Janko Moder,** k uspehu pa je pripomogla tudi lepa scenska glasba.

S. Jug

s filmskega platna

Mangala, hči Indije

To pot se nam indijski film predstavlja v precej drugačni luči kot doslej. Mogoče se nam po pravici zdi precej nenavaden in nekoliko tuj.

Indijski barvni film Mangala, hči Indije (Aan-Mangala) je narejen po stari indijski pravljici. Vendar je vsa zgodba za naš okus nekoliko naivna in fantastična. Motilo nas bo morda tudi to, da je prikazana s prav vsemi sredstvi moderne tehnike. Kot v večini pravilic, čas dogajanja ni določen in vsi junaki se dele v dobre in zle.

Dobra in lepa deklica Mangala se zaljubi v junaka Dželja. On pa ljubi zlobno in ošabno kraljevo sestro, ki ga prezira in sovraži, čeprav ji Džej na tihem ugaja. Dobri kralj ima hudobnega brata, ki hoče svojega pravičnega brata ubiti in sam zavladati. Hudobni kralj se zaljubi v Mangalo, ki pa se ubije, da ostane zvesta svojemu Dželju. Ker pa dobri kralj ni ubit, se vrne, Džej ubije hudobnega kraljevega brata in dobi kraljevo sestro, ki postane dobra kot Mangala.

Ves film je sicer prepleten z indijsko folkloro, pesmimi in plesi, vendar se mu precej pozna holywoodska revijska tehnika in nima nobenih umetniških pretenzij. Tudi barve in dekor so za naš okus malce preveč eksotični.

Film je nabavilo podjetje Kinema iz Sarajeva.

S. G.

Do zadnjega

Če ste te dni kaj obiskali kino Vič ali Sečo, ste bili gotovo prav prijetno presenečeni nad ameriškim barvnim filmov Do zadnjega (Halls of Montezume). Film je režiral znani režiser Lewis Milestone — pri nas ga poznamo že po filmu Ni malih grehov — v glavni vlogi pa srečamo našega starega znanca Richarda Widmarka kot poročnika Andersona. Poleg njega vidimo zopet našega rojaka Karla Maldena v vlogi Doca.

Film obravnava izkrcavanje in borbe ameriške pomorske pehote na nekem južno pacifiškem otoku, okupiranem po Japoncih. Pred nami se odvija zgodba, ki je grenka obtožba vojnih grozot. Vidimo ljudi — vojake v vsem njihovem trpljenju, obupu, malodušnosti in strahu. Tovariši, ki ste prejšnji hip še govorili z njimi, padajo eden za drugim. Marsikoga se loteva malodušnost in strah. Toda ko jim po velikih težavah in izgubah akcija začne uspevati, se jim zopet povrne upanje. »Upanje je mati vseh ljudi!« so zadnje besede padlega študenta kemije. Naučil jih ga je njegov profesor in prijatelj poročnik Anderson, ki slednjič, poleg slepega narednika Zelenka, ostane edini od stare veteranske čete. Že docela malodušnemu, se ob grobovih njegovih starih prijateljev vrača upanje v boljše, človeka vrednejše življenje.

Filmski posnetki izkrcevanj in bojev z Japonci so resnično dovršeni. Zanimivi pa so tudi prizori, ki nam prikazujejo srečanja med ameriškimi vojaki in Japonci z njihovo nenavadno psihologijo in filozofijo.

Podjetje Croatia film nas je resnično razveselilo s tem svojim odkupom.

S. G.

PIŠE: JANEZ TRNOVC

ZA OČETOM.

RIŠE: MIKI MUSTER

196. Popotovanje se je nato nadaljevalo po desnem rokavu reke, za katerega sta se bila odločila. Zaman sta pa čakala, da bi se obe strugi zopet združili v eno. Temu sta se močno čudila. Ali je mogoče, da je otok tako dolg? Razen tega so jima bili Indijanci dejali, da je do Rio Purúsa samo še dva dni plovbe s čolnom. Zadeva jima je pričela postajati bolj in bolj sumljiva in zaskrbljiva.

197. Čudno se jima je tudi zdelo, da je gladina te struge povsod tako mirna kakor na jezeru. Razen tega sta plula po neštetih večjih in manjših ovinkih. Po dobrih petih dneh nadaljnjega napornega veslanja sta opazila, da postaja voda čedalje plitvejša. Večino struge je že poraščalo vodno rastlinstvo. Zašla sta med liste in popje velikanskih lokvanjev, o kakršnih se jima prej še sanjalo ni.

198. Nazadnje sta dospela do kraja, kjer sploh nista več mogla dalje. Vodno rastlinstvo jima je popolnoma zaprlo pot. Spoznala sta dokončno, da sta zašla v slepi stranski rokav reke in tako zapravila več ko teden dni dragocenega časa. Sklenila sta zato stopiti na breg in tam premisliti, kaj naj ukreneta. Pristanek zaradi vodnega rastlinstva ni bil lahek. Le s trudom se jima je posrečilo.

DNEVNE VESTI

KOLEDAR

Torek, 6. decembra: Vladovita

*

Na današnji dan leta 1857 se je rodil angleški pripovednik poljskega rodu **Joseph Conrad.** Ko je prišel čas, da bi se vpisal na univerzo, se je odločil, da bo šel na morje. S 17. leti se je vkrcal v Marseilleu na francosko ladjo. Tako je bilo njegovo življenje odločeno. Ostal je na morju in se največ mudil na Malajskem otočju, kjer se je tudi začela njegova pisateljska pot. Skoraj izključni junak njegovih najboljših del, kot so »Lord Jim«, »Tajfun«, »Senčna črta« in »Romantična zgodba«, je morje. Svojevrstno delo, prepleteno s filozofijo, pa je Conradova knjiga »Mladost«.

*

6. decembra 1925 je umrl slovenski skladatelj **Emil Adamič.** Svojo skladateljsko pot je začel v romantiki »Novih akordov«. Zapustil pa je staro tradicijo in se ves predal novim tokovom. Jedro njegovega ustvarjanja je zborovska skladba, v kateri pa čutimo nekak razcep: na eni strani lahki zbori v narodnem duhu, na drugi pa umetniško občuteni, zrelejši zbori. Zapustil je nad tisoč vokalnih skladb. Adamič je bil prvi slovenski skladatelj, ki je pisal za mladinske zbore. Med samospevi je znan ciklus »Narodne pesmi«, med simfoničnimi deli »Suite iz moje mladosti«, med skladbami za godalni orkester pa »Ljubljanski akvareli«.

*

Državni arhiv LRS prireja ob desetletnici ustanovitve razstavo dokumentarnega arhivskega gradiva pod naslovom »Družbeni odnosi na naših tleh v dobi zgodnjega kapitalizma«. Razstava bo odprta v Narodni in univerzitetni knjižnici od 3. do vključno 11. dec. dnevno od 10. do 12. in 16. do 18. ure, ob nedeljah od 9. do 13. ure. Vstop prost. — Za skupine in šole bo preskrbljeno vodstvo po predhodni prijavi v pisarni, telefon 20-002.

Bručovski večer psihologov bo v soboto, 10. XII. 1955, ob 20. uri v Akademski restavraciji na Miklošičevi cesti. Vstopnice so v prodaji od torka dalje v Turist biroju.

Zahvala Ljudski milici — Tajništvu za notranje zadeve Ljubljana-mesto. Dne 26. XI. 1955 zvečer mi je bil izpred pisarne Rimska c. 16 ukraden osebni avto, kar sem gornjemu naslovu takoj javil. Z veliko naglico je uprava ukrenila vse potrebno, tako, da je Leteča milica še isto noč ujela tatu, meni pa vrnila avto, za kar se vsem, ki so sodelovali, prav lepo zahvaljujem. — Kosi Ivan.

ODGOVORI NA VPRAŠANJA

PRIPOMBA UREDNIŠTVA:

Naročnike in bralce ponovno prosimo naj k vprašanjem prilagajo kupone in poštnino v znesku trideset dinarjev (v znamkah ali denarju) ter navedejo točne in polne naslove. Na vprašanje brez naslovov in ki jim navedeno ni priloženo ne odgovarjamo.

»Obupana«

Vprašanje: Ali ima mož pravico braniti ženi izvrševanje določene službe?

Odgovor: Enakopravnost žene z možem je ena izmed pridobitev narodnoosvobodilne borbe in je to načelo tudi izrecno sprejeto v našo Ustavo. Ta enakopravnost pa je tudi poudarjena v čl. 4 zakona o zakonski zvezi, kjer je rečeno, da sta v zakonski skupnosti mož in žena enakopravna, pri čemer je v 3. odst. čl. 8 navedenega zakona še posebej predpisano, da je vsak zakonec pri izbiri dela in poklica neodvisen. Vaš mož zato nima nikake pravice, da Vam brani izvrševati službo, ki ustreza Vaši strokovnosti in Vašim zmožnostim, zlasti ker pravite, da poleg službe vestno in marljivo opravljate vsa gospodinjska dela in skrbite za otroke.

Z. R. D.

Vprašanje: Nezakonski oče Vašega otroka, ki je bil obsojen na plačevanje preživnine, te preživnine sploh ne plačuje in je tudi vsaka izvršba proti njemu brezuspešna, ker nima nikakega premoženja in tudi ni v delovnem razmerju, temveč živi na domačem posestvu, kjer pa tudi ne dela, temveč večinoma pohajkuje. Kako bi ga prisilili, da bi se zaposlil in plačeval preživnino za otroke?

Odgovor: Ker sami pravite, da otrokov oče tudi na domačem posestvu ne dela, temveč večinoma pohajkuje, njegovih staršev po našem mnenju ne boste mogli pritegniti k plačevanju preživnine. Svetujemo pa Vam, da vložite zoper nezakonskega očeta ovadbo zaradi kaznivega dejanja po čl. 197 kazenskega zakonika. Po tem predpisu se namreč kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta, kdor se izmika dajati preživnino osebi, ki jo je na podlagi pravomočne odločbe dolžan preživljati.

Oddelek za kemijo Tehniške fakultete Univerze v Ljubljani vabi vse kemike in svojce k odkritju spominske plošče tovarišem, ki so padli v NOB. Odkritje bo v sredo, 7. decembra t. l., ob 11. uri dopoldne v avli oddelka, Murnikova 3.

Doktorsko disertacijo bo branil v sredo, 7. decembra, ob 10. uri v sejni dvorani Rektorata Univerze v Ljubljani tov. Viktor Petkovšek, univerzitetni predavatelj pri agronomski fakulteti v Ljubljani. Naslov teme je: »Morfološko-taksonomski in tipološki problemi pri Echinocystis lobata«. Vstop prost.

Čebelarski sestanek z zanimivim predavanjem prof. Edija Senegačnika: »Čebelji mleček z izkustvi drugod«, priredi zopet Ljubljanska čebelarska družina v šahovski sobi hotela »Union« v sredo, dne 7. decembra ob 19. uri. Vabljeni člani in nečlani.

Poziv upnikom in dolžnikom! Elektrotehnično podjetje »ELTE« Izola je z odločbo Tajništva za gosp. in kom. zadeve z dne 25. X. 1955 štev.- II-2-571-1 prešlo v likvidacijo. Pozivamo vse upnike da v 30 dneh po objavi tega poziva prijavijo Likvidacijski upravi svoje terjatve, dolžnike pa, da v istem roku poravnajo vse svoje obveznosti. — Likvid. uprava elektroteh. podj. »ELTE« Izola.

Planinsko društvo Ljubljana — matica priredi 11. decembra skupinski izlet na Lubnik — Stari vrh. Prijave do petka.

Pazite na znamko

GO-KO TABLETE

za dezodorizacijo toaletnih in drugih zatohlih prostorov

Dobro si zapomnite, da so zaprtje, zgaga, slaba prebava predhodniki resnejših obolenj želodca, črevesja, jeter, žolča, itd. Da se temu ubranite, pijte pred vsakim obrokom hrane dve čaši rogaškega »DONAT« vrelca. »DONAT« dobavljajo v Ljubljani »Prehrana«, »Ekonom« in »Mercatore«.

Za občutljivo kožo

„Pour Vous"

klinično preizkušena krema!

Gnitje krompirja preprečuje KROSAN! Da zaščitiš 300 kg krompirja ti je dovolj 1 kg KROSANA. Dobiš ga v zadrugi, semenarni, drogeriji.

Vsaki kopelj nog žlico »JELA« soli! Desinficira, krepi živce, osvežuje in preprečuje neprijeten duh po potenju »JELA« sol.

GLEDALIŠČA

DRAMA LJUBLJANA

Torek, 6. dec. zaprto!
Sreda, 7. dec., ob 20. Lorca: Svatba krvi. Abonma F.
Četrtek, 8. dec., ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Abonma K.
Petek, 9. dec., ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Abonma S dramski.
Sobota, 10. dec. ob 15.30: Golia: Jurček. Zaključena predstava za osnovno šolo Vrtača.
Ob 20. Machiavelli: Mandragola. Izven in za podeželje.
Nedelja, 11. dec., ob 15. Golia: Jurček. Izven in za podeželje.
Ob 20. Miller: Lov na čarovnice. Izven in za podeželje.

OPERA

Torek, 6. dec., ob 19.30: Gostovanje Kitajskega klasičnega gledališča.
Sreda, 7. dec., ob 15. Smetana: Prodana nevesta. Zaključena predstava za gimnazijo Kočevje. Ob 19.30: Gostovanje Kitajskega klasičnega gledališča.
Četrtek, 8. dec., ob 19.30: Musorgski: Hovanščina. Abonma red E.
Petek, 9. dec., ob 15.30: Balet: Kogan-Semenov: Amazonke. Mozart: Les petits riens. Lhotka: Balada Borodin: Polovski plesi. Abonma red Petek Popoldanski.

PUTNIK SLOVENIJA

PUTNIK v Ljubljani Vas vabi na prijetno **SILVESTROVANJE** v priznanem hotelu **Bellevue** v Bohinju. Programi so na razpolago v vseh poslovalnicah PUTNIKA, ki sprejemajo tudi prijave.

STE SE ŽE ODLOČILI ZA IZLET na VII. zimske olimpijske igre v Cortini d'Ampezzo? Ne zamudite izredne priložnosti in poslužite se Putnikovega avtobusnega izleta. Prijave sprejemajo vse poslovalnice PUTNIKA do zaključno 12. decembra.

RAZPISI

RAZPIS

Svet za zdravstvo in soc. skrbstvo Obč. LO Sentilj v Slov. goricah razpisuje mesto medicinske sestre.

Plača po uredbi državnih uslužbencev.

Pismene ponudbe z življenjepisom dostavite Obč. LO Sentilj v Slov. goricah, Svetu za zdrav. in soc. skrbstvo.

UMRLI

Umrla je po dolgi bolezni naša ljuba teta in sestra

MARIJA MENCINGER
rojena Kunovar

v Clevelandu — USA.

Naj ji bo lahka tuja zemlja.

Žalujoče rodbine: Kunovar, Weiss, Češ.

Ljubljana, Škander, Cleveland.

Sporočam žalostno vest, da je tragično preminil moj dobri mož

JOŽE STURM
borec NOV in rezervni oficir

Pogreb dragega pokojnika bo v torek, 6. 12. 1955, ob 15.30 uri iz Krištofove mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Jožica, otroka Edko in Elka ter ostalo sorodstvo.

Hišni svet Titova cesta štev. 6 sporoča žalostno vest, da je umrl tovariš

JULE KOMAN

Dragega pokojnika bomo ohranili v trajnem spominu!

Hišni svet Titova 6.

Dotrpela je naša mati

MARIJA ZORMAN
vdova Kos, roj. Dečman

Pogreb nepozabne matere bo v torek, ob 15. uri iz hiše žalosti, Mala vas 4, k Sv. Jurju v Stožicah.

Žalujoče hčerke in ostalo sorodstvo.

Mala vas, Stožice, Gor. Gameljne.

Sporočamo žalostno vest, da je 5. decembra 1955 umrl po dolgi bolezni naš ljubljeni mož, oče, stari oče in brat

MATEVŽ SURK
upokojenec

Pogreb bo v sredo 7. decembra ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na Žalah

Žalujoči: žena, otroci in ostalo sorodstvo.

Užaloščeni hčerki **Marija Ibic** in **Angela Bradeško** sporočata vsem sorodnikom in znancem, da je umrl po dolgi in mučni bolezni najin dobri očka

MATEVŽ SURK

Dragega pokojnika bomo spremili do njegovega zadnjega doma dne 7. decembra 1955 ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na pokopališče Žale.

Ljubljana, Koper, 5. XII. 1955.

Žalujoči hčerki z družinama.

V neizmerni žalosti naznanjamo, da nam je nenadoma umrla naša nadvseljubljena žena, zlata mamica, sestra, babica, tašča, svakinja in teta

ANKA ZIDAR, roj. BULLINGER,
učiteljica v pokoju

Pogreb naše najdražje bo v sredo 7. decembra 1955 v Lembergu na pokopališče na Sladki gori.

Žalujoči: mož Milovan; hčerke Nevenka, Zlata, Božena; sinovi Milovan, Dušan, Mitja; zeta Vinko in Ivo; snaha Tanja; vnuček Dado ter rodbine Bullinger, Šegula, dr. Eiletz, Topole, dr. Čerin in Ravnikar.

Lemberg, Ljubljana, Pula, Maribor, dne 5. decembra 1955.

ZAHVALE

Ob bridki izgubi skrbne sopro-ge, predobre mame in stare mame

TEREZIJE SEDEJ

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste počastili njen spomin in jo spremili na njeni zadnji poti, dalje hišnim stanovalcem in ostalim za poklonjene vence in cvetje.

Prav posebna zahvala zdravniku tov. dr. Dragu Mušiču za požrtvovalni trud in lajšanje njene zadnje ure.

Žalujoča družina Sedejeva.

PREDAVANJA

Prirodoslovno društvo vabi na **poljudnoznanstveno predavanje dr. Vitala Manohina: Dolgoročna vremenska napoved.** Predavanje, spremljano z diapozitivi, bo danes ob 20. uri v Prirodoslovni predavalnici Univerze, vhod z Gosposke ulice. -P

Starši! V četrtek, 8. 12., ob 20. uri bo drugo predavanje iz ciklusa predavanj **»Družina in otrok«** »Prehod od igre k učenju in delu«. Predavatelj tov. Puhar Helena. Predavanje bo v dvorani I. drž. gimnazije, Vegova ul.-I. -P

Geografsko društvo Slovenije vabi na predavanje o geografskih vtisih iz Vojvodine ob ekskurziji jugoslovanskih geografov. Predavala bosta prof. dr. Roman Savnik in asist. Milan Šifrer. Predavanje bo v sredo, 7. decembra, ob 20. uri v balkonski predavalnici univerze. -P

KONCERTI

II. koncert za rdeči abonma bo v petek, 9. t. m. Dirigira **Živojin Zdravković**, solist **Pavel Šivic.** Spored — Krek, Sinfonietta; Poulenc, Concert champêtre; Beethoven, VII. simfonija. Vstopnice so razprodane. -K

OBJAVE

OPOZORILO

pred nakupom električnih štedilnikov, peči in drugih gospodinjskih aparatov.

Po pravilniku o splošnih pogojih za preskrbo z električno energijo iz javnega omrežja LRS (Ur. list št. II-38-1-53, 24. XII. 1952) člen II. točka 11 in 13 je dobavitelj (Uprava elektrarne) upravičen zahtevati od odjemalca (stranke), da v danem roku odstrani vse ugotovljene napake in pomanjkljivosti, ki motijo ali bi utegnile motiti redno dobavo električne energije, ali redno obratovanje električnih naprav dobavitelja ali drugih odjemalcev. Nadalje je dobavitelj upravičen odkloniti priključitev instalacije ali jo odklopiti v vseh primerih, v katerih niso izpolnjeni pogoji, ki so določeni v tem poglavju. Zlasti opozarjamo odjemalce na prednje predpise električnih instalacij (Jugoslovenski standardi), ki dovoljujejo priklop do 3 kW na eno fazo, 3 do 6 kW na dve fazi, vsako večjo obremenitev pa na tri faze. Zato opozarjamo vse zainteresirane stranke, da se pred nakupom električnih štedilnikov, peči in drugih aparatov predhodno posvetujejo na Upravi elektrarne, če instalacija odgovarja osnovnim zahtevam tehnične in požarne varnosti. Večina hišnih instalacij, posebno starejše izvedbe, ne zadostuje današnjim zahtevam, ker napeljave niso zadostno dimenzionirane.

Da se prizadete stranke izognejo vsem tem nevšečnostim, ponovno apeliramo, da si pred nakupom porabnikov oskrbe zadevna pojasnila pri uradnih uramil, v tehniškem oddelku Elektro Ljubljana-mesto, Ljubljana, Krekov trg 10-I. -O

RADIO

SPORED ZA TOREK

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik 6.25 Reklame 6.35 Jutranji orkestralni spored 7.10—7.30 Vedre melodije 11.00 Radijski koledar. 11.05 Gospodinjski nasveti 11.15 Dopoldanski koncert. J. S. Bach: Velika fuga v g-molu. Felix Mendelssohn-Bartholdy: Koncert za violino in orkester v d-molu. 11.15 Cicibanom — dober dan! 12.00 Slovenske narodne pesmi v priredbi Luke Kramolca in Riharda Orla. 12.30 Kmečka univerza — Vet. Ante Stefančič: Priprava mesnin 12.40 Trije nokturni F. Chopina. 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame. 13.30 Melodije za prijetno razvedrilo 14.20 Pionirski kotiček 14.35 Želeli ste — poslušajte! 15.15 Zabavna glasba 15.30 Utrinki iz literature — W. Faulkner: Čast -I 15.45 Igra orkester H. Hagestedt 16.00 Tečaj esperantskega jezika — 9. lekcija. 16.10 V svetu opernih melodij 17.20 Zabavna in plesna glasba, vmes reklame. 18.00 Zunanjepolitični feljton: Vrelci črnega zlata v Sredozemlju 18.15 15 minut skladb za violino. 18.30 Športni tednik 19.00 Radijski dnevnik 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame 20.00 Tedenski notranjepolitični pregled 20.10 Koncertni valčki 20.30 Radijska igra — Ivan Cankar: Lepa Vida. 21.40 Claude Debussy: Sonata za flavto, violo in harfo 22.15—23.00 Zaplešimo (plesna glasba) 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert. Aleksander Lajovic: 5 pesmi iz kitajske lirike. Danilo Švara: Tretja simfonija 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327,1 m (prenos iz Zagreba).

KINO

»UNION«: franc. barvasti film **»Rdeče in črno«, I. del. Tednik:** FN 49. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. V gl. vlogi: Danielle Darrieux in Gerard Philipe.
»KOMUNA«: nem. film »Strup v živalskem vrtu«. Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20.
»SLOGA«: ital. film »Neapeljski milijonarji«. Tednik. Predstave ob 15., 17., 19. in 21. Ob 10. matineja istega filma.
»VIČ«: franc. film **»Edvard in Karolina«.** Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. V gl. vlogi: Daniel Gelin.
Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih od 9.30—11. ter od 14. dalje, za matinejo pa od 9. dalje.
»SOČA«: franc. film **»Edvard in Karolina«.** Tednik. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic samo od 14. dalje.
»ŠIŠKA«: nemški film **»Osebna tajnica«.** V gl. vlogi: Sonja Ziemann, Rudolf Prack in Paul Hörbiger. Režija: Paul Martin. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
»TRIGLAV«: nemški film **»Osebna tajnica«.** V gl. vlogi: Sonja Ziemann, Rudolf Prack in Paul Hörbiger. Predstave ob 16., 18. in 20. Prodaja vstopnic od 15. dalje.
»LITOSTROJ«: amer. film **»Tajni tovor«,** ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.
VEVČE: italijanski film »Na ostrini meča«.
BREŽICE: angl. film **»Sodnik Tienberley«.**
NOVO MESTO **»KRKA«:** ameriški film »Vrni se mala Sheba«.
KRANJ **»STORŽIČ«:** amer. film »Greh noči«.
KRANJ **»SVOBODA«:** amer. barv. film **»Bledoličnikov sin«,** ob 16. Danes zadnjikrat!
JESENICE **»RADIO«:** amer. film **»Belle Starssova hčerka«,** ob 18. in 20.
JESENICE **»PLAVŽ«:** amer. barv. film **»Kapetan Keri«,** ob 18. in 20.

MALI OGLASI

SPREJMEM samostojno gospodinjsko pomočnico, ki ljubi otroke ter zna kuhati. Plača dobra. — F. M., Bohoričeva 7. 22837-1

DVA TRGOVSKA POMOČNIKA sprejme trgovina v Ljubljani. — Ponudbe pod »Takoj« v oglasni oddelek. 22831-1

SPREJMEM samostojno gospodinjsko pomočnico — ljubiteljico otrok. Plača po dogovoru. — Trtnik, Ilirska štev. 7, III. stop., I. nadstr. Nastop takoj. 22837-1

IŠČEMO samostojno gospodinjsko pomočnico z znanjem kuhe k trem odraslim osebam. Plača dobra. Javite se popoldne. Naslov v oglasnem oddelku. 22844-1

MOŠKO KOLO, novo, nem. znam. »Diamant« naprodaj. Naslov v ogl. odd. 22846-4

GOLAŽEN IN SKODLJIVCE strupite z zajamčenimi ing. Prezljevimi preparati! Ljubljana, Wolfova 3. 22561-4

DVA PRAŠIČA za zakol ali za rejo prodam. Ponudbe pod »Ugodno« v ogl. odd. 22826-4

AVTOMOBILSKO GUMO in zračnico »Continental« 500x16, prodam. — Cesta v Rožno dolino štev. 18-a 22833-4

ŽE JUTRI POPOLDNE
v prodaji v Ljubljani

„T T"

Iz vsebine:

»Sobota — nevaren dan«
»Prispevek iz Porkkale«

PRODAM 120 m pletene jeklene žice, 2 in pol mm, skoraj nove, event. zamenjam tudi za betonsko železo od 5—10 mm. Pojasnila: Anton Pogačnik, Ihan št. 1, Domžale. 22836-4

MOŠKO KOLO, novo, športno, italijansko, kupim. Ponudbe pod »55« v oglasni oddelek. 22834-5

POPOLNOMA HROMA deklica kupi poceni rabljeno kitaro, da bi si z njo lajšala s petjem in glasbo hudo življenje. — Strgar Anica, Impoljca št. 13, p. Studenec pri Sevnici. -5

KLJUČAVNIČARSKO DELAVNICO v centru Kopra prodam. — Urbanac Giuseppe, ulica Rinaldo Karli štev. 10, Koper 22845-7

19-LETNO DEKLE želi za ženitev spoznati do 26-letnega fanta. Ponudbe pod »Kamelija« v oglasni oddelek SP. 22824-11

KVALIFICIRANO KUHARICO s prakso sprejme gostinsko podjetje »Daj-Dam«, Cankarjeva 4. 22825-1

KMETIJSKA ZADRUGA LEDINE razpisuje mesto upravnika in mesto knjigovodje. Pogoji: strokovna sposobnost in nekaj letna praksa. Plača po kolektivni delovni pogodbi, ozir. dogovoru. Nastop službe po dogovoru. Ponudbe do 15. decembra na KZ Ledine, pošta Sp. Idrija. 22827-1

PRODAM nov vzidljiv štedilnik, rjeprost, inozemski, predvojni. Oblak Ivan, Bevke št. 65 pri Vrhniki. 22822-4

KUPIM brezhiben motor od trikolice znamke »Tempo« ali nekaj sličnega. Ponudbe z opisom motorja in cene na podružnico Slov. poročevalca v Celju pod »Tempo 55«. 22828-5

Podjetje za impregnacijo lesa HOČE,

telefon Maribor 26-28

nabavlja tt in sl. drogove zimske sečnje 1955/56 preko trgovskih podjetij OZZ in od gozdnih gospodarstev. — Istočasno obvešča interesente, da ima na zalogi iz viška materiala

1/2" × 180 matične vijake z maticami,

1/2" kvadratne podl. plošče.

Cene ugodne.

Dotrpel je po dolgi, mučni bolezni naš najdražji, nepozabni soprog, atek, brat, stric in svak

dr. ERNEST MOČNIK

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 7. t. m. ob 15. uri iz Jožefove mrliške vežice na Žalah.

Ljubljana, 5. decembra 1955.

Žalujoči: **Fanči roj. Terpinc** soproga; **Tanja** hčerka, **dr. Ivan Močnik** brat, **Minka Selak** in **Pavla Hromec** sestri ter ostalo sorodstvo.

Delovni kolektiv Tobačne tovarne v Ljubljani sporoča žalostno vest, da je dne 5. decembra 1955 preminil tovariš

JULIJ KOMAN

strojni ključavničar podjetja

Pokojnika bomo spremili na zadnji poti dne 7. decembra 1955, ob 14.30 z Žal.

Zvestega sodelavca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

Ljubljana, dne 5. decembra 1955.

Delovni kolektiv
Tobačne tovarne v Ljubljani.

Sporočamo žalostno vest, da je dne 5. decembra 1955 nenadoma umrl naš tovariš

MOHAR STANE

uslužbenec Tajništva za notranje zadeve v Novem mestu

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo v Kočevju.

Zvestega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu!

TNZ Novo mesto

Po dolgi in mučni bolezni me je za vedno zapustil moj ljubi mož, oče, stric, brat

JULIJ KOMAN

strojnik Tobačne tovarne

Pogreb dragega pokojnika bo v sredo, 7. dec. 1955, ob 14.30 iz Nikolajeve mrliške vežice na Žalah.

Žalujoči: žena Rozi, sin Boris in ostalo sorodstvo.

Umrla nam je naša ljubljena mati

HELENA KRUŠIČ roj. SVET

Pokopali jo bomo v torek, 6. decembra, ob 15. uri na mestnem pokopališču v Celju.

Žalujoči otroci: **Aleksandra, Helena** poročena **Hunt, Jurij, Valter** ter ostalo sorodstvo.

Za dela v Ljubljani potrebujemo:

2 gradbena tehnika
in
strojnega tehnika
s prakso.

Prošnje s opisi službe dostavite na:

»OBNOVA«
gradbeno podjetje,
Ljubljana,
Šmartinska cesta 21.

Vse naročnike in bralce Slov. poročevalca

ponovno opozarjamo na

veliko nagradno anketo

z bogatimi in pestrimi nagradami. Pri anketi lahko sodelujejo vsi sedanji in novi naročniki, ki izpolnijo pogoje ankete in imajo v redu plačano naročnino. Kdor še ni naročnik, naj se naroči čimprej, da bo lahko udeležen pri žrebanju nagrad. Vsak naročnik »Slovenskega poročevalca« je vrhu tega zavarovan za primer nezgode za 60.000 odn. 30.000 din. — Nagrade bomo začeli objavljati v sredo, 7. decembra 1955.

ZADNJE VESTI

„Galeb" v Port Saidu

Guverner pokrajine izročil predsedniku Titu pozdrave in želje premiera Naserja

»Galeb, 5. dec. (Tanjug) Po prevoženih 1142 miljah na poti v Etiopijo je »Galeb« z ladjami v svojem spremstvu nocoj ob 21.30 po jugoslovanskem času zaplul v egiptovsko pristanišče Port Said. Pet milj pred pristaniščem, razsvetljenim z raznobarvnimi lučmi, je prišel »Galebu« naproti patruljni čoln egiptovske vojne mornarice, ki je s svetolbnimi znaki pozdravil predsednika Tita, nato pa, ploveč ob oku »Galeba«, spremil eskadro v pristanišče, kjer je »Galeb« zasidran na častnem mestu nasproti sedežu družbe Sueškega prekopa.

Na »Galeb« so se najprej povzpeli egiptovski oficirji za zvezo, takoj za njimi pa jugoslovanski veleposlanik v Kairu Marko Nikezić, ki je prišel pozdravit predsednika Tita.

Pol ure potem, ko je »Galeb« vrgel sidro, je predsednika Tita na ladji obiskal pokrajinski guverner Kana Mohamed Riad. Ko je ladijska godba odigrala egiptovsko himno, se je guverner Riad pozdravil z generalnim sekretarjem predsednika republike dr. Jožetom Vilfanom, nato pa z oficirji »Galeba«, nakar je v ladijskem salonu obiskal predsednika Tita ter mu v imenu egiptovskega premiera Naserja izročil pozdrave in dobre želje.

Jutri opoldne bo predsednikova eskadra nadaljevala plovbo. Pred »Galebom« je sedaj 165 kilometrov dolg Sueški prekop, nato pa še 1179 milj plovbe po Rdečem morju.

Kakor se je zvedelo, bo predsednik Tito stopil na tla prijateljske Etiopije v pristaniščU Asab. Razen prestolnice Adis Ababe bo obiskal še nekaj etiopskih mest.

Sprejem v Rangunu

RANGUN, 5. dec. (TASS). Predsednik burmanske unije dr. Ba U je danes v Rangunu priredil na čast predsedniku sovjetske vlade Bulganinu in prvemu sekretarju Sovjetske zveze Nikiti Hruščevu slavnostni sprejem, ki so se ga udeležili vsi člani sovjetske delegacije, burmanski ministrski predsednik U Nu s člani vlade in diplomatski zbor.

Britanija upa v izvolitev FLRJ v Varnostni svet

New York, 5. dec. (AP) Predstavnik britanske delegacijecije v OZN je danes izjavil, da Velika Britanija še nadalje podpira Jugoslavijo pri volitvah za nestalnega člana Varnostnega član OZN, katero mesto ima do konca leta Turčija. Dejal je, da upa, da bo Jugoslavija izvoljena v Varnostni svet.

V odboru za socialna, humanitarna in kulturna vprašanja, v katerem se je na zahtevo Izraela začela danes debata o varnosti letalskega prometa, je Izrael predlagal načrt resolucije, ki poziva vse države, naj storijo potrebne ukrepe, da bi se izognili napadom na civilna letala, katera pomotoma zaidejo čez meje drugih držav.

V političnem odboru, ki razpravlja o razorožitvi, posebno pa o »nadaljnjih ukrepih za zmanjšanje mednarodne napetosti«, je predstavnik Iraka ostro napadel francosko politiko v Alžiru, češ da je tamkajšnji položaj eden vzrokov mednarodne napetosti. Predsednik odbora Munro je večkrat zahteval od iraškega predstavnika, naj ne govori o Alžiru, ker je to vprašanje odstavljeno z dnevnega reda, čemur pa sta nasprotovala indijski delegat Krišna Menon in libanonski delegat Amun. Delegat Nove Zelandije Corner je podprl resolucijo zahodnih sil, ki poziva pododbor za razorožitev, naj nadaljuje delo, upoštevajoč prednost Eisenhowerjevega načrta o zračni inšpekciji in Bulganinovega predloga o nadzorovanju strateških točk.

O čem bosta govorila Eisenhower in Eden

London, 5. dec. (Reuter) Diplomatski krogi pričakujejo, da se bosta ameriški predsednik Eisenhower in britanski premier Eden v začetku prihodnjega leta pogovorila v Washingtonu v glavnem o naslednjih treh vprašanjih: 1. položaj v Evropi in Nemčija, 2. položaj v jugovzhodni Aziji ter bodoči odnošaji med LR Kitajsko in zahodnimi silami, 3. položaj zahodnih sil na Srednjem vzhodu. Ti krogi pa ne pričakujejo, da bosta oba državnika sprejela kake posebne ukrepe, posebno zaradi predsedniških volitev v ZDA.

Britanski Spodnji dom je toplo pozdravil današnje obvestilo premiera Edena, da bo skupaj z Macmillanom konec januarja na povabilo predsednika Eisenhowerja obiskal ZDA, kakor tudi njegovo dodatno izjavo, da bosta nato na povabilo kanadskega predsednika vlade obiskala tudi Ottawo.

Singapur drugi Ciper?

NEW DELHI, 5. dec. (Reuter). Predsednik singapurske vlade David Marshall, ki je na obisku v New Delhiju, kjer išče podporo indijskega premiera Nehruja za zahteve Singapura, je danes izjavil, da bo Singapur »lahko postal drugi Ciper«, če Velika Britanija ne bo ugodila njegovi zahtevi za dosego neodvisnosti. Marshall, ki bo v petek prispel v London na pogajanja z britansko vlado, je ponovil pripravljenost Singapura, da pusti Britaniji pristojnost nad svojimi zunanjimi in obrambnimi zadevami.

Nova stranka v Italiji

5. dec. (Tanjug) Pod pokroviteljstvom bivšega predsednika republike Einaudija se bo v petek v Rimu začel kongres italijanske liberalne stranke. Pričakujejo, da bo levo krilo, katero vodi bivši minister za industrijo in bivši sekretar liberalne stranke Vilabruna, ki je obrodil konservativno politiko sedanjega vodstva z Malagodijem na čelu, izstopilo iz stranke in ustanovilo novo italijansko radikalno stranko. Le-ta se bo v okviru vladne koalicije borila za naprednejše gospodarsko-socialne ukrepe, posebno za večje nadzorovanje in posredovanje države v gospodarstvu. Pri tem bo sodelovala najprej z republikanci, nato pa tudi z nekaterimi skupinami socialdemokratske stranke. Razcep v liberalni stranki ne bo ogrozil položaja Segnijeve vlade, ker bosta tako Malagodijeva kakor tudi Vilabrunina stranka še nadalje podpirali štiristrankarsko politiko.

Republikanska fronta za francoske volitve

Pariz, 5. dec. (Reuter) Pristaši Mendès-Francea so danes sporočili, da bo za borbo na volitvah 2. januarja proti vladni koaliciji desnega centra verjetno ustanovljena nova levičarska »republikanska fronta«, ki jo bodo sestavljali levi radikali pod vodstvom Mendès-Francea, socialisti, skupina pripadnikov socialnodemokratske unije odpora z Mitterandom na čelu in degolistična skupina pod vodstvom Chaban-Demasa. Socialistična stranka, ki je že zavrnila poziv KP za skupni nastop na volitvah, bo jutri odločila, ali se bo pridružila »republikanski fronti«.

Ponudbe Erhardta Etiopiji

ADIS ABABA, 5. dec. (AFP). — Zahodnonemški minister za gospodarstvo Erhardt je danes odpotoval iz Adis Ababe v Bonn. V Etiopiji je bil tri dni ter je prisostvoval velesejmu, prirejenem v etiopskem glavnem mestu na čast 25-letnici prihoda cesarja Haile Selassija na prestol. Ob odhodu je Erhardt izjavil novinarjem, da je bil namen njegovega obiska v Etiopiji utreti pot razvoju trgovinskih odnošajev med Zahodno Nemčijo in Etiopijo. Dejal je tudi, da je Zahodna Nemčija pripravljena nuditi Etiopiji gospodarsko pomoč v višini, ki jo bo sama prosila.

ŠAH

Zrenjanin, III. kolo: Dučič : Rakič in Horvat : Danev 1:0, Tomažič : Vuković, Trampuž : Bogdanović, Puc : Tomović in Petek : Vukčević remi, Matulović : Udovčič in Bradvarević : Sokolov prekinjeno, Bokavac je bil prost.

Vodi Horvat z 2.5 točke pred Matulovičem 2 (1), Pucem in Tomovičem po 2 itd.

Šabac, III. kolo: Kržišnik : Čirič in Štambuk : Momič 0:1, Ugrinović : Božič, Djurašević : Janošević, Jovanović : Sofrevski in Franolič : Bertok remi, Mihaljčišin : Osmanagič in Djaja : Smederevac prekinjeno. Vasiljević je bil prost.

Vodi Čirič z 2.5 točke, pred Ugrinovičem, Djuraševičem, Bertokom in Momičem po 2 itd.

V NEKAJ VRSTAH

BERLIN, 5. dec. (Reuter). Po pisanju vzhodnonemškega lista »Neues Deutschland« bo vzhodnonemška vlada 31. t. m. ustavila rečni promet med Berlinom in Zahodno Nemčijo, če zahodnonemška in vzhodnonemška vlada do takrat ne doseženo novega sporazuma o dovoljenjih. Okoli 1800 ladjic opravlja sedaj promet med Berlinom in Zahodno Nemčijo z dovoljenji, ki so jim jih izstavile britanske in sovjetske oblasti za nedoločen čas.

LONDON, 5. dec. (Tanjug). Načelnik britanskega imperialnega štaba general Gerald Templer je nocoj odpotoval z letalom v Jordan, kjer bo, po sporočilu britanskega vojnega ministrstva, imel s predstavniki jordanske vlade razgovore o vojaških vprašanjih glede obrambe Jordana in o vprašanjih Arabske legije.

KUALA LAMPUR, 5. dec. (AP). Pri današnji eksploziji v glavnem mestu Malaje Kuala Lampurju, katere povzročitelji niso znani, so bile ranjene 4 osebe, pri eksploziji v mestu Alor Staru v državi Kedah pa je bilo 7 oseb ubitih in 21 ranjenih.

NIKOZIJA, 5. dec. (Reuter). V zasedi pri planinski vasi Aminandos sta bila nocoj ubita en Ciprčan in en ciprski policaj, dva britanska komandosa pa sta bila teže ranjena, toda pozneje je eden podlegel poškodbam.

SAIGON, 5. dec. (Reuter). Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je južnovietnamski predsednik Din Dijem prepovedal vse tuje radijske postaje v Južnem Vietnamu. Politični opazovalci sodijo, da je ta ukrep naperjen predvsem francoski radijski postaji »Radio Francija — Azija«, ki po francosko-južnovietnamskem sporazumu iz leta 1949 vsak dan oddaja vesti in komentarje v francoščini, angleščini, vietnamščini in kitajščini.

BUENOS AIRES, 5. dec. (Reuter). Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je argentinska policija danes aretirala bivša člana Lonardijeve vlade argentinskega zunanjega ministra Amadea ter bivšega ministra za tisk in kulturo Goienecia.

LONDON, 5. dec. (AFP). Britanski zunanji minister Macmillan je popoldne začel v Spodnjem domu debato o Cipru. Izjavil je, da z Grčijo nadaljujejo pogajanja o tem otoku, dodal pa je, da ne more povedati ničesar natančnejšega. Pred začetkom debate je delegacija študentov oxfordske univerze izročila bivšemu laburističnemu ministru in predsedniku laburističnega kluba univerze Haraldu Wilsonu zahtevo za neodvisnost Cipra. Wilson je obljubil, da bo zahtevo sporočil ministru za kolonije Lennox—Boydu.

TOVARNA KOVINSKE GALANTERIJE

Ljubljana

Mariborska 4

proda osebni avto

»MERCEDES 170a«

v odličnem stanju.

Motor je generalno obnovljen z originalnimi deli.

IZ ORGANIZACIJE TVD »PARTIZAN«

Dejavnost

Ni še zelo dolgo od tega, ko smo poročali o uspelem posvetu okrajnih načelnikov in načelnic zveze za telesno vzgojo »Partizan« Slovenije v Ljubljani, na katerem so med drugim sprejeli tudi sporedi dela organizacije v letu 1956 iz tega obsežnega načrta smo povzeli dejavnost telesnovzgojnih društev in republiške zveze v mesecu januarju.

Med **tečaji** moramo predvsem omeniti društvene in okrajne tečaje v smučanju, ki bodo ves mesec. Od 17. do 26. januarja bo zveza priredila v Kranjski gori smučarski tečaj za prednjakinje in prednjake. V Ljubljani bo od 3. do 12. I. začetniški tečaj za dečke. Brez dvoma najpomembnejša tečaja v januarju pa bosta od 12. do 18. oziroma od 24. do 29. januarja: moški in ženski tečaj v vajah na orodju za kmečko in industrijsko mladino. Od 2. do 7. I. bo v Ljubljani še izpopolnjevalni tečaj za mladino in članstvo v vajah na orodju.

Med **posebno vadbo** moramo omeniti tri krajše zbore slovenskih telovadcev. Skraja bo v Ljubljani 7. in 8. januarja vadba I. razreda mladink in članic v vajah na orodju, 14. in 15. v prvem mesecu prihodnjega leta pa vadba zveznega razreda mladink in članic v vajah na orodju. Ob koncu meseca bo še enodnevna vadba zveznega razreda članic v vajah na orodju, prav tako v Ljubljani.

Zamolčati ne smemo **posvetov** in seminarjev ter **občnih zborov**. Slednji bodo za društva v prvi polovici meseca, za okraje pa do konca meseca. Na dvodnevni posvet v Ljubljano bodo 13. in 14. januarja pohiteli okrajni gospodarji in blagajniki, medtem ko bo 28. in 29. jan seminar vodnikov pionirjev, mladincev, pionirk in mladink iz partizanskih društev iz okrajev Ljubljana in Kranj. Seminar bo v Ljubljani.

Tekmovanja v januarju, na katera se enote po vsej Sloveniji že zdaj marljivo pripravljajo, bodo prav gotovo razgibala dejavnost društev v večjih mestih, nič manj pa ne v zadnji gorski vasici, kjer živi in dela partizanski kolektiv. Ves mesec bodo namreč društvene in okrajne tekme v sankanju, smučanju in drsanju.

Med najboljšimi telovadci bo prav gotovo v središču pozornosti pregledna tekma zveznega razreda v vajah na orodju v obveznih vajah. Tekmovanje bo 15. januarja v Ljubljani. Sedem dni pozneje bo v istem mestu še izbirna tekma I. razreda članov za sestavo republiške vrste v vajah na orodju v poljubnih vajah. Skratka, telovadci obetajo v januarju dve zanimivi prireditvi.

Sesnanili smo vas samo s prvim listom iz programa dejavnosti organizacije TVD »Partizan«. Vsega vam niti nismo zaupali, saj marsikatero telesnovzgojno društvo pripravlja za prebivalce domačega kraja kakšno prijetno presenečenje. Pozablti ne smemo še na redno tekmovanje partizanskih društev v republiškem merilu, na društvene pohode in izlete (peš, s kolesi, s smučmi itd.), na okrajne prednjaške tečaje, na društvene prednjaške tečaje in prednjaške ure ter na redno vadbeno delo v društvih.

Na kratko smo vas seznanili z dejavnostjo organizacije telesnovzgojnih društev »Partizan« v mesecu januarju.

VINKO KNOL — Svet za prosveto in kulturo LRS

5 Začeli že na pravem koncu

Telovadbo imajo otroci radi. Imajo jo rajši kakor kateri koli šolski predmet. Radi tekajo, skačejo, plavajo, se smučajo, se igrajo, tekmujejo, skratka, radi vadijo vse, kar obsega šolski telovadni učni načrt. To naravno zahtevo in potrebo po gibanju ter razvedrilu bi moral razumeti ter podpirati sleherni naš pedagog. Žal pa to ni vedno tako. V telesnovzgojnem udejstvovanju ne vidijo vrednosti, ki bi jim bile dragocen prispevek pri vzgojnem delu. Negativni odnos, ki ga nekateri kažejo do telesne vzgoje je največji sovražnik razvoja naše telesne kulture. Čeprav bi morala prav šola biti njen najodločnejši zagovornik in zaščitnik. Kljub temu moramo priznati, da je bil v primerjavi s predvojnimi razmerami storjen tudi na tem področju korak naprej, zlasti v zadnjih dveh, treh letih.

Šolski predmetniki so morali dopustiti več časa telesni vzgoji. Športni dan je uveljavljen danes tudi že skoraj na vseh naših šolah. Šolski telesni vzgoji je nazadnje posvečeno le nekaj skrbi, čeprav še ne dovolj. Prav tu, v šoli bo morala telesna vzgoja dobiti najplodnejše podvige za svoj množični razvoj in v tem dobiti pogoje za razvoj kvalitete. Porok za to so učitelji, ki so dolžni, prav tako skrbeti za umsko kakor za fizično stran vzgoje so obveznosti rednega obiska šole, torej tudi šolske telovadbe in naposled množičnost ki mora ostati naš glavni smoter.

Kakor že rečeno, je telesna vzgoja mladini zelo pri srcu. Zdi se, da se najbolj zanimajo za smučanje. Še preden je zapadel prvi letošnji sneg, se je osnovnošolska mladina začela pripravljati za zimsko športno sezono. Po prvih snežinkah pa so brž pripravali sani in smuči, ki so se prašile od zadnje sezone na podstrešjih, v kaščah, pod skednjinimi podi in kdo ve kje še. Kar takoj so jih preizkusili, čeprav je šlo na pol po travi ali po njivah.

Ta zimska radost pa ima seveda tudi svojo črno stran. Razen razmeroma dragih smučarskih rekvizitov čeprav najcenejših terja še vsaj dobre čevlje, če že ne obleko. Zato marsikateremu pioniričku nič ne pomaga še tako velika smučarska vnema, če pa nima smuči in nepogrešljivih čevljev.

Vroče želje naših šolarčkov čutita tudi republiško društvo prijateljev mladine in Smučarska zveza Slovenije, ki sta za nakup smuči že zbrala 500.000 din, smuči pa je že dedek Mraz rezerviral in jih bo kar sam delil. Enako akcijo so tudi že sprožila nekatera istoimenska okrajna društva, tako da računajo na skupno vsoto nekaj milijonov dinarjev.

Kljub temu seveda ne bo mogoče ustreči vsem. Smuči in še drugo, kar sodi zraven, je danes že postalo nepogrešljiva potreba vsakega šolskega otroka. Ostali, kzaman upajo na dedka Mraza, si bodo morali pomagati, kakor vedo in znajo. Domač izdelek smučarskih plohcev s preprostimi vezmi je tudi nekaj. Devetletni Jožek iz Loškega potoka, ki je bil v zadregi glede čevljev, potem ko si je sam izdelal še dovolj dobre plohce, je umeril vezi kar po očetovih čevljih. Za Jožkove namene sicer očka še nič ne ve, vendar pa zatrdno upa, da mu jih bo posodil, če že ne za vsak smuk v šolo, pa vsaj za kako nedeljo in za športni dan. On že ve.

Vse kaže, da bo zimski šport sčasoma prodrl povsod in zajel sleherno šolo in pionirčka razen krajev, kjer ni snega. To se je skoraj že zgodilo v »deželi belega športa« na Gorenjskem. Lanskega tekmovanja v smučarskih disciplinah in sankanju se je udeležil skoraj ves osnovnošolski živžav. Večtisočglava drobna množica, ki je tedaj v obliki tekem kar najlepše prispevala k programu Gorenjskega tedna, je pokazala razen do sedaj najbolj množične zimske prireditve tudi množično znanje in kvaliteto. Pravijo, da bo iniciatorju teh veličastnih osnovnošolskih pionirskih manifestacij na snegu, blejskemu učitelju Završniku uspelo to delo razvijati v bodoče še močneje. Prijel je na pravem koncu, ko je začel z osnovnošolsko mladino. Marsikdo mu bo za ta njegov trud hvaležen, ko bo v poznejših letih užival lepote in koristi smučanja ali ko bo zastopal na mednarodnih tekmah barve svoje domovine, kot je naš državni prvak Polda hvaležen za svoje uspehe učiteljici, ki ga je seznanila z osnovami smuškega znanja.

Da že v osnovnih šolah, v prvem razredu, če ne prej, mora otrok okusiti blagodati fizične vzgoje. Te mu bodo mogli v obilni meri posredovati mlajši učitelji in učiteljice, ki znajo ceniti koristi telovadbe. S tem namenom prireja Svet za prosveto in kulturo LRS enomesečne republiške tečaje telesne vzgoje za osnovnošolski učiteljski kader in še posebne smučarske tečaje za pouk smučanja na osnovnih šolah. Taka pot bo prav gotovo rodila množičnost na polju telesne kulture, ki je danes šele v začetku.

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATKEM

Naša reprezentanca za Azijo je določena. Zvezni kapetan Tirnanić je odredil nogometno reprezentanco, ki bo na enomesečni turneji po azijskih državah odigrala devet tekem. V reprezentanci so: Beara, Vereš, Stipić, Crnković, Šantek, Popović, Boškov, Krstić II, Ljubenović, Lipošinović, Milutinović, Toplak, Mujić, Zebec, Prlinčević, Veselinović in Kurtović.

Moskovska Lokomotiva je v nedeljo v Kalkuti premagala nogometno reprezentanco Indije 2:0 (1:0).

Francoz Bernard Parisette je osvojil prvo mesto med posamezniki na evropskem prvenstvu v judo športu v Parizu.

Na mednarodnem košarkarskem turnirju na Dunaju v izvedbi domačega društva Union Döbling sodelujeta tudi moška in ženska ekipa reške Nafte. Rečani so zmagali nad Dunajčani s 60:52, prav tako pa tudi nad ekipo Gumpendorfa 66:41. Ženske so dobile eno samo srečanje in sicer proti ekipi prireditelja s 63:38.

S šahovskih polfinalnih turnirjev

Zrenjanin, 5 dec. V včerajšnjem II. kolu polfinalnega turnirja za prvenstvo FLRJ so bili doseženi tile izidi:

Danev — Puc remi, Vukčević — Horvat 0:1, Tomović — Bradvarević 1:0, Sokolov — Trampuž prekinjeno, Bogdanović — Tomažič remi, Vuković — Dučić 1:0, Rakić — Matulović 0:1, Udovčić — Bekavac remi, Petek je bil prost.

V nadaljevanju prekinjenih partij iz I. kola sta Trampuž in Tomović končala remi.

Po II. kolu vodi Matulović z dvema točkama pred Pucem in Tomovićem, ki imata po 1.5 točke.

Šabac, 5. dec. V II. kolu polfinalnega turnirja so bili izidi tak le:

Božić — Vasiljević 0:1, Janošević — Ugrinović remi, Osmanagić — Djurašević remi, Sofrevski — Mihaljčišin remi, Smederevac — Jovanović prekinjeno, Čirić — Djaja 1:0, Bertok — Kržišnik prekinjeno, Momič — Franolić prekinjeno, Štambuk je bil prost.

Prekinjene partije iz I. in II. kola so se končale takole: Vasiljević-Janošević, Bertok-Kržišnik, Momič-Franolić vse remi. Partija iz II. kola med Smederevcem in Jovaničem je bila ponovno prekinjena.

Po II. kolu imajo po 1.5 točke Ugrinović, Djurašević, Bertok, Čirić in Vasiljević, itd.

Ljubljana, 5. dec. V nadaljevanju prekinjenih partij iz II. kola je bila partija med Krvcem in Gabrovškom ponovno prekinjena. Prav tako nista končala svoje partije Kozomara in Martinovski, medtem ko sta Damjanović in Gojak sklenila remi.

Po drugi prekinitvi je v partiji iz I. kola Segi premagal Stanovnika.

*

Velemojster Smislov je v nedeljo v Beogradu v matchu s handicapom igral proti osmim mojstrskim kandidatom in dosegel rezultat 5.5:2.5 točke.

VRSTA POMEMBNIH IN PEREČIH VPRAŠANJ PRI LZS

Prvenstvena naloga – vzgoja mladine

Pred kratkim je bila v Ljubljani važna seja glavnega odbora Letalske zveze Slovenije, na kateri so obravnavali vrsto pomembnih in perečih vprašanj v zvezi sami, kakor tudi v včlanjenih klubih.

Obširna razprava o vseh točkah dnevnega reda je pokazala, da se glavni odbor zmerom bolj zaveda vloge in nalog, ki jih ima naše civilno letalstvo, bodisi pri vzgoji mlade ali pa pri razvoju gospodarstva. Umevno je, da civilno letalstvo ne služi več samo v športne namene, marveč postaja hkrati tudi učinkovita oblika vzgoje mladine za potrebo vojnega letalstva. Po teh vidikih je docela opravičljivo razumevanje naše socialistične družbe in organov ljudske oblasti, ki to vejo po najboljših močeh podpirajo. Potrebno pa je tudi, da se tega zaveda tudi vse članstvo, ki je dolžno s sredstvi čim varčneje gospodariti, da bodo uspehi letalske zveze poslej še boljši od sedanjih.

V razpravi je prišlo dalje do izraza, da dobiva civilno letalstvo v Sloveniji zmerom več zaslombe tudi pri občinskih ljudskih odborih in okrajih, da ne omenjamo posebej velikega razumevanja, ki so ga zanj pokazali tudi izvršni svet LRS in drugi vodilni organi. Čeprav je bilo dosedanje delo v zvezi in klubih še dokaj uspešno, je razprava vendarle odkrila, da bo treba zaostriti disciplino pri letenju, smotrnejšem izkoriščanju materialnih sredstev in letečega parka, predvsem pa preusmeriti delo v letalskih šolah in odpraviti nekatere slabosti in nepravilnosti. Tudi delo v raznih komisijah LZS je bilo v letošnjem letu dovolj plodno, vendar tudi ne more zdržati vsake kritike. Tako zveza in njena modelarska komisija nista mogli uresničiti osnovne naloge, da bi letalsko modelarstvo razširila v naše šole, kjer je za to najprimernejši in najhvaležnejši teren. Tudi pri delu komisije za jadralno letalstvo bi bili uspehi lahko vidnejši, saj je bilo za to dovolj možnosti, vendar je na račun kvantitete precej trpela kvaliteta. V bodoče je treba naše jadralno letalstvo krepiti v obe smeri, se pravi množično, bolj izkušene jadralce pa usposabljati naprej ter izkoriščati vse terenske in materialne možnosti, ki jih ni malo. Posebno pozornost bo morala zveza v prihodnje posvetiti tudi teoretični vzgoji članstva, kajti pilotu, če naj bo dober in zanesljiv, je odločno premalo samo praktično obvladanje letalske tehnike, marveč mora poznati tudi kopico teoretičnih stvari, ki so zdaj v letalskih šolah po klubih preveč v ozadju.

Slednjič so na seji razpravljali tud. o pomenu in vlogi ter perspektivah LZS. Po prerani tragični smrti predsednika Branka Ivanuša je bil soglasno izvoljen za predsednika tovariš Marko Peršič, glavni odbor pa so izpopolnil še z nekaterimi člani. Redna letna skupščina zveze bo konec februarja ali v začetku marca 1956. Pred zaključkom je glavni odbor pretresel še vprašanje izdajanja nove letalske revije »Krila«, ki bo kot poljudno znanstveno glasilo LZS začelo izhajati prihodnji mesec.

Udeleženci seje so z enominutnim molkom počastili spomin pokojnih tovarišev, ki so v zadnjem času darovali življenja procvit našega civilnega letalstva, posebna delegacija pa je položila venec na grob pokojnega predsednika Ivanuša.

J. C.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA MED PRIPADNIKI JLA

Živahna dejavnost ljubljanske garnizije

Kakor vsako leto, tako bo tudi letos v počastitev Dneva JLA v Ljubljani cela vrsta telesnovzgojnih prireditev z udeležbo najboljših aktivnih športnikov vojakov v garniziji, na katerih bodo razglašeni prvaki garnizije za leto 1955.

Letos je za šport in telesno vzgojo v armadi značilna množičnost in prav dobra kvaliteta med vojaki športniki. Za izbiro najboljših med njimi v glavnem že tekmujejo, in sicer v nogometu, šahu, krosu, streljanju z vojaško puško, malem rokometu in namiznem tenisu. Vseh teh tekem se udeležujejo najboljše ekipe garnizije, in sicer Borec iz Šentvida, dalje Udarnik, Jedinstvo, Motorist, Jurišnik, Protiavionac in Radnik iz Ljubljane.

V nedeljo so v Domu JLA v navzočnosti velikega števila gledalcev tekmovali v namiznem tenisu. Prvo mesto je zasluženo zasedel Borec iz Šentvida, na naslednji dve pa sta se plasirala Jedinstvo in Udarnik. V ostalih tekmovalnih disciplinah so bila tekmovanja že končana.

Z največjim zanimanjem pa pričakujejo prireditelji iz garnizije zaključna tekmovanja v nogometu med Krimom in Slovanom ter Borcem in Udarnikom za prehodni pokal Doma IJA, ki bosta na dan 18. in 19. t. m., medtem ko je zaključna nogometna prireditev med prvim in drugim moštvom ljubljanskega Odreda ter A in B moštvom garnizije odrejena prav na Dan JLA — 22. decembra. Slednje srečanje bo letos še prav posebno zanimivo, ker je moštvo garnizije ojačeno z nekaterimi igralci iz prvoveznih klubov po državi, ki služijo v Ljubljani.

Ta dan bo v Domu JLA velika športna prireditev z zaključno proslavo, na kateri bodo razglašeni vsi zidi in bodo prvakom in najbolje plasiranim razdeljene nagrade in priznanja za njihove uspehe na športnem področju.

B. P.

EDGAR WALLACE: **ZELENA SNET** — KRIMINALNI ROMAN

11

Hitro je še pogledala ostale predale in kolikor je lahko v naglici dognala, ni nič manjkalo. Vrnila se je k malemu pisalniku in začela mehanično urejevati papirje, majhne beležnice in pisma, ki so bila v neredu. Ko je s tem končala, je sedla, si z rokami podprla glavo in si priklicala v spomin dopoldanske dogodke.

Kdo je preiskal njeno pisalno mizo? Kaj je pričakoval, da bo našel? Še na misel ji ni prišlo, da bi mislila, da je vlom delo navadnega vlomilca. Za vsem tiči nekaj drugega, nekaj mračnega in strah vzbujajočega.

Kakšna zveza je med to preiskavo in njenim nepričakovanim odpustom? In kaj je hotel povedati ošabni Mr. White, ko ji je govoril o nekih definitivnih dejstvih? O kakšnih definitivnih dejstvih? Z zmigom ramen je prešla to uganko. Bila je bolj zmedena kot pa prestrašena. Njena dosedanja življenjska pot je bila brez ovir in te motnje ji niso ugajale. Prav tako ji ni bilo všeč, da se je vrinil v njeno življenje Mr. Beale, ki je bil zdaj pijan, v naslednjem trenutku pa že zopet trezen in je imel v središču mesta pisarno, v katero ni zahajal, in se je tako pretirano zanimal za njene zadeve. Vse to ji je še tem manj ugajalo, ker se mu je bilo nekako posrečilo omajati njeno vero — ne, to je najbrž pretirano — vendar je ranil nežno romantiko, ki je obdajala njeno prijateljstvo z dr. van Heerdenom.

Dvignila se je od mize, se začela sprehajati po sobi in premišljevala, kako naj pretolče dan. Sklenila je, da bo obedovala zunaj in da si bo privoščila matinejo v nekem gledališču. Morda bo tudi večerjala zdoma in prišla zelo pozno domov — toda zgrozila se je, ko se je ozrla po sobi. Misel, da bo ta večer sama v svojem stanovanju, je ni ravno razveseljevala.

»Matilda, preveč občutljiva postajaš,« si je govorila, »in tudi romantična. Najbrž bereš preveč senzacionalnih romanov in gledaš preveč razburljivih filmov.«

Naglo je odšla v spalnico, vzela iz omare kostim in ga položila na posteljo.

V tem trenutku je potrkalo na vrata. Odložila je krtačo za obleko, ki jo je držala v roki, odšla v predsobo, odprla vrata in stopila korak nazaj. Na hodniku so stali trije moški; dva sta ji bila tuja, vendar sta imela očiten uradni videz, ki ga kriminalni uradniki nikoli ne morejo zatajiti. Tretji pa je bil Mr. White, dostojanstvenejši in resnejši kakor kdajkoli poprej.

»Miss Cresswell?« je vprašal eden izmed tujcev.

»Da.«

»Ali lahko vstopimo? Rad bi z vami govoril.«

Peljala jih je v majhno dnevno sobo. Mr. White je vstopil zadnji.

»Vaše ime je Oliva Cresswell. Še pred kratkim ste bili pri Punsonbyju kot blagajničarka.«

»Točno,« je odgovorila in z začudenjem čakala, kaj bo sledilo.

»O vas smo dobili zanesljive informacije, ki so povzročile, da ste bili davi odpuščeni,« je nadaljeval moški. Bila je presenečena in ogorčena.

»Informacije, ki govore proti meni?« je ponosno vprašala. »Kaj naj to pomeni?«

»To pomeni, da vas dolžijo, da ste si prisvojili tvrdkin denar. Saj takšna je bila obdolžitev, kaj ne, sir?« Obrnil se je k Mr. Whiteu.

Mr. White je počasi prikimal.

»To je laž. Navadna, podla laž,« je zaklicalo dekle in z žarečimi očmi pogledalo upravnega direktorja tvrdke Punsonby. »Vi veste, da je to laž, Mr. White! Tisoči funtov so šli skozi moje roke in nikoli nisem — oh, to je grozno!«

»Če bi se hoteli le še za kratek čas pomiriti, miss,« je rekel mož, ki je bil podobnih izbruhov gotovo vajen, »potem vam bom izjavil, da v trenutku, ko ste bili odpuščeni, ni bilo proti vam nobenega dokaza.«

»Nobenih definitivnih dejstev o vašem prestopku,« je zamrmral Mr. White.

»In?« je vprašalo dekle.

»Sedaj smo informirani, miss, da so tri priporočena pisma, ki so vsebovala triinšestdeset funtov —«

»Štirinajst šilingov in sedem penijev,« je zamrmral Mr. White.

»Nekaj več kot triinšestdeset funtov,« je rekel detektiv, »ki ste jih včeraj izmaknili, skrita v vašem stanovanju.«

»V spodnjem desnem predalu vaše omare,« je mrmral Mr. White. »Tako smo obveščeni iz najzanesljivejšega vira. — — — Škoda, velika škoda.«

Dekle je gledalo zdaj enega zdaj drugega.

»Tri priporočena pisma?« je neverno vprašalo; »v tem stanovanju?«

»V spodnjem predalu vaše omare,« je zašepetal Mr. White, ki je med razgovorom stal ves čas z zaprtimi očmi in s sklenjenimi rokami kakor človek, ki izpolnjuje žalostno dolžnost.

»Imam policijsko pooblastilo —« je pričel detektiv.

»Ne potrebujete nobenega policijskega pooblastila,« je rekla Olivia mirno, »to stanovanje lahko po mili volji preiščete. Lahko tudi pripeljete kako žensko, da me osebno preišče. Ničesar nimam v teh prostorih, česar bi se morala sramovati.«

Detektiv se je obrnil k svojemu spremljevalcu.

»Fred,« je rekel, »preiščite najprej pisalno mizo. — Ali je zaklenjena, miss?«